

Examen diatribæ Thomæ Willisii ... de febribus. Cui accesserunt Historiæ aliquot medicæ rariores / [Edmund Meara].

Contributors

Meara, Edmund, -1680
Meara, Dermotius. Pathologia hae reditaria

Publication/Creation

Amstelodami : Apud G. Schagen, 1667.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/m4uhexh6>

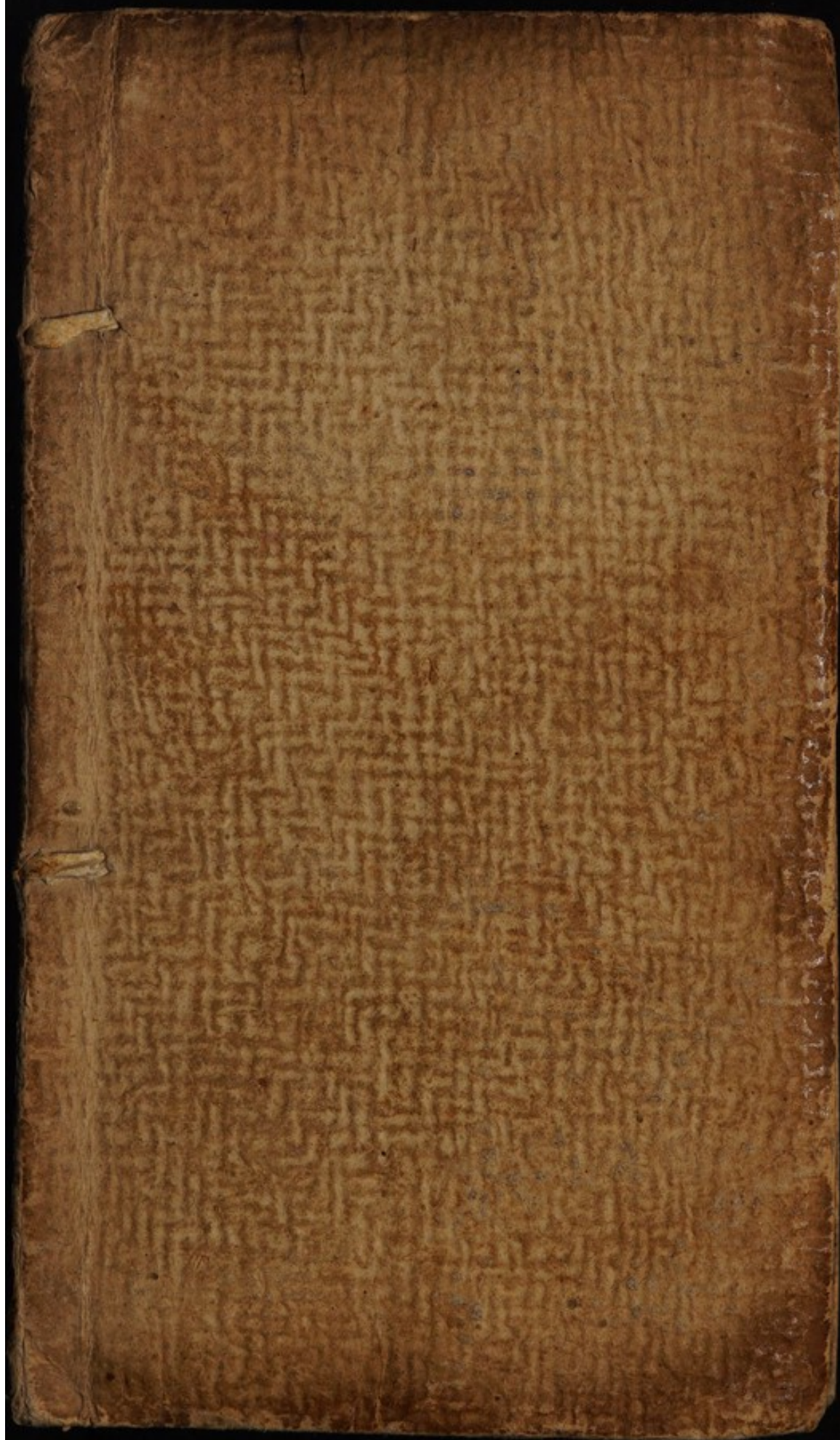
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

36169/A

D. III

7/m

1) MEARA, E.

Examen. 1667

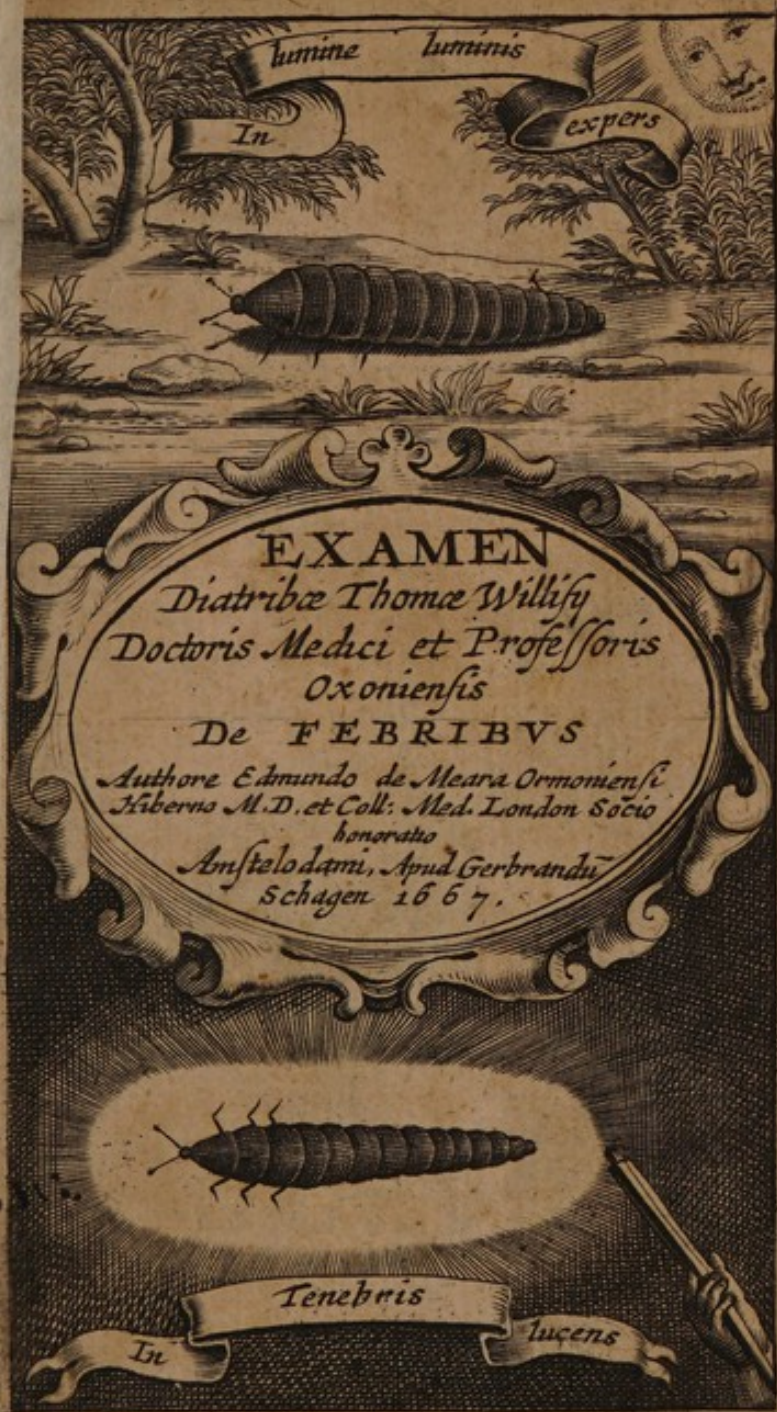
2) LOWER

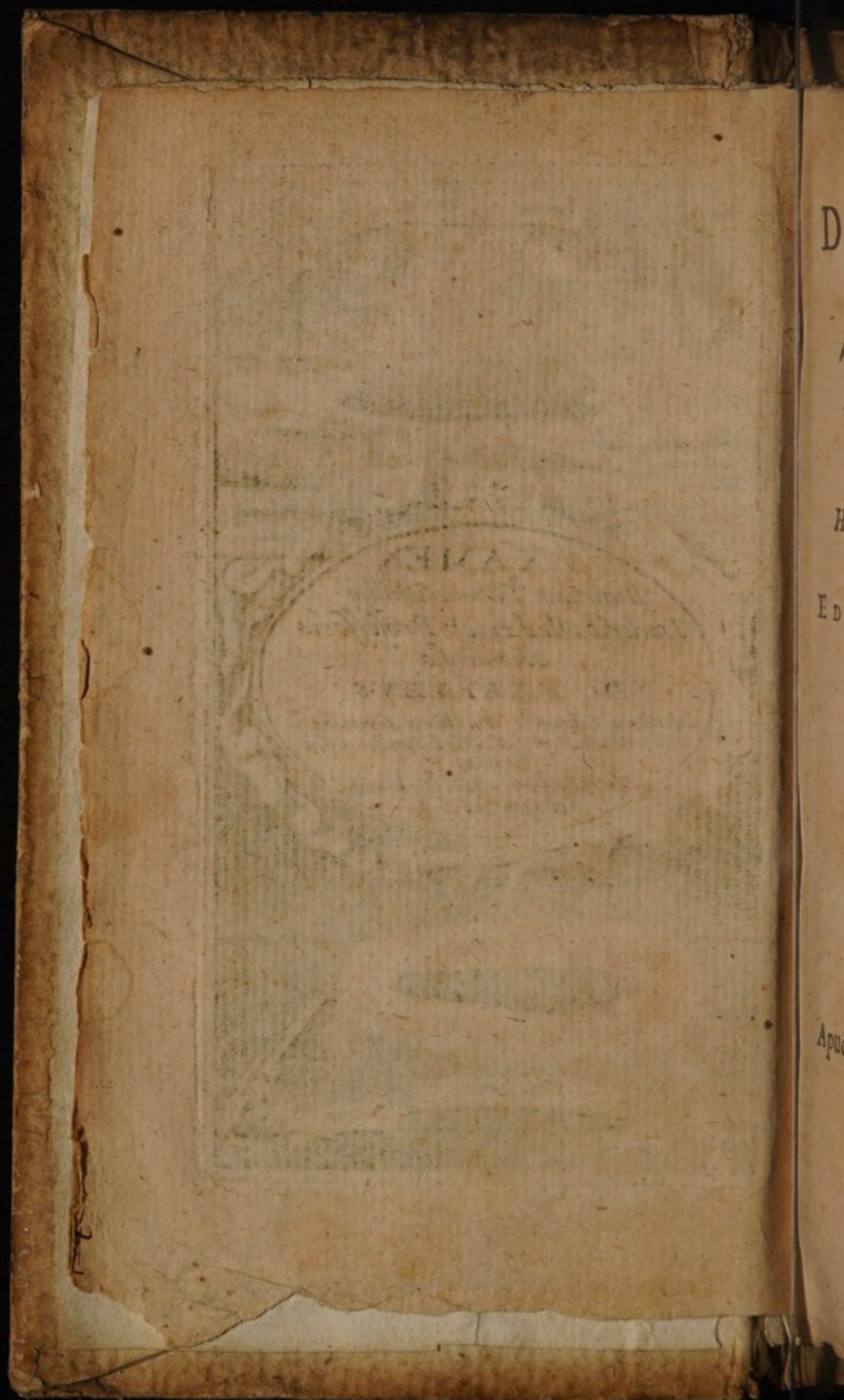
Distribuc. ... vindicator. 1666.

Fulton 2

Thompson
Jan 05.

a 269. 7485

D

H

E d

Apuc

748 5(1)
EXAMEN
DIATRIBÆ

THOMÆ
WILLISII,

Doctoris Medici, & Professoris
Oxonienſis, de Febribus.

*Cui acceſſerunt
Hæſtoriæ aliquot Medicæ variores.*

Authore
EDMUNDO de MEARA,
Ormonienſi Hiberno, Medi-
cinæ Doctore.

AMSTELODAMI;
Apud GERARDUM SCHAGEN;
MDC LXVII.

In

Qu

Cap

Obt

Aut

Et, Ne

Et Ne

Quin

Qua

Imp

Imp

Imp

Si qu

Scrut

Jan

Cata

Multi

Max

Ingr

At Lac

Par

Vit

At

Qua

Qua

In φιλονεικίας & novorum Lumi-
num ostentatores.

Quis tantus Novitatis amor? quàm immen-
sa Cupido est

Captivum Erroris quæ φιλονεικίαν agit?
Obvia fastidit quaecunque ac trita; nec usu,
Aut merito quidquam, sed Novitate probat:
Et, Nova quum non sint, Solem fastidit & A-
stra; sperat

Et Nova venari Lumina constituit:
Quumq; Homines inter non sint Nova Lumina,
Quæis Homines careant inter habere Feras.
Impiger ergo petit vastam Philocænus Eremum,
Ipse sibi ignotæ Duxque Comèsque viæ,
Lustra ubi sylvicolùm scrutatur & Antra fe-
rarum,

Si quid fortè Novi Lustra vel Antra ferant.
Scrutantem frustra nox opprimit. Heu miser!
optet

Fam Comitæ ille viæ, jam velit ille Ducem.
Cæca sed obscuris vestigia ponit in Antris,
Nullus ubi callis, quem sequeretur, erat.
Mox eadem relegens inopino Errorè per umbras
Ingratum dubius passibus urget iter.

At Lucis spes nulla Novæ. Tum denique lassum
Pœnitet incepti, jamque redire velit;
Vicino emergens tenuis cum cespite splendor
Attoni subitâ Lumina luce ferit:

Quem simul ac vidit, Nova Lumina, Lumina,
clamat:

Quid morer accessum? quid mea vota moror?

A 3 Ac-

*Accurrit. Pyrolampis erat. Proh Jupiter! inquit,
Exigui hæc merces quanta laboris erit!
Hæc, ait, hæc aliis accendet Lumina rebus:
Quàm sordent Radii jam mihi, Phæbe, tui!
Hic ego conficiam quæ cæcum illuminet orbem,
Quæ tenebras abigat discutiâtque, facem.
Et parat ille facem, quam dum parat, ecce re-
centem*

*Jam fulgere videt Sole oriente diem,
Et pariter marcere Novum Lampuridis
Astrum,*

*Ac tantæ segetem jam periisse spei.
Vane! quid in sterili famæ vel laudis Arena
Speris seris, unde olim nil nisi inane metas?
Desine nugarum: vel quas per somnia captas
Damnabis falsas ventre latrante dapes:
Quôdque soporato vanum Nox objicit Aurum,
Carbonem vigili Lux, Philocæne, dabit.*

GULIELMUS de MEARA,
Med. Doct. Auth. Filius.

Illustrissimo D. D.

KENELMO DIGBÆO,
Equiti Aurato, & Serenissimæ
HENRIETTÆ MARIÆ, Ma-
gnæ Britanniæ Reginæ Ma-
tris, Cancellario.

DIU mihi deliberandum non
fuit, Vir Ill^{me}, cuinam potissi-
mum lucubrationunculas hasce nū-
cupatum irem. Quem enim Litera-
rii hujus Certaminis ἀγωνοθέτην & ar-
bitrum auspiciū eligerem quàm
Te, Virum omni tum divinæ tum
humanæ Literaturæ supellectile in-
structissimum, quem literati omnes
tanquam βιβλιοθήκην ἐμφύχον veneran-
tur ac suspiciunt? Cujus patrocini-
um lubentiū ambirem quàm
Tuum, Viri & natalium splendore
illustris, & militari gloriâ inclyti, &
rerum omnium usu & cognitione
supra mortalium plerosque cumu-
latissimè ornati? Cui labores hos
qualescunque alacriū offerrem
quàm Tibi, cujus in me humanitas

A 4 omnem

EPISTOLA DEDICATORIA.

omnem non modò referendi spem
eripuit, sed & gratitudinis expri-
mendæ facultatem exhaustit? Ve-
rùm alio etiam titulo fœtus iste
meus clientelam Tuam non tam
ambire, quàm jure quodam suo
vendicare videtur: Tu siquidem il-
lum à parente suo perpetui carceris
damnatum in lucem & libertatem
assertum voluisti: Tu adversarios
denso agmine invasuros expave-
scenti, animùmque ante tubam de-
spondenti, favoris Tui spiritum &
vigorem inspirasti; quibus refocilla-
tus, ultro jam arenam & pulverem
deposcit, eruditorum scilicet om-
nium judicii securus, si Tui. Patere
igitur ut sub Tuæ authoritatis pa-
trocinio lucem aspiciat; quâ beni-
gnitate ad sublimiores conatus ma-
jores animos feceris

*Illus. Dom. tue Famulo
Addictissimo,*

EDM. DE MEARA.

Examen Diatribæ

THOMÆ WILLISII,

Doctoris Medici, & Professoris

Oxonienſis, de Febris.

P R Æ F A T I O.

Uamquam in patientiſſimo Speculationum Medicarum Oceano, eodẽque non minùs magnalium & arcanorum quàm perplexitatum & ambiguitatum propemodum inextricabilium feraciſſimo, liberrimum cuiſibet ſemper fuerit, ac porro debeat eſſe, diverſo à Majorum veſtigiiſ curſu inſtituto ingenii vela explicare, novòſque Orbes & exotica Sidera luſtrando detegere; quum tamen Medicina non in Subtilitatum ſcrutinio quieſcere, ſed ad Praxin deſcendere, atque operi manum admove- re debeat, hanc indagandi libidinem, ſive (ut Galeni verbis utar) *ἰστορικὴν μάχην*, eo moderamine temperari par eſt, nè laſcivientiſ ingenii luxurie & inſanã innovandi pruriginẽ, quã plerique in- eſcantur, Speculationes inanes forſan & inutilẽs, eatenus tamen innoxie quamdiu in illis ſubſiſtitur, nec ad Praxin ſit progreſſus, periculofam errorum catenam in ſalutis humanæ perniciẽ deſituram à tergo trahant: Quod ſi quando contingat, tum enim vero omnibus Artis

P R Æ F A T I O.

*filii id oneris incumbit, ut ingruenti tempestate
 pro cuiusque modulo obviam eant & periculo
 antevertant. Hâc ego consideratione impulsus,
 cum adverterem nonnulla Amplissimorum Vi-
 rorum, Harvæi sc. & Glissonii, Theoremata,
 gravissimis Thomæ Willisii, Medici alioquin
 longè doctissimi, erroribus practicis ansam &
 umbram præbuisse; non potui quasdam eorum
 Opiniones refellendas non assumere, ratus id
 humani generis interesse, quum quò celebrior est
 Medici errantis auctoritas, eò funestior esse de-
 beat egrotantium calamitas, & certior discen-
 tium abusus. Ac profectò si unquam laboranti
 Medicinæ succurrendum fuit, id hâc potissimum
 tempestate factum oportuit, quâ quamplurimi
 Viri Celebres in convellenda ejus fabrica rude-
 ribusque complanandis ex professo insudarunt;
 cum quibus ut sociam conjungeret operam Wil-
 lisius, in loca devia vastamque solitudinem
 nullis calcatam vestigiis sibi ipse dux & co-
 mes peregrinatus, novam cum Fermentationis
 mysterio inde reportavit Pyretologiam, numero-
 sis monstrosarum opinionum portentis refertam,
 dignam sanè quæ eò unde advecta est ab homi-
 num consortio denuo remigret; in qua tamen a-
 deò complacuit Authori, ut in ejus lumine jam
 affulgente non acquiescere, damnatis omnium
 retrò Seculorum tenebris, insignis esse pervi-
 caciæ argumentum, quæque Viros pruden-
 tes & Philosophiam professos minimè de-
 ceat, affirmare non dubitaverit. Ejus hîc Sy-
 nopsin exhibere placuit.*

*Præf.
 de
 Ferm.*

*Præf.
 de Fe-
 bri.*

W

E

tum, c
 sympto
 lis vari
 Capite
 nem,
 sanguin
 vero q
 cietate
 brum
 musles
 Succur
 rigenti
 circula
 transmi
 ris refe
 trahat,
 Doloru
 liti, Ph
 genera

Synopsis Pyretologiae

WILLISIANÆ.

CAPUT. I.

Ebris Definitionem in tertii Capitis summario pollicitus, eam dicit esse Motum sanguinis inordinatum, ejusque nimiam effervescentiam, cum calore, siti aliisque præterea symptomatis, quibus Oeconomia naturalis variè perturbatur: In primo autem Capite dixerat Febrem esse Fermentationem, sive Effervescentiam immodicam sanguini & humoribus inductam; *Humores* Cap. 1. verò quos sanguini in fermentationis societate conjungit, sunt succus quo cerebrum partésque nervosæ irrigantur, chymus seu *succus nutritius*, & *latex serosus*. pag. 2. Succum cerebrum partésque nervosæ irrigantem statuit *equabili motu* & *quidam* *Ibid.* *circulatione* à sanguine in nervosum genus transmitti, indeque denuo ad sinum cruoris refundi, qui si labem à sanguine contrahat, vel in motu pervertatur, author sit Dolorum, Rigorum, Convulsionum, Delirii, Phrenitidis, & plerorumque nervosi generis symptomatum. Nutritium suc-

Cap. 3.
pag. 28.
29.

cum seu chymum statuit è quotidiano pabulo suppleri, sanguini misceri, ab eo inter circulandum sibi assimilari, in humorem

Ibid. perfectum maturari, demum *veterascen-*
pag. 29. *tem* in partium nutrimentum abire & se-

poni: quamdiu hæ mutationes ritè ob-
euntur, sanguinem inculpatè fermentari;
sin ejusmodi succus à sanguine non ritè
maturetur, nec assimiletur, sed confusus &
tamquam heterogeneum quiddam in san-
guine maneat, ebullitionem febrilem con-
tingere, non quidem continuè, sed quan-
do sanguis illo fuerit ad plenitudinem satu-

Ibid. raturus: hunc autem succum non suo, nec
pag. 29. *viscerum*, sed *ipsis sanguinis vitio* corrumpi;

sanguinem enim sanguificare rectè dispo-
situm; sin à nativa & genuina indole, in

Ibid. *naturam acrem aut austeram degeneret* sacci
pag. 30. nutritii penum pervertere.

Sanguinem componit non ex quatuor
Dogmaticorum humoribus, Sanguine scil.
strictè sumpto, Pituitâ & utrâque Bile;

Cap. 1. sed ex *quinque Chymicorum principiis*, Spiritu,
pag. 5. *Sale, Sulphure, Aquâ & Terrâ*: Pituitam au-
tem & utramque Bilem, cùm sint sangui-

Cap. 1. nis *recrementa*, in propriis receptaculis aut
pag. 4. *viscerum angustis* concludi, ac sanguini
non misceri existimat, ideòque nec Febris
causam esse.

Cap. 2. Duplicem in Sanguine ponit Fermenta-
pag. 20. tionem, naturalem unam, morbosam al-
teram.

teram
fa: ex
debit
tione
to, f
condi
in ma
cipior
Ex
pro tri
gradu
contin
lun f
oleosa
miam
prima
rum f
paria
Morbi
Int
causa
male
rante
deger
fuerit
concep
clere
teria
flam
enim e
acta pe

Diatriba de Febris. 13

teram. Naturalem ex duplici accersit causa: ex ipsius scil. Sanguinis crassi, quæ in debita Sulphuris, Salis & Spiritus proportionem consistit; & ex Hogelandico fermento, sive igne *Cartesiano* in cordis foco recondito, qui sanguinem eò influentem in momento accendit. Morbosam in principiorum unius aut plurium ametria locat.

Ex morbose Febrium natales deducit, & pro triplice Fermentationis in sanguine gradu seu modo, triplicem ponit Febrium continuarum differentiam; vel enim solum spiritum, vel etiam sulphuream & oleosam substantiam fermentescere, vel miasmate venenato sanguinem infici: Ex primo *Ephemeram* unius aut plurium dierum seu Synochum, ex secundo *Febres* ^{Cap. 7. pag. 65. Ibid.} *putridas*, ex ultimo Pestem, Variolas & Morbillos deducit.

Intermissionis & statarum periodorum causam constituit succi nutritii à sanguine malè temperato, illum nec probè maturante, nec assimilante, in alienam naturam degenerationem, quo cum sanguis abunde fuerit imprægnatus, turgescere, fervorem concipere; ac paroxysmum febrilem excitare eo usque perseverantem, donec materia peccans per insensilem, aut manifestam vacuationem excludatur: necesse enim esse, ut quod sanguini fervorem exactè periodicum impertitur, aliquid sit

A 7 quod

quod statâ semper & æquabili mensurâ in corpore generetur : quod nihil aliud esse possit quàm succus nutritius. Non enim esse humorem aliquem excrementitium in minera delitescentem, qui sensum & statò tempore ad exaltationem promoveatur, & commotus putrescat, ac sanguinem accendat; quod rationibus & experimentis probandum suscipit. Experimenta in loco adducemus: Rationes autem sunt hujusmodi. Primò, Quia Sanguis perenni circulationis motu omnia vasorum diverticula perluit, eorùmque sordes abluit; ideòque nihil noxium in vasis remanere possit. Secundò, Nec in visceribus, cùm id fieri non possit sine tumore aut abscessu. Tertiò, Non potest concipere quo instinctu ejusmodi humores in focis conclusi statâ putrescentiæ, absorptionis & repullulationis habeant tempora. Quartò, Ejusmodi humores omnino fictitios existimat, quum quales à Dogmaticis finguntur sinceri in corpore nullatenus inveniri possint; atque ità conficit succum nutritium qui statâ quotidie mensurâ in sanguinis refectionem cedit, statarum esse periodorum causam.

Diversitatem autem periodorum propter quam Febres in quotidianas, tertianas & quartanas distinguuntur, in sanguinis ipsius diathesin acrem, acidam aut austegram rejicit, cujus merito nutritium succum

cum

facit.

Ha

na,

nervu

tis fut

tium

pse, et

ta dilig

ria rep

perpe

Qua

W

U

sz at

lis in

effici

cutus

ponit

Effici

mitas

actio

debita

ficient

Diatriba de Febris. 15

cum nunc tardiùs, nunc celeriùs putrefacit.

Hæc est præclara illa *Pyretologia Willisiana*, in Sanguinis & Succorum nutritii & nervosi distributione, motu & effervescentiis fundata, quam non in libris, sed per rationum syllogas, in vivis & spirantibus exemplis, crebrò ægris assidendo, singula symptomata diligenter observando, eaque in exacta diaria referendo, acquisivit. Jam superest ut perpendamus,

Quid dignum tanto ferat hic promissor hiatus.

An Febrim rectè definiverit

W I L L I S I U S.

C A P U T II.

UT rectè definiatur Febris, ut & aliud accidens quodcumque, debent assignari tum Subjectum ejus, tum Causæ efficiens & formalis; ita ut Causa formalis sit loco Differentiæ, Subjectum & Causa efficiens loco Generis. At nihil horum affectus est *Willisus*, dum Febris Subjectum ponit Sanguinem, Causas autem, Motum & Effervescentiam ejusdem. Nam quum Sanitas in actionum integritate consistat, actionum autem similitudo integritas à debito partium temperamento ut causa efficiente procedat; manifestum est, debitum par-

partium temperamentum tum causam
 esse efficientem actionum rectè ediatum,
 tum formalem Sanitatis causam : at
 quum Sanitas & Morbus sint contraria,
 Sanitas autem, ut dictum, in actionum
 integritate consistat, necesse est Morbum
 in earundem actionum vitio consistere,
 & à temperamenti partium ametriâ pro-
 ficisci, adeoque eandem temperamenti
 ametriam tum formalem esse morbi cau-
 sam, tum efficientem actionum malè
 editarum : similariū autem partium
 temperies est ipsum calidum innatum :
 ergò calidum innatum malè dispositum
 est morborum similariū Causā formalis,
 & actionum similariū non rectè edita-
 rum Causa efficiens. Febris autem est
 morbus similis : nam quamvis in Fe-
 bre nonnunquam actiones organicæ lædan-
 tur, id tamen non fit primariò, sed secun-
 dariò, quatenus scilicet ex partium simi-
 lariū, ex quibus organicæ componun-
 tur, eupragiā organicarum integritas de-
 pendet. Febris igitur Causa formalis est
 calidi innati mala temperies, eadēque ma-
 la temperies actionum in Febre læsarum est
 Causa efficiens : non igitur Sanguis, vel
 ejus fermentatio aut motus inordinatus.
 Rursus, cū omnes corporis viventis
 actiones à principio vitæ particeps orian-
 tur, Sanguis autem in partium viven-
 tium

tium
 Sangu
 tum,
 viver
 que
 nis v
 tum v
 eodem
 bris fr
 fructu
 mul p
 que e
 nem p
 Cor ei
 gai n
 gune
 lor fer
 Sed
 Febris
 cujus
 gritas
 in pa
 culde
 inside
 bet.
 Lib
 vesce
 natum
 Causa
 dis ac p
 rem tu

Diatriba de Febris. 17

tium censum non debeat admitti, sequitur Sanguinem, quantumvis bene dispositum, non rectè flatui actionum corporis viventis Causam efficientem; proindeque nec malè dispositum Causam actionis vitiosæ, quum tum actionis integræ tum vitiosæ idem sit principium, licet non eodem modo dispositum. Jam quum Febris sit morbus universalis omnes corporis functiones lædens, vel erit omnium simul partium affectio, vel ejus saltem partis quæ est ad omnium usum & conservationem necessaria: hujusmodi autem partem Cor esse apud omnes in confesso est, & negari non potest à quo, mediantibus Sanguine & Spiritu, in universum corpus Calor seu bene seu malè temperatus derivatur.

Sed nec Sanguis potest esse Subjectum Febris; quia cum partium temperies, in cujus debita constitutione actionum integritas consistit, & consequenter Sanitas, in partibus ipsis ut subjecto hæreat, proculdubio ejus contrarium, Morbus, in iisdem partibus ut subjecto hædere debet.

Libenter fanè fateor *Willisianam* Effervescentiam & Sanguinis motum inordinatum esse posse, imò sæpissime esse, Causam Febris mediatam, quatenus Cordis ac partium temperiem immutat, & calorem nativum accendit: quod tamen quia per-

perpetuum non est, imò quia utrumque sine altero potest existere, Febris scilicet sine Sanguinis effervescencia, & è contrà, quod de Febre & Cordis temperamento in calorem præternaturalem mutato affirmari non potest; conficitur, alterutrum alterius propriam & immediatam Causam non esse. Quòd autem Febris possit esse absque immodica Sanguinis effervescencia aut motu inordinato patet in Febre hectica, quæ citra observabilem Sanguinis motum aut fervorem partium substantiam depopulatur. Quòd verò Sanguis citra Febrim ultra modum ferveat, & æstu mirabili cieatur, luculentam faciunt fidem Scorbutus, Rheumatismus, multi morbi cutanei, narium & hæmorrhoidum fluxus sanguinolentus, ac profluvium menstruum. In Rheumatismo tantus est ac tam inordinatus Sanguinis motus, plerumque sine Febre, ut impetu præcipiti ab uno membro ad aliud rapiatur, & cruciatus intolerabiles excitet; ac tanta corruptela, ut sectâ venâ (quam operationem ad Sanguinis ardorem extinguendum sæpissime repeti oportet) nullam Sanguinis ideam, sed ichorosam putrilaginem incendio superstitem exhibeat. In Scorbuto (ut plurimum etiam sine Febre) sæpenu-mero tam effrænis est Sanguinis orgasmus & calor efferus, ut cutis & vasa sangui-
nem

nem torrentis instar sponte nonnunquam effundant, non aliter quàm ex vena scalpello divisa; quod in multis me vidisse possum verè affirmare: Sed notissima est historia *D. Thomæ Balman* Civis *Bristolensis*, quam etiam ego, dum adhuc recens eslet, perscripsi ad Excellentissimum *D. D. Theodorum Mayernum*, Medicum Regium, tum in vivis. Huic per integrum biennium tam manifesta fuit arteriarum cuti vicinarum pulsatio, motus humorum inordinati index, ut cutis elevationem oculis è longinquo facilè perceptibilem exhiberet, adeoque Sanguinis æstum incredibilem testaretur. Ex gingivis autem copiosè ac ferè continuò sanguis stillabat: nec ex gingivis tantùm, sed nonnunquam ex temporum, brachiorum, crurum & femorum venis, sine phlebotomi opera, cum impetu erumpebat; quamvis interim ad motum sanguinis compescendum, ejusque fervorem cicurandum, multiplex phlebotomia, catharsis, alterantia, topica, & revulsionum omne genus administrarentur. Tandem *Augusti* decimaquartâ anni 1654. ex gingiva dextra tantâ ferociâ sanguis erupit, ut nullo ingenio potuerit cohiberi donec syncope corripere-tur, adeoque unius noctis æstivæ spatio supra sexaginta uncias excrevit; quam profusam hæmorrhagiam confestim sequutus est

est Hydrops, quo sub hyemis initium obiit. Hic insignem fuisse Sanguinis fermentationem, inordinatum motum & immodicam effervescentiam non diffitebitur, ut arbitror, *Willifius*, nec tamen febricitabat; nam appetitu erat ut plurimum laudabili, dormiebat, & munia domestica & forensia semper erectus obibat, priusquam incidit in Hydropem. Non negabit *Willifius* multos narium & hæmorrhoidum fluxu è vivis sublato, non vi Febris, cujus sunt omnino expertes, sed spirituum & alimenti inopiâ; in quibus quid causabitur præter inemendabilem Sanguinis fervorem & acrimoniam? Fatebitur multas scæminas pertinace ac diuturno mensium profluvio confici ac tabescere; quod serosæ sanguinis acrimonix, fervori & motui inordinato, ni fallor, feret acceptum. Ego hujus rei testes producere possum tum multas alias, tum præsertim Civis cujusdam *Bristolienfis* Conjugem, cui à multis annis sanguis continuò ferè fluebat in magna copia, vel ab utero, vel ex naribus, vel per utrumque simul locum, etiam dum utero gereret, donec frequente sanguinis detractone ejus fervor fuisset extinctus; nec tamen unquam febricitabat, nam curis domesticis semper vacabat, & quotannis foetus valentes & vegetos enitebatur. Sanguis ex brachio huic, ut & prædicto D. *Balman*, iterato

ratò
paret
risq
git,
gress
bent
bris e
dyct
Sangu
everte
adeoq
causa
petu
Ex
Willi
bria i
hecti
aut n
tum
etiam
non
plice
mera
tum
verti
pote
R
lum
sed
naru
dere

Diatriba de Febris. 21

ratò detractus putris semper & adustus apparebat; quod in scabie, pforâ, leprâ & plerisque diuturnis cutaneis affectibus contingit, certo fermentationis & fervoris prægressi indicio, qui tamen rarò Febrim habent comitem: ut omnino certum sit, Febris essentiam non in Sanguinis sed partium dyscrasiâ consistere; licet æquè certum sit Sanguinis dyscrasiam partium temperiei evertendæ sæpissime occasionem præbere; adeoque *Willisium* pro morbo, morbificam causam, eamque nec proximam nec perpetuam, adduxisse.

Ex alio item Capite vitiosa convincitur *Willisiana* Febris Definitio, quæ omnes Febris species non complectitur, Febrim sc. hecticam, quæ non in Sanguinis fervore, aut motu inordinato, sed in habituali partium solidarum dyscrasiâ consistit; quod etiam *Willisus* tacitè concedit, qui ejus non meminit dum Febris species ex triplice Fermentationis modo oriundas enumerat. Quàm autem vitiosum sit Definitum ejusque Definitionem non esse convertibilia, aut unum altero latius patere, potuit ex Logica meminisse.

Respondebitur fortasse pro *Willisio*, illum non accuratam Febris Definitionem, sed ejus tantum Descriptionem, Febris naturam utcumque exprimentem, tradere voluisse, eaque propter eum conscium

scium quàm imperfectè Febrim definivisset, eam Descriptionem, non Definitionem in tertio Capite nominasse, licet in ejusdem Capitis summario Febris Definitionem fuerit pollicitus. Atqui profectò talem Descriptionem debuit exhibere, quæ partem saltem affectam explicaret, sine cujus cognitione frustra se Medicus ad curam accinxerit, inquam, ut finem primariò intentum, collimare debet, nè Andabatarum more cæcis ictibus cum hoste non agnito confligat. Præterea, cùm Veterum de Febre Doctrinam evertere, aliàmque astruere apertè profiteatur, novæ certè Doctrinæ accuratam & omnibus numeris absolutam *ἀπὸ δειξιν*, quæ absque Definitione haberi non potest, proponere debuit; vel Veteris Doctrinæ assecclas *insignis* pervicaciæ, quæque viros prudentes & philosophiam professos minimè deceat, non insimulare.

Succorum Nervosi & Nutritii Doctrina rejicitur, contra Willisium & Glissonium.

C A P U T II.

FErunt Philosophorum quempiam, cùm sacrosanctam Hebræi Legislatōris

Diatriba de Febribus. 23

ris historiam de Mundi Creatione legerit, dixisse, *Hic vir multa dicit, sed nihil probat.* Hoc impium Ethnici Philosophi in sacrum Legislatorem scommata non malè in *Willisium* quadare mihi videtur, qui Sanguinis facultatem αἷμα τοποιεῖται, Succum nervosum, nutritium, aliàque portenta in Medicinam invehere absque ulla vel minima probationis umbra aggreditur, illisque novæ quam parturit Medicinæ chimericam superstruit fabricam. Hanc doctrinam videtur mutuâsse à *Francisco Glissonio*, publico *Cantabrigiæ* Professore, & Collegii *Londonensis* Socio, cui tamen in omnibus non assentitur, verùm dissensus rationem non explicat. *Glissonius*, Libri de anatomia Hepatis Cap. 45. duplicem ponit Succum nutritium, quorum alter per lacteas thoracicas in subclaviam, indeque in venam cavam sanguini confundendus, tandèmq; in parenchymatum sanguineorum nutrimentum absumendus pergat; alter per sexti Paris ramum stomachicum ad Cerebrum & spinalem medullam, inde in partium spermaticarum nutrimentum derivandus feratur: cui usui ut melius inserviat, non oportuisse illum sanguini misceri asperâ ejus & scabrosâ conditione imbuedum, sed aliò divertere in mitiorem & suaviorem constitutionem convertendum. *Willisius* priorem in sanguinem mutari, cum eo circu-

circulari, in eo tamdiu manere dum veterascat, tandemque in partium nutrimentum obire & seponi existimat? sed quas nutriat partes, sanguineas an spermaticas, parum pensi habere videtur: Posterioris nullum usum assignat, nisi ut cerebrum & partes nervosas irriget, & cum sanguine circulandus per vasa lymphatica in sinum cruoris refundatur; quo in motu si pervertatur, Dolores, Convulsiones, Phrenitides, & reliqua nervosi generis symptomata accersere contendit. Ubi imprimis advertendum, Succum hunc nutritium sanguini è quotidiano pabulo advenientem à Willisio non chylum, sed chymum passim appellari, nè sc. non solum veterem Medicinam perfundidisse, sed & Græcos terminos, contra omnium Græcorum sensum, correxisse videretur. Sed frustra: quamvis enim tum $\chiυλός$ tum $χυμός$ Succum quemlibet significare possit; cum tamen Hippocrates in mille locis per $\chiυλόν$ simpliciter Ptissanæ succum expressum intelligat, factum est ut Græci ejus posterii eundem ad lacteum succum ex alimentis in ventriculo genitum, & succo ptissanæ simillimum, exprimendum eleganti metaphorâ transfulerint & restrinxerint; reliquos autem humores, tum corporales idoneos, tum incommodos, $καὶ χυμοὺς$ vocabulo intelligendos reliquerint; quibus cur nomina ad libi-

I
libitum
si potest
reddat
cedit
Cul
fecit & re
& scilicet
dis in
finita
guam sen
debet, cu
lacione
cus, ut si
pora noli
simo torq
neris noc
millo par
nervolum
cum allent
Exilim
mani part
nutriti
stantia di
laque pr
refarandi
necesse. C
dunt, vide
Primò o
to sibi sim
illis partib
fuit, Sang
quidem oc
mum cu

libitum rebus imponere non licuerit, dicat, si potest, *Willisius*, ac præterea rationem reddat cur nutriendis partibus nullum concedit alimentum nisi veterascens & effœtum. Cui fini *Succum* illum *nervosum* Sanguini miscet & remiscet? an non ab eo asperitatem & scabritiem contraheret partibus nutriendis inidoneam, cui periculo avertendo *Glissonius* tantâ industriâ tam mirabilem excogitavit semitam? Vel si partes nutrire non debet, cur ejus alium non assignat usum? Ideône solum à natura institutus est iste Succus, ut si quando in motu pervertatur, corpora nostra vel dolore crucientur, vel spasmus torqueantur, vel reliquis nervosi generis nocumentis affligantur? Verùm dimisso parumper *Willisio*, in Succum hunc nervosum paulò diligentius inquiramus, & cum assertore ejus *Glissonio* congregiamur.

Existimat *Glissonius* plerasque corporis humani partes, præsertim *spermatिकास*, *Sanguine* *nutriri non posse*, quas cum propter jure substantiæ dispendium resarciri oporteat, nullaque præter Succu nervosi ad illas appulsum resarciendi ratio appareat, indè eas refici sit necesse. Cujus rationes quantum concludant, videamus.

Primò objicit, Omne nutritum nutrimento sibi simili nutritur: At Sanguis non est similis partibus spermaticis, Oculi splendidi sunt, Sanguis opacus; imò illis nocet, siquidem oculi sanguine suffusi rerum omnium conspectum amittunt, &, cum sit

opacus, speciebus visibilibus recipiendis inhabiles redduntur: Cerebro item nimia sanguinis copia inundato, rerum omnium ideæ in mente oblitterantur.

Respondeo, Inter nutriendum & nutriendum non actuale semper & omnimodam similitudinem intercedere, sed potentialem sufficere, id est, talem quæ à facultatibus Nutrici inservientibus in actum reduci possit: Nutrici autem præter alias inserviunt Concoctrix & Expultrix. Concoctricis operâ qualitates minus amicæ alterantur & familiares redduntur: Expultrix inutilia & concoctioni inepta secernit. Ità triticum, legumina, plantæ, licet corpori nostro colore, consistentiâ, multisque aliis qualitatibus dissimilia, multiplici tamen præparatione & præviis alterationibus, nec non secretionibus noxiorum & inutilium, in alimentum corpori familiare & simile tandem faceffunt. Ità Sanguis opacus, & diversi à speciebus opticis coloris, multis tamen alterationibus in materiam iisdem spiritibus generandis idoneam transit, omni opacitate depositâ: Si verò casu, vel ipsius sanguinis aut partis vitio, confertim & nimia copia vel ante præparationem debitam in oculorum tunicas vel nervos, aut in cerebri ventriculos irruat, eosque obstruat, quid mirum si in oculis cæcitatem, in cerebro phantasmatum obliterationem producat?

Objicit secundò, Modum nutritionis esse progressum alimenti à cruditate ad coctionem,

nem, non è contrá : At Sanguinem partibus esse magis coctum ; Quod probat , quia est calidior, spirituosior, & volatilitati propinquior ; partes autem fixæ minúsque spirituosæ ; Ergò minús coctæ.

Respondeo negando Minorem. Ad cujus probationem dico, Concoctionem non in intensiore gradu caloris, sed rei concoquendæ magis debito ac idoneo consistere, multaque à caloris gradu majore ad remissionem ejusdem gradum per ulteriorem coctionem procedere : ità allia, cape, nasturtium, & multa ejus generis, ut & vina potentiora, elixatione multos caloris gradus amittunt, quæ tamen minús cocta nemo dixerit ; ità aquæ ardentes ignitione mitescunt ; ità sanguis, qui in arteriis calidior est ut sic, quàm ut proportionatum partibus alimentum præbeat, ulteriore concoctione, spirituumque & calidiorum exhalationum expiratione temperatus, iisdem nutriendis opportunus evadit ; ità denique sanguis vi Febris accensus dicitur crudus, qui deinde à pepasmo defervesceat & temperatior factus nihilo fecius concoctus dicitur.

Objicit tertiò *Glissonius*, Sanguinis asperam & scabram substantiam partium solidarum, quæ mites sunt & lenes, nutritioni ineptam esse ; sibi que respondet, Sanguinem esse quiddam heterogeneousum & constans diversæ naturæ partibus, quarum aliæ sint asperæ & volatilitati propinquiores, aliæ novitiæ, mites, & à chyli natura minús re-

cedentes, ideoque partium spermaticarum substantiæ refarciendæ magis idoneæ. Quod Responsum à se profectum ferociter impugnat, & fingit adversarium fateri succum nutritium tantò esse præstantiorem quantò magis ad chyli naturam accedit, taciteque solum innuere, illum prius debere sanguini misceri: tum subsumit, *Quorsum igitur cum sanguine miscetur*, quum per ejusmodi mixturem à chyli natura magis recedat, ab eoque demum sit separandus, priusquam alere possit? tum ludibundus interrogat, *An credibile sit Naturam, nè otio torpeat, aliquid facere quod denuo infectum velit.*

Verum enimvero Hydram quam ipse finxeris levi negotio debellaveris; nam profectò nullus sanæ mentis adversarius aliquam ejusmodi scabritiem in sanguine concesserit, nec succum nutritium eò esse præstantiorem quò minùs à chyli natura recesserit; imò reponet sagacem Naturam consultò succi in partium nutrimentum abituri iter tot diverticulis & ambagibus in lactearum mesentericarum amfractuosis Mæandris implicuisse, tam multiplicibus fecerniculis, cum privatis singulorum organorum, tum publicis universi corporis instruxisse, quò elaboratior, defæcatior, & à chyli natura remotior ad partes appelleret: fatebitur tamen massam Sanguinis, licet ad sensum sit quiddam homogeneum, reverà tamen constare, & constare debuisse, diversæ conditionis partibus, ut multipli-

plicis naturæ organis commune præberet alimentum, unde singulæ partes quod sibi magis esset proprium & familiare prolicere possint.

Objicit quartò, A ratione alienum esse, ut illud quod piscitur in pastum cedat illi: met partibus quas devorat: Sanguinem autem partes devorare: Ergò illis in pastum non cedere. Minorem probat, ex eo quòd Calor vitalis partes in diuturna fame devorat & absumit: Calorem autem vitalem in sanguine originaliter tamquam in subjecto hospitari: quicquid igitur Calori attribuitur, Sanguini attribuendum esse. Similiter in Febre partes absumentur, Sanguine non absumpto, adeò ut bis, ter, vel etiam pluries phlebotomiam celebrari sit necesse, licet, potu excepto, æger nihil quo reficiatur admittat, signo manifesto partium spoliis augeri Sanguinem.

Respondeo negando Minorem. Ad cujus probationem dico, Calorem vitalem (quo nomine calorem insitum sive innatum debet intelligere) non in Sanguine, sed in partium solidarum humido primigenio tamquam subjecto inherere; nec eum partes devorare posse, cum sit ipsarummet partium primigenia temperies. Partes autem devastantur non à Calore nativo vel Sanguine, sed à Calore febrili in ipsis partibus accenso: non solæ autem partes, sed & Sanguis in Febre accenditur, ex qua febrili incallescencia Sanguis in naturam nutriendis

partibus inidoneam transit, quapropter à partibus non attrahitur, nec fit insignis ejus jactura: proindeque atque etiam ratione plenitudinis in Febrium initiis pluries educi postulat, ut materiâ exhaustâ incendium deflagret; in progressu autem Febris, tum ipse Sanguis tum partium humiditas exhauriuntur, ut parùm alterutrius in moribundis supersit. In fame verò diuturna natus Calor expirat, propter defectum pabuli absumpto partium humido primigenio, cujus humiditatis dispendia à Sanguine refarciuntur, quamdiu aliquid pinguis & oleosæ substantiæ superstes habet. Quæ insuper addit de Sanguine helluone, de eodem comedone & cibo, prædatore & præda, de agni & lupi parabola, responsum non merentur.

Objicit quintò, Partium alimentum debet esse simile substantiæ ex qua ab initio confiterunt, iisdem enim nutrimur quibus & constamus, nec ex quolibet ligno fit Mercurius: At ejusmodi substantia non est Sanguis, sed succus liquidus à sanguine multum diversus tum colore tum consistentiâ, aliisque præterea qualitatibus, nempe Semen in Viviparis, eique analogum Albumen in Ovis.

Jam responsum est, actualem similitudinem non requiri inter nutriendum & nutriens, sed sufficere potentialem, proindeque Sanguinem, licet materiæ seminali ex qua foetus in utero formatur colore & consistentiâ dissimilem, si tamen ulteriore subactione & inutilium secretionem similis evadat, foetui in-

in-

inposterum nutriendo idoneum fieri : nec propterea ex quolibet ligno Mercurium con-
flari asserimus, dum similitudinem poten-
tialem quidem, non tamen valde remotam,
sufficere concedimus.

Ad Comparationem inter Ovum & Em-
bryonem dico, In ovo concrementum album
sive albumen respondere materiæ sperma-
ticæ in embryone, & ovi vitellum sanguini
materno : eâdemque ratione quâ sanguis ma-
ternus in foetu virtutis plasticæ operâ ex dissi-
mili similis fit, & in partium seminalium nu-
trimentum pariter & incrementum conver-
titur, utque albumen ovi in partium semina-
lium Alitis alimentum & incrementum trans-
it; ita in avicula exclusâ & foetu adulto ali-
menta communia primò in sanguinem, mox
etiam in materiam semini & seminalibus par-
tibus analogam virtutis concoctricis operâ
elaborari : nec tantam esse dissimilitudinem
inter semen & sanguinem, quantam imagina-
tur *Glissonius*, qui externæ similitudini, colori
scil. & consistentiæ, nimis fortè attentus,
internæ similitudinis in qualitatibus symbo-
lis & multiplicium in singulis coctionum
officinis alterationum non meminit.

Objicit sextò, Membra resoluta in paralyfi
marcescere & atrophîâ laborare, non propter
defectum Sanguinis, cujus abundè sit in cor-
pore, nullaque sit venarum aut arteriarum
obstructio; imò primis diebus propter ni-
miam sanguinis affluentiam pars laborans tu-
mescit: Ergò atrophia contingit defectu succi

nervosi propter nervorum obstructionem. Quo argumento similiter probat nervos esse vasa succum aliquem deferentia, licet non videatur in illis manifesta cavitas.

Hoc argumentum omninò difficultate non caret. *Riverius* cum Practicantium vulgo ait id contingere, quia propter spirituum animalium interceptionem calor natus languet & effectus evadit: quam rationem veram esse conficit spadonum marcor post testes exectos, qui cum toti sit corpori communis, non penuriæ nutrimenti, quod nullum à testibus toti ministratur, sed spirituum animalium defectui attribui potest, qui abundanter à testibus in totum derivantur. Verum aliter & nervosè ex acutissimo *Cesalpino* 2. Quæst. Medicar. Cap. 13. responderi potest, id contingere propter amissum sensum tactûs in parte marcescente: Cum enim nutritio non fiat nisi concurrât attractio alimenti & expulsio recrementorum, neutrum autem citra sensum tactûs fieri possit; Natura enim non attraheret, nisi alimentum familiare esse sentiret, neque aliena expelleret, nisi ab illis irritaretur; manifestum est partes debere marcescere, si nervi sensum tactûs deferentes obstruantur. Unde, referente eodem *Cesalpino*, concludit *Aristoteles*, 3. de Anima, text. 67. necessarium esse animalia solo sensu tactûs privata mori: atque hinc est quod provida Natura viscerum parenchymata & carnem innumeris nervorum furculis instruxit, quum tamen motûs & sensûs non sint

sint organa, tum ut alimentum attraherent, tum ut nocitura expellerent. Quod de tumore partium resolutarum in paralyfi incipiente asserit, non Sanguinis, sed Seri vel Pituitæ à Cerebro descendentis accessum probat.

Objicit septimò, Emplastra cephalica calida & sicca in Phthisi convenire, non solum quia fluxiones sistunt, sed quia nutritionem promovent: quod tamen gratis & sine fundamento asserit, nisi intelligat Cerebrum ab illis exiccatum melius concoquere, & minorem Excrementorum proventum facere; quod quidem verum est, sed tamen ad questionem non facit,

Objicit octavò, Macilentos sanguine abundare, nervis autem præditos humidis, apertis & spongiosis facilè pinguescere. Solutio facilis est, Macilentos sanguine abundare fervidiore, ideòque continuis vaporum effluviis esse obnoxios: contra, carne spongiosa & flaccidâ præditos ab immoderatis effluviis esse immunes, quia frigidiores, unde corpus in molem attollitur. Præterea Cerebri sunt frigidioris & multa excrementa cumulantis; unde flaccescunt, & spongiosi ac tumidi evadunt; quo habitu præditi molles sunt, inertes, & exercitii impatientes: quod à laudabilis nutrimenti copia proficisci non est probabile.

Objicit nonò, Roscidum humorem ex nervosarum partium vulneribus extillare, ex ossium fracturis viscosum humorem exudare, ruptis ossibus ferruminandis utilem; qui,

cùm sint feminali materiæ analogi, per venas aut arterias deferri non possunt: verisimile igitur esse illos per nervos depluere. Præterea, in scrophulosis tumoribus materiam candicantem conspici, & nonnunquam veluti ova membranoso involucri inclusæ, quæ ad formationem quandam animalis, licet imperfectam, tendunt, imò in vermiculum aut aliud monstri genus desinunt; quæ non à Sanguine, sed ab alia quapiam mitiore & suaviore materia proficisci posse *Glissonius* existimat. Denique, carneas excrescentias in fonticulorum labris & dentium cavis luxuriantes à Sanguine proficisci non autumat *Glissonius*, cùm sensus sint exquisitissimi; proptereaque vel à nervis oriri, vel illis multum esse cum nervis commercii.

Resp. Omnia illa proficisci à Sanguine per arterias vel venas ad partes affectas delato, sed à Sanguine vitioso & partes vitiantes, quæ partes debilitatæ assimilationem imperfectam faciunt, aliquo tamen modo partium ipsarum substantiæ analogam. Non enim negamus, imò hoc est quod concedimus, Sanguinem etiam in materiam seminalem, imò in semen converti, si ad organum semini conficiendo destinatum appellat. Quod autem ex partium nervosarum vulneribus extillat roscidum, vel ex ossium fracturis exudat viscosum, ipsum est partium alimentum semicoctum quod effluit retentricis vitio à vulnere vel fractura debilitatæ, & alimentum ad justum perfectæ assimilationis tempus retinere nequeuntis.

untis. Quod candicans in scrophulis observa-
tur, Sanguis est pituitosus in cerebro, vel ejus
membranis hæreditariâ à semine vel ascititiâ
idiosyncrasiâ malè constitutis, in materiam
crassam & malignè putridam, sed partibus
unde emanat quadantenus similem, conver-
sus; quæ materia per venas, arterias, ossium
& periosteorum interstitia, carnis poros, imò,
si lubet, & nervos delata, partis in quam de-
cumbit indole in eum cujus est capax matu-
rationis gradum perductâ, in massam albumi-
neam, vel carneam, vel vermiculum conver-
titur: Natura enim ex putri materia tum in
corpore humano, tum etiam alibi, libentiùs
animal quàm quodcumque inanimum, ut-
pote præstantius, producit. Hi tamen succi,
quamvis candidi & materiæ feminali non ab-
similes, non video cur à *Glissonio* mites vocen-
tentur, cum carnem exulcerent, ossaque ipsa
corrumpant & putrilagine mortificent: Nec
cur carneas excrescentias in vulneribus par-
tium nervosarum, in fonticulorum labris
dentiùmque cavis succo feminali per nervos
delato adscribat, cum carnea parenchymata,
& universim quamcumque carnem, sangui-
nis esse affusiones coagulatas paulò antea con-
cesserit: in quibus quid mirum est si sensus
sit exquisitus, cum in carne legitima plurimi
sint ubique nervorum surculi; in excrescen-
tiis etiam eorundem nervorum productiones
reperiantur? Tandem quamvis libenter con-
cedamus humores peccantes præter Naturæ
institutum in nervos quandoque irrumperere;

indè tamen conclusum nolumus, Naturam providam, quæ aliis omnibus succis conspicuos & patentes ductus largita est, tam nobili ac tanti momenti succo, qualis est nutritius, quique tam copiosus esse debet, ut indè omnium corporis partium dispendium refundi possit, cæcos tantùm & inaspectabiles meatus destinasse.

Nutritionis inæqualitatem in Rachitide (ità Morbum puerilem *Angliæ* familiarem appellat) non, ut *Glissonius*, in nervorum quorundam ad nutritionem præ aliis ineptitudine, sed in earundem obstructione collocamus, cujus merito partibus quibusdam marcor supervenit propter ablatum tactûs sensum, sine quo nec alimentum attrahere, nec recrementa expellere, proptereaque nec nutrirî possunt, ut in Argumenti sexti solutione dictum est. An verò (ut ait *Glissonius*) Rachitidis sedes sit in medulla spinali, quæstio est alterius loci.

Quod ultimò dicit, parùm aut nihil sanguinis ad testes transmitti, est contra *non* *quæ*, quum copiosæ arteriæ & venæ eò ferantur: imò & experientiam, quum compertum sit salaciores & nimîa Venere utentes, post exhaustum semen, sanguinem in coitu ejaculatos fuisse. Multò tamen plures nervos eò ferri fatemur, non ut nutrimentum, sed ut uberem spirituum animalium copiam illis impertiantur, quorum nimiam profusionem sequitur mœstitia à coitu, & Cerebri debilitas, intemperiesque frigida totius.

An

*An Sanguis sanguificet : contra
Harvæum.*

C A P U T I V.

JAM Succī nervosī figmento satīs , ut ar-
bitor , discusso , ad *Willisium* denuo rever-
tamur , & sciscitemur cur hæmatoseos mu-
nus ipsi Sanguini attribuat Verūm ille , ut
video , pleraque quæ obtrudit paradoxa sup-
ponere mavult quā probare ; quæ nobis eā-
dem quā obtruduntur facilitate liceret rejice-
re , nisi *Guiljelmi Harvæi* obstaret authoritas , in
qua plerique veteris Medicinæ demolitores
ἀντιπαρὶς & *ἀβυσσῶς* acquiescunt : Cujus
idcirco mirabilem de Sanguine Discursum
cum nostris in illum animadversionibus hīc
exhibere operæ pretium existimo , ut quid
nudæ illius assertioni tribuendum sit , æquus
Lector judicet. Ipsum audiamus.

Harvæus de Gener. anim. Exerc. 51. p. * Edit.
202. Si Sanguis secundum totam ejus substan- *Amste-*
tiam , prout in Venis se habet , consideretur , *lodam.*
nil vetat quò minùs alimentum in se convertere
& concoquere , partibusque apponere dicamus ;
eandemque rem ita sumptam tum alere tum ali ,
tum materiam etiam corporis & efficientem cau-
sam esse.

Animadversio. Quomodocumque Sanguis
consideretur , quum non sit pars Corporis or-
ganica , chylum certè nec poterit concoque-

re, nec in sanguinem convertere, proindeque nec sibi assimilare: non enim potest fieri laudabilis chyli concoctio citra impuritatum quæ in eo plurimæ insunt exclusionem, quod Sanguis neutiquam efficere potest, quum vasis huic muneri peculiariter destinatis sit destitutus: recrementa autem à chylò in sanguificatione secernenda sunt, Bilis & Melancholia, quibus alliciendis & expellendis ex Naturæ instituto inserviunt Vesica fellea & Lien, quæ, cum nihil agat frustra, organa tanti momenti non constraxisset, si id muneris à Sanguine ipso fieri potuisset. Si dicatur chyli impuritates post aliquot inter circulandum circuitus in Vesiculam felleam Lienemque deponi: Ego repono, contra Naturæ providentiam esse, chyli impuritatibus sanguinem in spiritus vitales & animales iturum inquinare, quas in promptu sit eliminare priusquam in cordis thalamos ferantur.

Sed nec Sanguis alimentum partibus apponere potest: nam quum chylus ab *Harvæo* supponatur sanguini assimilari priusquam partibus apponi possit, ac sanguis genitus ejusdem sit rationis cum eo qui genuit, cumque illo confusus, tum vel una pars aliam apponet, vel unaquæque seipsam; quorum neutrum dici potest. Non primum; quia non est major ratio cur illa hanc, quàm hæc illam apponat. Non secundum; quia cum nutrimentum in nutriti substantiam transire debeat, idque fieri non possit sine substantiali nutrimenti mutatione & formæ ejus corruptione.

ruptione, non potest fieri ut ulla pars sanguinis seipsam partibus nutriendis apponat, quum nihil sui ipsius interitum appetat vel causet. Præterea, si in partium nutritione & alimenti appositione Sanguis haberet rationem agentis, proculdubio partes potius assimilarentur sanguini quàm sanguis partibus, quum quodlibet agens naturale qualitates suas in patiente producere, idque sibi quantum potest simile efficere, soleat.

Concedimus quidem sanguinem corpus nutrire: id tamen intelligendum non est activè & efficienter, sed passivè & materialiter, quatenus passivam habet aptitudinem, ac dispositiones partium temperamento symbolas, quarum ratione, sed ipsarum partium nutriendarum virtute, apponitur & assimilatur. Quod verò eadem Causa ejusdem Effectûs possit esse Materia & Efficiens, in Philosophia hæcenus inauditum est.

Harvæus, in eadem Exercit. 51. p. 197. *Neque hic disputandum censeo, utrum partis Definitio Sanguini propriè conveniat.*

Animadversio. Ad quid ergò duas Exercitationes prolixas contexuit, ut probaret Sanguinem non solum esse partem corporis, sed primogenitam & principalem? aut ubi hanc controversiam magis appositè tractandam censet? Sanguinem autem non esse partem propriè dictam, constat ex Partis Definitione ab omnibus Medicis recepta, quum non sit pars toti cohærens; quam Definitionem vel admittere debet *Harvæus*, vel me-

meliozem saltem assignare; quod nondum aggressus est.

Harvæus, Exerc. eâdem, p. 195. *Quinimo ex vario ipsius (sanguinis) motu in celeritate aut tarditate, vehementia aut debilitate, &c. eum & irritantis injuriam & foventis commodum persentiscere manifestum est; ideoque concludimus Sanguinem per se vivere & nutriri, nullôque modo ab alia aliqua corporis parte prior vel præstantiore pendere.*

Animadversio. Sanguis ad quamlibet corporis partem injuriâ aliquâ graviore lacescitam accurrit, non propriâ vi, sed facultatis corpus regentis imperio, spiritu vitali impellente, & seroso humore vehente; ut illato vulnere ad partes læsas, in paroxysmo febrili ad viscera & Cor acribus aut venenatis humoribus stimulata, in passionibus Animi ad facultatis irascibilis & concupiscibilis sedes: unde bene sequitur Corpus sentire & vivere, non autem Sanguinem: in passionibus enim Animi in quibus sanguinis accursus & recursus maximè est conspicuus, quid commodi aut incommodi sanguinem sentire credibile est? Ad voluntatis item imperium hosti vel occurrentis vel eundem fugientis, si moveatur, motum sibi intrinsicum non arguit; sicuti nec quando à calore attrahitur, vel frigus aut aliam quamlibet qualitatem molestantem retrocedendo fugit: quod provenit à pugna contrariarum qualitatum, vel amicarum prosecutione; quorum exempla in inanimis sunt obvia; ut in fuga plumbi ex fusione candentis à frigida,

Diatriba de Febris. 41

dâ, in antiperistasi, fermentatione, antipathiâ & sympathiâ; ut in magnete ferrum, heliotropio Solem sequente, quæ tamen ideo movere vel sentire non dicuntur. Malè igitur *Harvæus* motum animale cum naturali & violento confundit.

Sanguinem item, cum à se non possit generari, semper autem generetur, ab aliqua certè corporis parte in generatione pendere manifestum est, partemque unde ita dependet illo esse priorem. Nec obstat quòd, ut ait *Harvæus*, in pulli fabrica ante reliquum corpus sanguis existere videatur; (quod damus, non concedimus, quum, ipso *Harvæo* teste, Exercit. 55. *vesicula pulsans seu macula alba, cum quibusdam circulis albis*, quæ proculdubio sunt partium lineamenta, ante punctum rubrum appareat) nam non solum sanguis iste, sed & reliquæ partes in ovo ex albumine & vitello, in foetu viviparo ex parentum semine formantur, à plastica facultate vel vi formatrice, quæcumque tandem illa sit, sive matris anima, sive ipsius foetus, seu facultas uteri, seu vis plastica ipsius seminis. Nulla autem pulli aut foetus pars aliam ex compartibus efficit. At in formato jam & edito foetu, quum partes à Cunis ad extremum usque spiritum, imò longè post, existant, & nunquam iterum generentur, sed tantum nutriantur, (si dentes exceperis) sanguis verò in perpetuo fluxu fit, & identidem in partium alimentum facessat, ac perpetuâ generatione opus habeat, nec à seipso, ut dictum est, possit generari; restat

stat ut ab aliqua partium generetur, & ab illa dependeat.

Harvæus ibidem pag. 190. *An verò totum corpus ab illo (Sanguine) pendeat, cui illud post genitum, adjunctum & quasi adnascendo appensum cernimus, non est hujus loci determinare.*

Animadversio. Mirabilis profectò Conjectura, cujus elucidationem, utpote arduam & difficilem, fatiè ridiculè in alium locum rejicit *Harvæus*: scilicet Hominis, animalium nobilissimi, hujusque Universi post Omnipotentem Deum Principis ac Domini, stupendam fabricam non nisi fortuitò conditam, & Sanguini velut adnascendo appensam. Equidem Sanguis in ipso corpore generatur, omnes ejus canales, poros & spiracula permeat; illi intimè & secundum omnes ferè dimensiones immiscetur, & in substantiam ejus convertitur: quomodo igitur Sanguini adnascendo appenditur?

Harvæus, Exerc. 50. pag. 190. *Et quoniam vesicula pulsans, indeque deductæ fibræ sanguineæ, ante alia conspiciuntur, crediderim rationi consentaneum esse, ut Sanguis receptaculis suis prior sit; Contentum scil. suo Continente.*

Animadversio. Quum triplex sit apud Philosophos Prioritatis acceptio, sc. Temporis, Naturæ, & Dignitatis; hîc prioritatem Temporis debet intelligere *Harvæus*, qui contendit sanguinem ante reliquas partes existere, easque fabricare. At quum continens

& contentum sint correlata ; relata autem sint simul tempore , ut ex Logica potuit meminisse *Harvæus* ; fateri debet sanguinem vas continentibus non esse priorem tempore. Præterea , ut antè notaviimus , *Harvæus* Exerc. 15. concessit *Vesiculam pulsantem seu maculam albam cum quibusdam circulis albis ante sanguinem existere*. Vesicula autem ista pulsans proculdubio Cordis est rudimentum ; Circuli albi sunt Venæ & Arteriæ : Cor autem , Venæ & Arteriæ Sanguinem factum continent : Ergò Sanguis extra relativi notionem consideratus tempore posterior est suis receptaculis. Quòd autem omnes corporis partes Naturâ priores sint Sanguine , indè patet , quia Finis Sanguinis est nutritio partium : naturâ autem prius est partes esse quàm nutriri. Item quum Sanguis nutriendarum partium causâ sit factus , suâque naturam debeat exuere , ut partium naturam induat , sequitur Sanguinem esse partibus Dignitate posteriorem , ut & singulæ partes dignitate sunt posteriores composito cujus gratiâ factæ sunt , quum Finis sit Mediis præstantior. Tandem frustra Sanguinem ante sua receptacula produxisset Natura , quia cum sit consistentiâ liquidus , proprios non habet terminos quibus ab effusione conseruetur.

Harvæus , Exerc. 50. pag. 192. *Crebrâ enim , ut dixi , vivorum dissectione expertus sum , moriente jam animali , nec amplius spirante , Cor tamen aliquamdiu spirare , vitâque in se retinere :*

tinere : quiescente autem corde motum videas in auriculis superstitem , ac postremò in auricula dextra ; ibique tandem cessante omni pulsatione , in ipso Sanguine undulationem quandam & obscuram trepidationem , extremum vitæ indicium reperiās ; & cuilibet cernere est sanguinem ultimò in se pulsus vitæque auctorem retinere.

Animadversio. Solent obfessorum Urbium propugnatores subterraneos hostium cuniculos pelvibus aquâ plenis in terræ superficie dispositis explorare : Similiter Medici vascula aquâ plena ægrorum syncope laborantium pectoribus applicant , sumpto ab aquæ undulatione hîc vitæ , ibi cuniculi indicio. Quid hîc *Harvæus* ? Istâne undulationem intestino cuius am calori aut vitalitati in aqua latitanti ascribet ? aquâne suopte ingenio moveri contendet immoto vasculo ? an non potius concedet aquam moveri ad vasis motum , licet inconspicuum ? Cur igitur idem in moribundo corde contingere neget ? si ejusmodi motus & pulsus redintegratio non cordis sed sanguinis opus est , cur idem sanguini in venis a corde remotis non contingit ? An non meminit *Harvæus* Doctrinæ à se stabilitæ , in Libro de Motu Cordis & Circulatione Sanguinis , ubi Sanguinis in extremis refrigerationem præcipuum constituit circulatoriæ necessitatis fundamentum , quam ideo perenni circulationis motu identidem ad Cor revehi contendit , ut ibi novo caloris supplemento imbuatur ?

Har-

Harvæus, Exerc. 70. Sanguinem ait corpus aliud divinius participare, ac supra Elementorum vires agere, & esse Elemento Stellarum analogum. Sed operæ pretium est audire quid per [*supra Elementorum vires agere*.] intelligat. Qui igitur (inquit, p. 321.) rem nullam ex Elementis compositam supra illorum vires agere posse autumant, nisi corpus aliud, idque divinius, participet, nã illi rationes suas male subduxisse mihi videntur. Quippe vix ullum corpus elementare invenias, quod in agendo vires proprias non superet. Nè longè quæram quod ubique obvium est, *Aër* & *Aqua*, dum navigia ad extremos Indos & circumcirca Orbem terrarum, sæpèque simul in contrarias partes, deferunt, cum molunt, pinsunt, cribrant, puteos exhauriunt, ligna secant, ignem suscitant, quedam vehunt, alia obruunt, &c. an non corpus aliud præter Elementa, idque divinius, participare videntur?

Animadversio. Hic, Candide Lector, Magni illius Philosophi ac Medici quidlibet ex quolibet deducentis nervosum ratiocinium attentè considera & mirare. Aërem dicit agere supra suas vires, quia navigia circa orbem terrarum & in contrarias simul partes defert. Sed ut omittam non Aerem, sed Ventum id præstare, quid aliud præstat navigiis ventus quàm impulsus? quem supra ejus vires esse quis, præter *Harvæum*, dixerit? Quòd autem in contrarias partes id agat, hoc diversæ velorum & reliqui apparatus nautici appli-

applicationi tribuendum est. Aqua omnia se graviora obruit, nisi cava vel porosa sint, ideoque aërem includant, se verò leviora vehit, multaque alia efficit secundum machinarum diversimodè applicatarum varietatem; quæ tamen uni ejus gravitati & impetuoso cursui propter humiditatem propriis terminis incoercibilem accepta referri debent: & quid hîc mysterii est, quid occultum aut intellectu arduum, ut corpus aliud divinius cœlo sit deducendum?

Harvæus, Exerc. 51. p. 202. Sanguinem ait, eandem naturaliter constitutionem habere, quam Aristoteles in parte primogenita necessariam censuit, nempe ut sit partim similis, partim dissimilis constitutionis; ita enim Aristotelem loquentem introducit, sed locum non assignat: Et quum vis movendi & vis sentiendi in eodem membro (scil. primario) continentur, sit necessarium ut membrum quod primum principia ejusmodi tenet, & simplex existat, ut omnium sensibilibus sit capax, & dissimulare, ut moveat & agat. Et non multò post addit *Harvæus*, p. 203. Sanguini verò ut primum conspicitur, & vesiculâ comprehensus pulsatur, constitutio illa quam Aristoteles parti principi necessariam judicavit, manifestè inest: quippe Sanguis dum in corpore naturaliter se habet, similis ubique constitutionis apparet; quam primum autem extravasatur, caloremque naturalem exuit, protinus ceu dissimulare quiddam in diversas partes abit.

Ani-

Diatriba de Febris. 47

Animadversio. Sanguis igitur ex *Harvaeo* (qui, renitente *Aristotele*, ut ipse fatetur, id muneris Cordi abripit) similis est, ut omnium sensibilibus sit capax, dissimilariis, ut moveat & agat. Ergo si Sanguis in venis est similis, extra venas dissimilariis, in venis erit sensus author, extra venas motus: At quum extra venas corrumpatur & calorem nativum exuat, nec prius sit dissimilariis quam extravasetur, sequetur sanguinem tum solum motus authorem esse quum corrumpitur & calorem nativum exuit.

Nec sufficit dicere dissimilaritatem actualem non requiri, sed potentialem seu ad sensum dictam sufficere ad hoc ut aliqua pars statuatur motus organum: nam licet ad sensum, qui in passione consistit, sufficere possit constitutio similariis; tamen ad motum animale, qui consistit in actione, requiritur organum partium actu diversarum, quum omne illud quod seipsum movet, debeat esse divisibile in partem per se moventem & partem per se motam: at hoc de Sanguine dici non potest, cum non sit actu dissimilariis, partes autem quibus potentia constare supponitur confusae sint & indistinctae ac informes, quod etiam est contra rationem organi determinatam conformationem & figuram requirantis. Et hoc videtur sentire *Aristoteles* ab *Harvaeo* citatus, qui instantiam facit in Corde, quod revera & ad sensum constat partibus diversi generis, proindeque motus esse principium potest: ratione autem alicujus partium
fimi-

similariū ex quibus componitur, potest esse principium sensus, qui in passione consistit: At propterea simile dici neutiquam potest; simile enim & dissimile sunt contradictoria, quum unum includat alterius negationem, & è contrā; simile verò & organicum minimè, cum ad rationem organi simpliciter sufficiat, ut pars habeat figuram certam & conformationem, verbi gratiā nervus, qui facultatem sensibilem & motricem defert, se tamen non potest movere nisi appellat ad musculum.

Harvæus, Exercit. 70. Sanguis quoque supra vires Elementorum agit, cum jam pars primogenita, & calor innatus existens, ut fit in semine & spiritu, reliquas totius corporis partes ordine fabricat, &c.

Animadversio. Quo jure *Harvæus* paulò post in eadem Exercitatione Sanguinem ait esse hominis Animam, eodem jam, sed minore impietate, Calorem nativum appellat; de quo statim erit dicendi locus: interim fateri debet, Sanguinem in pulli generatione ex ovo ab agente aliquo à se diverso fabricari, quum nihil seipsum generare possit. Quid igitur impedit quò minùs illud ipsum agens etiam reliquas partes fabricet? aut quo argumento inducitur *Harvæus* ut id muneris soli Sanguini vendicet? Quid sunt Vesicula illa pulsans, & macula alba, & circuli albi tamquam circino ducti qui punctum album pro centro habent? nonne est verisimile partium solidarum esse rudimenta? quod etiam agnoscit *Harvæus*,
Exerc.

Diatriba de Febris. 49

Exerc. 215. p. 60. A quo agente producta sunt?
Non à Sanguine, cum Sanguis ipse nondum
existat, ut fatetur *Harvæus* in inspectione ovi
secundo incubatus die, Exerc. 14 p. 58. eum-
que quarto tandem die sive tertio inspectio-
nis lineâ exili purpurascente rutilantem ac-
cedere testatur. Ergò ab aliquo alio. Ergò
Sanguis omnes partes ordine non fabricat.
Multa alia his non ab similia nec minùs absur-
da congerit *Harvæus*, resque & functiones
longè disjunctissimas confundit & invertit;
quæ omnia minutim prosequi nostrum non
est consilium.

Exerc.
16.
p. 62.

*Ejusdem Controversiæ Prosecutio; con-
tra Glissonium.*

C A P U T V.

Sanguinis facultatem sanguificam, quam
Harvæus nudo propriæ authoritatis fulci-
mento munitam exhibuit, *Glissonius* etiam
ratione stabiliendam suscipit, Lib. de Anat.
Hep. Cap. 35 Sanguinem tamen considerat
non nudum, sed vitalem, qui scil. vitalem
spiritum in se continet, adeòque sive Spiritum
sive Sanguinem dicat, perinde esse, pròque
synonymis habenda asserit.

Porro supponit spiritum quendam sive li-
quorem vitalem in prima seminali materia,
unde pullus in ovo & fœtus in utero formatur,
hospitantem, ipsissimum esse Sanguinem, ruborem
tamen nondum adeptum, qui se à reliquis parti-
bus, quibus promiscuè commiscetur, segregat

C

Exerc.

& in rivulos quosdam excurrit. Hosce affert in unum punctum (Cor postea dictum) coire : ex hoc rivulorum confluxu exurgere tantam liquoris vitalis stagnationem , ut loci angustia nequeat contineri : cumque propter affluentes novos à tergo gurgites eodem quo accessit itinere non possit remeare , aliò viam pertandi , novosque canales fabricari necesse sit ; unde contingere circumgyrationem , ductusque priores in venas , posteriores in arterias abire. Interea liquorem hunc vitalem , accedente ex incubatu novi caloris incremento , in sanguinem rubesceri , caloris enim ac motus excessum compluribus rebus ruborem conciliare : atque ejusmodi liquorem vitalem hoc modo in sanguinem rubefactum , hæmatoseos deinceps in fœtu formato authorem constituit. Ità præfidenter philosophatur Glissonius , non aliter quàm si , ut *Actæon Dianam* , Naturam nudam & sine veste conspexisset.

Verùm enimverò quàm vana sint hæc somnia , haud arduum est ostendere ex partium fœtus formationi inservientium structura , nullumque ejusmodi spiritum aut liquorem vitalem in materia seminali præexistentem in sanguinem abire , sed partium fœtus solidarum lineamenta ex materia seminali fieri , nutrimentum autem & vivacitatem illis ex utero materno per vasa umbilicalia accedere per sanguinem & spiritus indè delato. Cujus rei argumentum evidens illud est , quòd vasa umbilicalia in fœtu nondum excluso perforata sint & pertusa , signo manifesto Natu-

tu-

Diatriba de Febris. § I

turam, quæ nihil frustra molitur, alicujus liquoris per illos canales accessum destinasse. qui nullus alius esse potest quam sanguis maternus: in foetu autem excluso & adulto impervia sint & solida, & ex vasis in suspensoria Vesicæ & Hepati stabiliendis destinata degenerent, usu scil. cui antea inserviebant, cessante: Unde necessario conficitur, primum sanguinem in foetu inter formandum conspicuum non generari vel in foetu ipso, vel ab aliqua ejus parte, sed aliunde in foetus nutrimentum & augmentum suppeditari.

Quod ulterius confirmatur, quia in Ovo, ex cujus historia *Harvæus* & post illum *Glissonius* tot paradoxa deducunt, non in ejus centro, sed in limbo exteriori, ut habet *Harvæus*, vel chorio membrana, ut *Glissonius*, primus sanguis lineâ exili purpurâcente comprehensus conspiciatur, ab extrâ scilicet ad foetum adveniens per vasa umbilicalia, ad pullum verò ex vitello facultatis plasticæ virtute in sanguinem elaborato, sicut ex albumine (si *Harvæo* credimus) pullus ipse formatur. Hinc apparet non eandem debere esse foetus nondum formati aut absoluti, ejusdemque jam exclusi & adulti considerationem; actionesque naturales juxta ac vitales, quæ à partibus imperfectis ac tantum in fieri constitutis non possunt produci, ideoque necesse sit illas ab alio produci, (sive illud aliud sit uteri aut seminis vis plastica, sive Anima ipsa) à partibus tamen perfectè formati in foetu jam manumisso, & sui juris facto, posse ac debere

produci. Quocirca *Gliffionii* confidentiam factis mirari non possum, ejusmodi mercem, quæ non nisi cautè fuit exponenda, tam audacter obtrudere non ambigentis, quæ licet Juniorum animis minùs attentis fucum facere possit, Doctiorum certè perspicaciam nullatenus effugere potest. Ut quid enim liquorem quemcumque in organicum motus localis authorem, ipforúmque organorum opificem constituit? cur liquorem cum spiritu, res toto cœlo diversas, confundit? Nam quamvis Chymici liquores ex mineralibus vel vegetabilibus vi ignis elicitos appellent spiritus, id tamen abusivè faciunt, ideóque solummodo quia olim in organo distillatorio in vaporis consistentia ascenderant. Unde probat ductus illos priores in venas potius, posteriores in arterias abire debuisse, quàm è contrà priores in arterias, posteriores in venas? Et, quod omnium caput est, cur spiritum illum vitalem dicit sanguinem gignere, cum potius, ut ibidem ait, ab externo incubatùs calore in sanguinem excoquatur? Unde in animalibus viviparis, ubi incubatus locum non habet, externum eliciet calorem ad liquorem vitalem in sanguinem excoquendum? Unde colligit spiritum illum vitalem esse sanguinem, antequam sanguinis ideam acquirat? vel si ipsissimus est sanguis, quomodo seipsum gignit? Quo autem jure vitalem spiritum cum sanguine confundat, dicátque hunc illum in se complecti, expendemus in primi Argumenti solutione, quod est hujusmodi.

Quid-

Quidquid primum sanguinem in foetus formatione producit, id sanguinem toto vitae spatio producere credendum est; identitas enim effectus causae identitatem supponit: At in foetus formatione Sanguis vitalis primum sanguinem efficit. Minorem probat, Quia nec Cor, nec Hepar, nec Venae id muneris exequi possunt: aliud autem ab his diversum praeter Sanguinem vitalem assignari non posse asserit.

Respondeo, Verum esse, quidquid primo sanguinem in foetu generat, id toto vitae spatio sanguinem producere: primum autem sanguinem in foetu inter formandum conspicuum non in foetu, sed extra illum produci, paulo antea diximus, & ex vasorum structura probavimus, & quomodo id fiat in oviparis explicuimus: proindeque argumentum falso supposito nititur, sanguinem nempe, unde foetus nondum absoluti partes incrementum capiunt, à foetu ipso, vel ab aliqua ejus parte produci: ac propterea concessa Majore, Minorem nego. Si verò de sanguine in foetu adulto & excluso argumentum intelligatur, *Glissonio* explicandum restat quid per sanguinem vitalem intelligat. Quum enim, ut paulo antea vidimus, sanguinem & spiritum pro synonymis habeat, vel hujus spiritus vitalis naturam ac definitionem debuit exhibere, vel ejus receptam inter Medicos definitionem admittere: ac proinde debet intelligere vel spiritum vitalem communiter à Medicis dictum, qui in Cordis ventriculis ex naturali

spiritu & aëre per inspirationem attracto in pulmonibusque præparato generatur; vel spiritum insitum, (aut influentem ex illo productum) qui proximum est animæ instrumentum, quod videtur intelligere, cum illum dicat in prima seminali materia hospitari; vel denique virtutem plasticam universi Corporis opificem. Si primum, manifestè errat, cum spiritus iste vitalis ex naturali, hic ex sanguine fieri supponatur, proindeque sanguinem unde ipse fit conficere nequeat. Si secundum, perinde est ac si nihil dicat: Nam spiritus insitus sive influens nullam functionem particularem obit à partium quibus implantatur actionibus distinctam, sed in agendo à privata singularum partium constitutione determinatur: ita in Pede v. g. ambulat, in Manu apprehendit, in Ventriculo chylum, in Hepate sanguinem conficit, non ut propria dictarum functionum causa, sed tamquam vis & energia partibus impressa, ut proprias quælibet actiones, pro privata cujuslibet crassi & conformatione, non proprii officii ratione exercent. Et quamvis partium virtus absque ejusmodi spiritu ad proprias functiones obeundas inefficax sit; nemo tamen, ut arbitror, illum ambulationis aut apprehensionis aut chylosoos organum appellaverit, quorum nihilominus par est ac hæmatoseos ratio. Hinc sequitur hunc spiritum ad hoc, ut hæmatoseos sit opifex, in parte aliqua huic muneri peculiariter destinata, tamquam proprio & idoneo organo, refi-

fidere
de S
& in
per
stic
Sang
conce
foma
foicu
spatio
luta,
vita,
ante
tare
prion
Medic
emol
cum
confi
M
appa
Veni
culu
detur
1.
nem
ab a
non
quor
Resta
Jam
suppo
in v

fidere debere, eamque quasi informare; quod de Sanguine, qui omnino inorganicus est & informis, affirmari non potest. Si denique per Spiritum vitalem intelligat virtutem plasticam, (quam non nisi ineptè & erroneè Sanguinis appellatione exprimeret) licet concederemus, quod concedere non possumus, primum sanguinem in foetu conspicuum per illum fieri, id tamen toto vitæ spatio non efficeret, quum partibus absolutis, adeoque cessante facultatis plasticæ usu, ipsa cessare debeat. Cæterum quod antea in *Harvæo*, hîc in *Glissonio* non notare non possum; Illum notiones & acceptiones rerum elegantes & emphaticas à Medicinæ parentibus posteris relictas, nullo emolumento aut doctrinæ compendio, sed cum insigni discentium abusu, invertere & confundere.

Minoris probationem duplici rationum apparatu munit: alias enim Cordi, Hepati & Venis communes; alias Cordi & Hepati peculiare adducit. De Venis enim minùs videtur sollicitus. Prioris ordinis sunt istæ.

1. Ratio: Necessè est primum sanguinem fieri ab aliquo agente: Non fit autem ab aliqua partium solidarum, quia illæ non formantur nisi post natum sanguinem, quum nihil agere possit priusquam existat: Restat ergo ut fiat ab ipso Sanguine.

Jam responsum est, falsum in argumento supponi, sanguinem sc. primò conspicuum in ipso foetu confici, qui manifestè aliunde

foetui communicatur, ad augmentum & nutrimentum partium solidarum, quarum lineamenta jaciuntur ante appulsum sanguinis.

2. Ratio: Sanguificatio fit per assimilationem, estque actio similis; pars igitur sanguificationi idonea debet esse sanguini omnifariam similis: Cor autem & Hepar sanguini sunt dissimilia, ac Venæ adhuc magis; Sanguis autem sibiipso simillimus est. Sanguificationem esse actionem similem probat, quia chylus ex quo, & sanguis qui fit, sunt similia, chylusque in sanguinem transit non separatione alicujus partis ab alia, sed exaltatione quadam spiritus naturalis in vitalem.

Respondeo primò, negando Sanguificationem fieri assimilationem, quæ prima pars est Antecedentis: Assimilatio enim, quæ perfecta est & absoluta nutritio, sive ultimus nutritionis gradus, sanguini non competit, sed potius generatio, cum res sit inanima: nutritio enim & accretio solis viventibus competit, ut ex Physica clarum est, & conditiones accretionis & nutritionis ab omnibus Philosophis traditæ, nec non discrimen inter generationem, accretionem & nutritionem planè evincunt; in hoc enim differunt generatio, accretio & nutritio, quòd Generatio fit motus ad substantiam simpliciter, Nutritio ad substantiam sub forma præexistente, & Accretio ad substantiam auctam sive quantitatem. Horum motuum solus primus in-

inanimis competit; omnes autem tres viventibus. Conditiones item accretionis & nutritionis solis viventibus, non inanimis conveniunt; quæ tres sunt: 1, ut quod crescit & nutritur, idem numero maneat; 2, ut non solum totum, sed singulæ ejus partes augeantur & nutriantur; 3, ut ex materia intus recepta, non extrinsecus accedente, fiat augmentum & nutrimentum. Hæc autem inanimis non competere perspicuum est: nam quamvis majorem molem acquirant, crescere tamen aut nutriri non dicuntur, quia id fit per juxtapositionem, non per intus receptionem, quæ fit per organa & ab interno principio: quemadmodum animalia & plantæ, nutrimento ex uno principio seu radice per canales manifestos, vel ratione saltem comprehendendos, singulis partibus inter se distinctis communicato, eadem numero manentia, nutriuntur & augentur; tritici autem acervus plurium granorum accessu augetur, non autem crescere dicitur, quia singulis granis nulla fit additio, ipsæque acervus idem numero non manet: ita per additionem aquæ nova numero fit aqua, ac tota augetur, non autem crescit & nutritur, quia singulis ejus partibus nullum fit incrementum; quod de Sanguine omnibusque liquidis affirmandum est, cum sint inorganica, partiumque distinctione careant, quibus ab uno principio vel radice possit accedere nutrimentum.

Respondeo secundò, negando secundam

C 5

par-

partem Antecedentis, id est, Sanguificationem esse vel fieri per actionem similem: nullam enim actionem similem in Corpore agnoscunt Medici præter Nutritionem: jam autem probavimus sanguificationem non fieri per nutritionem. Ad priorem Antecedentis probationem dico, ad hoc ut actionis similaritas dignoscatur, non tam considerandum esse an quod generatur, vel ex quo aliquid generatur, simplex sit vel compositum; sed an agens per quod fit simile sit, an organicum: ad hoc autem ut sit organicum, non semper requiri partium heterogeneitatem, sed sufficere certam conformationem & figuram determinatam.

Ad posteriorem Antecedentis confirmationem dico, sanguinem ex chylo fieri per ulteriorem concoctionem, & complurium recrementorum separationem, ut sunt bilis & melancholia, quorum exclusioni Hepar & Lienem Natura dicavit, luculento indicio Sanguificationem non esse similem actionem, quæ sine tot operosis organis non potuit fieri. Addo, sub iudice adhuc litem esse, an dentur spiritus aliqui naturales, quos, si dentur, non ex chylo, sed sanguine fieri eorum assertores contendunt: ut mirum sit *Glissonium* passim tam promiscuè & sine ulla probatione plerisque terminis abuti.

Denique, *Glissonii* in gratiam admissio (non concessio) Antecedente quoad partem posteriorem, nego Consequentiam: Similaritas enim & Similitudo toto cælo differunt; quum

quum Similaritas tantum notet partium homogeneitatem, vel carentiam certæ ac determinatæ figuræ, quatenus simile opponitur organico; Similitudo autem etiam qualitates & consistentiam aliâque comprehendit. Vi igitur argumenti non sequitur effectum debere esse agenti similem, quia fit per actionem similem.

3. Ratio: Si Cor & Hepar aut Venæ sanguificationis officio se accingerent, chylum ad suam speciem suæque substantiæ similitudinem tantum deducerent, ibique subsisterent, neque ad formam sanguinis introducendam progredierentur, quum nihil agat ultra sphaeram suæ activitatis.

Respondeo, argumentum supponere, ulteriorem elaborationem requiri ad hæmatosin quàm ad partium solidarum ex sanguine reparationem sive homoiosin: quod falsum esse quis non videt? quum è contrà sanguinem prius confici, ac deinde multiplici alteratione in partium substantiam converti, manifestum sit, ut progressus iste ultra propriæ activitatis sphaeram chimærica sit suppositio. Verum quidem est, quodlibet agens naturale effectum sibi quàm potest similem producere, nec infra subsistere, & consequenter organum sanguini conficiendo destinatum non in sanguinis confectione desistere, sed chylum in suam substantiam convertere debere, nisi impediatur: multa autem impediunt. Inprimis, Major materiæ copia jam in sanguinem conversæ quàm quæ organo ipsi nu-

triendo sufficiat, quam idcirco aliò amandari necesse est. 2, Continuus novæ materiæ in sanguinem convertendæ appulsus, quæ priorem ulteriùs impellit. 3, Reliquarum partium attractio sanguinem continuò ad sui reparationem rapientium: ac tandem, facultatis corpus regentis imperium in partem officialem & publicæ totius Oeconomix inservientem. Cæterùm si quid valeret hæc *Glissonii* ratio, ventriculus cibos non converteret in chylum, qui suæ substantiæ non minùs est dissimilis quàm Sanguis Hepati.

4. Ratio: Ex *Galenicorum* sententia hæmatoseos organum ideo sanguini impertitur ruborem, quia ipsum rubrum est, Cor putà aut Hepar: Atqui Sanguinis rubor saturatior est quàm sit Hepatis aut Cordis; imò hæc ante accessum sanguinis in foetu pallida sunt, & si ex animalis recenter demortui hepate sanguinem calidà eluas, non rubri, sed furvi coloris apparebit: Sanguinis igitur rubor aliunde accersendus est quàm à corde aut hepate, quum nihil alteri communicare possit illud quo ipsum destituitur.

Respondeo, Quamvis *Galenici* verè dicant Hepar esse sanguificationis organum, posse tamen contingere ut aliquæ eorum rationes efficaciter non concludant, ac satis esse si quædam sint efficaces: fateorque ruboris in sanguine causam adæquatam non esse ruborem hepatis, sed concurrere ipsius chyli conditionem ad ruborem ex ulteriore concoctione contrahendum dispositi; imò non esse necessaria-

cessarium, ut quod alteri quampiam qualitatem communicat, ipsum eam actu habeat, sed sufficere ut habeat aliquas qualitates actu, quæ concurrente patientis dispositione aptæ sint aliam ab utrisque fortè diversam producere; ut contingit in spiritu vitrioli, qui licet actu nullius sit ruboris particeps, alios tamen liquores saturato rubore tingit, quidquid enim recipitur, ad modum recipientis recipitur. Quod ulteriùs confirmatur Lactis exemplo, cui si paululum fellis incoxeris, illico pulchrum ruborem acquirit; idque experiuntur, & prodigii loco habent, mulierculæ casei confectrices, quæ vaccis febricitantibus, ideòque lac multà bile perfusum præbentibus, illud inter coquendum sanguinis instar tinctum non sine terrore conspiciunt. Lacti autem analogus est chylus, bilisque nonnihil in se continet, ac propterea, accedente ulteriore in hepate coctione, saturato rubore tingitur. Mirum autem est hîc *Glissonium* fateri cor & hepar ante productum sanguinem extitisse, qui nuper illa ab hæmatoseos officio excludere voluit, ideo quia sanguis in foetu appareat ante illorum fabricam.

5. Ratio: *Chylus & sanguis intimè commisti manent, ideo necesse est ut in se mutuò agant: Corpora enim naturalia juxta se posita se mutuò alterare satagunt: Ergò cum sanguis mole quidem decuplò, viribus autem centuplò superet chylum, illum sibi assimilabit.*

Respondeo: *Glissonio* priùs probandum fuit sanguinem chylo misceri, quia hoc est quod nos negamus.

Ultimò objicit *Glissonius*, Chylum intimè sanguini commisceri; à venis autem & cordis ventriculus non nisi superficialiter lambi; hepar verò chylum nullatenus ingredi, vel, si ingrediatur, confestim egredi, nullà ad assimilationis opus morà concessà; propterea sanguinem chylo domando efficaciorē esse saltem ratione moræ diuturnioris.

Respondeo: Statim negavimus chylum sanguini misceri. Quod autem ad festinatum ejus ex hepate vel corde egressum attinet, illum nondum probavit *Glissonius*: supponit tamen, credo secundum Juniorum quorundam calculum, circulatorium sanguinis motum hepar confestim & continuò deplentem, sanguinēque in cor & arterias veloce impetu exonerantem, adeoque ad singulos cordis pulsus nescio quantum sanguinis effundi in arterias, ut necesse sit totam massam paucarum horarum, si non quadrantum, spatio integrum absolvere circuitum, ut nullibi moram patiatur. Verum, pace illorum, ego cum *Fortunio Liceto* dixerim, nec semper tantum sanguinis quantum illi asserunt, nec ad singulos pulsus ex sinistro ventriculo in Aortam deponi: sed sanguinem eâ temporis & copię mensurâ quæ totius indigentię conducit ab auricula in dictum cordis sinum effundi, indeque in auriculam denuo refundi, & perpetuo Euripo remitti ad perfectam usque elaborationem, tum demum per Aortam in corporis refectionem abiturum. Nec Neotericorum Experimenta contrarium evincunt, quip-

quippe quæ corpus in statu non naturali ponunt, quem à naturali prorsus diversum esse, aliâque considerationem mereri, fatendum est. Quis enim sanguinem dixerit tam celeri motu in statu naturali ad Cor ferri, ac inter miserabilem vivisectionis torturam?

Rationes experienciâ confirmat *Glissonius*; Quia homines post profusas hæmorrhagias, hepate & corde illæsis incidunt in hydropem, cachexiam, aliisque morbos frigidos, læsâ nimirum sanguificatione propter sanguinis jacturam, cujus copia novo chylo domando sufficiens non superest.

Respondeo, Hydropem & cachexiam ideo consequi profusas hæmorrhagias, quia deficiente nutrimento partium tonus & facultas concoëtrix debilitatur, ac spirituum tum insiti, qui proximum est animæ instrumentum, tum vitalium reparatio & generatio cessat.

Instat *Glissonius*, Cor, hepar & venas esse partes solidas, propterea que subitò immutari non posse, præsertim quum ab hæmorrhagia nihil præternaturale patiantur.

Respondeo, Cor, hepar & venas, quamvis partes solidas, spiritus tum insiti tum vitalis radiis orbatas, genioque defraudatas, citò deficere, earumque functiones labefactari, propterea que pati aliquid omninò præternaturam.

Regerit adhuc *Glissonius*, Hoc damnum esse solummodo privativum, defectum scilicet vitalis caloris proindeque nobis fatendum esse, vitalem calorem in sanguine esse unicam sanguificationis causam.

Re-

Respondeo, concedendo hoc damnum esse privativum, sufficiens tamen ad productionem effectus privativi, cujusmodi est frustratio sanguificationis: bonum enim ex integra causa, malum verò ex quocumque defectu. Non capio tamen quâ Logicâ concludat hinc nobis fatendum esse, vitalem calorem in sanguine esse unicam sanguificationis causam.

His in communi contra hepatis cordisque hæmatosin rationibus à *Glissonio* præmissis, alias utrique membro peculiares subnectit: ac imprimis, *Hepati sanguinis fabricam* abjudicat, *Pecqueti observatione de distributione Lactearum thoracicarum*, per quas chylum in subclavias deferri, nullòque modo ad hepar pertingere contendit. Sed *Pecquetum* redarguunt *Aselli*, *Walei*, & *Bartholini* observationes, quæ insertionem lactearum mesentericarum in hepar oculatis manibus viderunt; de qua licet aliquando dubitare visus sit *Bartholinus*, in ultima tamen operis Anatomici editione eam astringit, & æreis Iconibus exprimit. Addo ego, non parùm suspectum esse usum lactearum thoracicarum à *Pecquetto* assignatum: Nam quamvis dubitandum non sit duos ramos à receptaculo *Pecquetiano* ad subclavias ferri, eosque nonnunquam visos chylo refferos; id tamen perpetuum esse necesse non est, cum inter diros empsychotomias cruciatus succi omnes confundantur, & ad cor quâ possunt commodius pergant, naturâ omnibus, quantumvis irritis, machinis parti tam nobili suppetias ferre conante. Unde fieri potest ut
tum

tum temporis etiam succus chylosus hoc iter, licet alteri usui in animali recte valente destinatum, praecipue.

Cordi vero vim sanguificam hac ratione eripit Glissonius. Cor, inquit, omnem vitalem calorem & activitatem à sanguine vitali mutuatur, sine quo non minus torpida pars esset quam alia quævis totius corporis. Hoc effatum nobili experimento confirmat: Evelle, inquit, protinus sani animalis cor, sanguinemque inde omnem elue, ac mox, dum etiamnum calet, chylum aut lac in ventriculos ejus infundito, visurus numquam liquor ille sanguinis aliquam faciem induturus sit: Experieris profecto eundem neutiquam immutatum iri. Est tamen, inquit, (juvat enim in præclaro hoc experimento paulò diutius immorari) est, inquit, cor pars solida, & minus verisimile videtur actionem illam, quam solidioris substantiae suae ratione exequitur, momento temporis intercipi.

Hæc Glissonius: Atqui ego eodem conficiam experimento, nec ventriculum chylofeos, nec oculum visionis, nec pedem ambulationis, nec manum apprehensionis organa esse. Evelle enim protinus sani animalis ventriculum; eum, dum adhuc calet, elue; ei quantocyus cibum quantumvis eupeptumingere, visurus num chyli aliquam faciem sit induturus. Experieris profecto illum neutiquam immutatum iri. Erue quantocyus oculum, brachium aut pedem abscinde: profecto nec oculus videbit, nec pes ambulabit,
nec

nec manus apprehendet: sunt autem partes corde *non minus solidæ*: cur igitur earum functiones *momento temporis* intercipiuntur? At, inquit *Glissonius*, Cor functionem suam *ratione solidioris substantiæ* exequitur. Verum nos hæcenus credidimus membra suas functiones exequi, non tantum ratione substantiæ, quæ per se non agit, sed etiam & fortè magis ratione temperiei & conformationis. Mihi quidem videtur Cor non magis agere ratione solidioris substantiæ, quàm pedem & manum. Non advertit, credo, *Glissonius* Partem à Medicis definiri, *Corpus toti coherens & communi vitæ conjunctum*, quâ partes coherentiâ destitutæ non ampliùs sunt partes nisi æquivocè. Præterea nullamne efficaciam concedit *Animæ*, seu, quod idem est, *Formæ Glissonius*, quâ per ejusmodi evulsionem privatur Cor? cujus necessitatem si intellexisset *Willisius*, non tam temere *formas & qualitates*, in tractatu de Fermentatione, *inanium figmentorum* titulo ornâisset. Nam profectò, ut hoc (licet parergon) adjiciam, functionum in hoc casu frustratio non Salis, Sulphuris, Mercurii, Terræ aut Aquæ defectui, sed Animæ seu Formæ absentiæ ascribi potest; nisi fortè etiam animam rationalem, ut cætera quæcumque, ex suo principiorum quinario conflare contendat *Willis.*

Verum enimverò quo est animo *Glissonius* clemente & pacifico, post fusas & fugatas hostiles copias, post hostes armis & munimentis exutos, cum illis tamen in gratiam redire paratus est quantum rei veritas patitur: Quippe
in

in Peripateticorum gratiam, (Galenicus enim perennes inimicitias & bellum ἀσθενειν indixit) si cor & arterias in sensu concreto intelligant, quod Aristotelem fecisse putat verisimile, prout scil. sanguinem vitalem in se continent, libenter fatetur sanguificationis opus in cordis ventriculis primum institui, idem in arteriis continuari, & post plures circumactus in iisdem locis perfici; eā tamen lege, ut inter dictas partes concretas operis principalitas soli sanguini tribuatur, reliquis in auxiliarium censu tantum aestimatis, idque per modum organicum, non autem similem. Ego verò subvereor nè hanc Glissonii comitatem Peripatetici risu excipiant, eumque ad Categorias & Prædicabilia remittant, quid Concreti, quid Abstracti nomine intelligendum sit, denuo monendum; quippe qui dicant Concretum formam cum subiecti connotatione, Abstractum eandem absolute significare: quod quā ratione cordi & arteriis sanguinem vitalem continentibus applicari possit, Aristotelem ignorasse fatebuntur. Mirum autem est Glissonium adeò jam sui esse oblitum, ut sanguificationem, quam suprà nervosè contenderat actionem esse similem, jam per modum organicum, non autem similem, fieri velit; adeò sc. parum sibi constat erroris cujuslibet defensio.

*Sanguinis ex quatuor Humoribus
Compositio astruitur: contra Wil-
lisium.*

CAPUT VI.

Absoluto penso de Sanguinis facultate sanguificâ adversus *Harvæum* & *Glissonium*, cum *Willisio* denuo congregi, eumque percontari lubet, quâ inductus necessitate *ternarium* Chymicorum in *quinarium* mutaverit? quâ ratione cum prædamnatâ Peripateticorum bigâ (Terrâ & Aquâ) in gratiam redierit? quo exulatum damnaverit Pyrotechniæ præsidem *Mercurium*? num etiam veterem Chymicæ Medicinæ structuram dirutum eat, novamque habeat sub incude gementem? cujus erroris reos statuit *Paracelsum*, *Crollium*, *Gluckradium*, *Beguinum*, *Hartmannum*, *Libavium*, cæterosque Chymicorum antesignanos, qui *Aquam* sub *Mercurio*, *Terram* sub *Sale* comprehendunt? At verò Analysis per ignem factâ mixta quæcumque in *quinarium Willisii* resolvuntur. Vereor equidem nè chymica corporum principia in infinitum excrescant, si eorum numerus æstimeretur secundum varietatem mutationum Saporis, Coloris, Consistentiæ, aliarumque qualitatum quas ab Igne patiuntur. At si Analysis per Ignem tantam explorationis certitudinem exhibet, jam in vado est non solum jam memorata biga, sed tota etiam Peripateticorum quadriga, palmamque chymicæ sensibilitati præ-

præripiet. Nam ut *Gluckradii* exemplo ad oppositam illi doctrinam confirmandam utar, in ligni combustione, pars, ut ait *Billichius*, in Aërem abit per fumum, altera in Aquam transit ex ligni extremitatibus resudantem; pars voracis fulgore flammæ luculentum prodit ignem, residuum in Terram & cineres moritur.

Sed quid in Principiis universæ Mixtorum multitudini communibus immoramur? non enim Physicam hîc, sed Medicinam excolendam suscepimus; nec remota, sed proxima Sanguinis principia investigamus: in quibus indagandis si ad suum nos *quinarium* remiserit *Willisius*, haud aliter fecerit quàm si (quod ipse in Peripateticis reprehendit) *Domus prin-*
cipia querenti ligna & lapides ostendat. Perstat
 tamen *Willisius*, ac foliis arreptis ignem
 sufflaminat, fornacem pyrotechnicis organis
 instruit, sudat, alget, sapores, odores, colores,
 consistentiam oculis, naribus, palato explorat;
 & quamvis in omnes se vertat partes, nihil ta-
 men præter suum *quinarium* deprehendit, id
 est, Spiritum, Sale, Sulphur, Aquam & Ter-
 ram toti Universo (si *Willisio* credimus) com-
 munia.

*In Pra-
fat.
Tract.
de Fer-
ment.*

At enim Dogmatici minore ut industriâ ita & anxietate, citra ullam furnularii apparatûs pompam, quatuor humores in hominis vel alterius animalis sanguine ad oculum conspiciendos exhibent; in summitate (ut ait idem *Billichius*) purpurascentem Sanguinem propriè dictum, in limbis flavioribus ac tenuioribus Bilem, in parte aquea ad albedinem non-
 nihil

nihil inclinante Pituitam sero permixtam, in fundo faculentiam Melancholicam non frustra venantur; adeoque Sanguinis principia proxima, non remota, compositionis, non generationis, partes scil. integrantes & sensibiles, ac non tantum noëticas, oculatâ fide dignoscendas proponunt.

De
Febr.
p. 28.

Objicit *Willisius*, ejusmodi Sanguinis partes, quales in Scholis finguntur, nullibi sinceram reperiri. Fateor sanè in Sanguine extracto vix omnino sinceram reperiri; ita tamen conspicuas, ut cæcus sit qui eas nequeat distinguere: ab electivè autem purgantibus humores sinceros nonnunquam excerni, imò & in spontaneis excretionibus, idque fortasse frequentius, idem contingere patebit in loco. Sed nec *Willisii* quinarius deprehenditur sincerior: ipse fatetur Sulphuris substantiam nunquam sinceram conspici, imò seorsim ab aliis non consistere, quin tenues vaneſcat in auras: Spiritum autem, substantiam, ut ait *Willisius*, maximè subtilem, ætheream & divinioris particulam auræ, ubi gentium sinceram ostendet? Salem similiter sincerum non posse conspici patet ex *Willisiana* Urinæ Anatome, cujus cum latice aquoso ascendunt particule Salis & Sulphuris, quas sequitur Phlegma non solitarium, sed Sale insigniter aculeatum, relictâ in cucurbita fundo Salis portione non sincerâ, sed Terræ unitâ. Ità Chymici res in partes sensibiles determinare, & veluti ad vivum dissecare, ostentabundè magis quàm verè pollicentur.

Sanguinis ex quatuor humoribus compositio-

fitio-

sitionem autopsiâ probatam exhibuimus: superest ut id ita factum oportuisse, nec aliter fieri potuisse, ostendamus. Quod factu non erit arduum, si consideremus alimenta quibus in quotidiano utimur victu non unius esse omnia, sed multiplicis naturæ, ita ut alia aliis magis vel minus alteratricis facultatis actioni resistent vel cedant; imò pro diversa cujusque indole diversas subeant mutationum ideas, quemadmodum ab eodem Solis calore Cera liquefit & Lutum induratur: quicquid enim recipitur, ad modum recipientis recipitur: ideo impossibile esse ex illis Sanguinem omnino homogeneum gigni posse: imò nec debuisse hinc liquet, quia cum Sanguis commune sit totius corporis alimentum, corpusque multiplicis naturæ ac temperiei partibus constet, consentaneum est sapientem Naturæ Architectum etiam alimentum illis partibus destinasse non homogeneum & unius modi, sed heterogeneum & multiplicis temperamenti, quò expeditius singulæ partes tamquam ex communi promptuario nutrimentum sibi maximè proportionatum prolicere possint.

Porro quòd ejusmodi Sanguinis partes sint quatuor vulgò dicti Humores, Hippocratis experimento confirmatur, qui *L. de Nat. hom.* ex electivè purgantium effectu demonstrat hominem, quoad vitâ fruitur, Sanguinem in se Pituitamque & utramque Bilem continere. Epoto enim medicamento phlegmagogo pituitam, cholagogo flavam bilem, melanagogo atram excerni; hoc autem

con-

contingere quovis die ac nocte, hyeme ac æstate.

Hippocratis experimentum eludit Fernellius, Physiol. l. 6. agnoscendo experimenti veritatem, sed dicendo ejusmodi humores non necessariò alimentarios esse, aut è venis excludi, sed excrementitios, & ex ventriculo, intestinis, hepate, aut vesiculâ felleâ educi: bilem enim v. g. in venis non contineri, quia cùm sit amara, omnino sit ad nutriendum inepta, eamque etiam in minima quantitate nullâ concoctionis præstantiâ, nullâ benigniorum admixtione, ad mediocritatem nutritioni aptam reduci posse; non secùs ac lapidis aut ferri tenuissimus pulvis, quantumvis cum pane accuratè subactus, nutriendi vires consequi nequit. Quam explicationem ipsius *Hippocratis* autoritate confirmat, 2. Aphor. 36. dicentis sanorum purgationes esse difficiles; quod ideo contingere ait *Fernellius*, quia in sanis non sunt humores specificâ pharmacorum virtute educibiles, unde fit ut pharmaca in parenchymatum & partium substantiam agant. Sed *Fernellii* explicationem optimo jure redarguit celebris memoriæ popularis meus *Nellanus Glacanius*, *Tholose* primùm, nuper autem *Bononiæ* in Cathedra eminente Medicinæ Professor primarius. Cùm enim (inquit) *Hippocrates* dicat quatuor humores esse hominis naturam, eumque absque illis vivere posse neget, eosque ex electivè purgantium effectû corpori inesse concludat, clarum est illum de alimentariis, non autem de

de excrementitiis esse intelligendum, cum absque his homo commodè vivere possit.

Præterea; nisi in sanorum catharsi electiva aliquid utile & alimentarium educeretur, sani non læderentur à catharsi: At sani à catharsi læduntur: Ergò propter succi alicujus utilis exclusionem; non læderetur enim homo ab educatione humoris excrementitii: Nihil autem electivè educitur præter bilem alterutram vel pituitam: Ergò illud quod educit lædit, debet fuisse utile, seu, quod idem est, alimentarium: humores autem alimentarii continentur in venis, non autem in ventriculo, intestinis, hepate aut vesiculâ felle. Ratio autem cur sani non ferunt catharsin non est illa quam adfert *Fernelius*, quòd scilicet in corpore sano non sint humores electivè educibiles; sed quòd justam proportionem nullus eorum notabiliter excedat, cum sanitas in eorum æquilibrio & symmetriâ, tamquam causâ saltè mediâtâ, consistat, quâ per catharsin solutâ sanitas vitiatur: si verò humorum aliquis quantitate vel qualitate peccet, sine noxa educitur.

Cæterum quod ait *Fernelius*, bilem *amarâ* esse, adeoque ad nutriendum etiam in minima quantitate ineptam, ut nullâ benigniorum temperatione ad mediocritatem reduci possit; ut fortè de bile excrementitia verum esse possit, (de quo tamen ambigi potest) de bile certè alimentaria, quæ tantum calidior & ficcior est pars sanguinis, verum esse non potest. Nec pulveris è ferro & lapide paritas

Fernelium juverit: bilis enim cum reliquis fuc-
cis cognationem habet & qualitates symbo-
las, quarum ratione à calore nativo ad unita-
tem ex mutua earum temperatione emer-
gentem redigi queant, quod de pulvere ferri
aut lapidis ac pane nullatenus dici potest.

Nec tantum in statu sano, sed etiam mor-
boso, quatuor humores in homine reperiri,
idque non tantum in peculiarium receptacu-
lorum ergastulis, ut *Willisio* placet, sed & in va-
sis & habitu corporis, promptum est ostende-
re. Non inficiabitur, ut arbitror, *Willisius* in
leucophlegmatia & cedematoso affectu habi-
tum corporis pituita tumere, in Ictero utro-
que cutim bile flavâ & atrâ tingi; quod non
nisi à dictorum humorum indebita cum mas-
sa sanguinis mixtura proficisci potest: quod &
ulterius confirmant sudorum varii colores,
flavi, nigri, virides, cærulei, æruginosi: nam
quum sudor sit serum à sanguinis vehiculo
reliquum, rationi consonum est, eum humo-
rum qui in corpore magis eminent tincturam
æmulari. Sudorum in colore varietatem fusè
persequitur *Galenus*, 4. de Sanit. tuenda; sed
fusiùs eosdem secundum omnes differentias
considerat, & variis humoribus secundum va-
riam illorum miscelam adaptat *Cæsar Baricel-
lus*, 2. de Natura Sudoris, quos consulat qui
volet. Hic autem omittere nequeo casum in-
signem, quem ante aliquot annos *Aquis calidis*
communicavit mihi Vir ornatissimus D.
Johnsomus, Medicus *Vigorniensis* expertissimus,
de Infante valetudinario qui inter dormien-
dum

dum perpetuo sudore diffuebat, & linthea colore violaceo, seu inter violaceum & sapphirinum medio, quem *Angli Coventry Blew* appellant, exactè tingebat: & memini me vidisse mulierculam proprium infantem lactantem, cujus lac sapphirinum colorem exquisitè referebat; ambo autem paucis post mensibus obierunt: quos colores in variam utriusque bilis misturam & singularem coctionis ideam referendos ego existimo. At huic controversiæ finem imponere debent Februm continuarum (quarum causam in vasis majoribus stabulari non diffitetur *Willisus*) excretionum tum criticæ tum symptomaticæ, in quibus nunc pituita, nunc bilis flava, atra, vitellina, porracea, æruginosa glastea, nunc salubriter, nunc perniciosè excernitur. unde sic argumentari possumus. Quod ritè eductum Febrim solvit, & retentum, vel cum indebitis circumstantiis eductum, ægrum interimit, Febris causa saltem mediata dicenda est: At humores in venis contenti id faciunt: Ergo sunt Februm causæ. Major videtur clara. Minori fidem faciunt omnium seculorum, gentium & Medicorum experimenta.

Denique, bilem intra vasa Febrim excitare, eâque eductâ Febrim solvi, ipse fatetur *Willisus* in Febris tertianæ cura, cujus causam dicit esse pravam sanguinis diathesin in naturam acrem & biliosam transeuntis, eamque curari purgatâ per vomitum bile ex vesicula fellea, quam inanitam, receptaculum evadere humorem biliosum, sive Salis &

Sulphuris adusti particulas, è vasis emulgens & excernens: quod si de bile Tertianæ causâ concedat, viderit ipse cur idem, servatâ analogiâ, de aliis humoribus alias Febrium species committentibus, & per propria elateria expurgatis, neget.

Cæterum quod hic & alibi passim *Willisius* bilem, ac Salis & Sulphuris adusti particulas pro synonymis habeat, non ægrè feremus, eâ lege ut solam excrementitiâ eo nomine intelligi velit, alimentariâ autem Salis ac Sulphuris naturalis seu minimè adusti nuncupatione gaudere permittat: si enim partium heterogeneitatem in Sanguine admittat, atque ità de re nobiscum conveniat, de nominibus, quamvis nullo operæ pretio mutatis, non litigabimus, permittemusque ut Chymici, ex quorum se classe profitetur, vocum saltem novitate, ut solent, sapientiæ opinionem aucupentur.

*An partium Temperies per Ignem
aut Fermentum rectè exprima-
tur. Billichius notatus.*

C A P U T VII.

Quamquam *Willisio* promptum fuerit effervescentiæ & orgasmi febrilis causas deducere, tum ex sanguinis heterogeneitate, tum ex primarum qualitatum aliarumque ex illis nascentium pugnâ & enantiosi; nè tamen ex *Solitudine* quam peragravit
nul-

Diatriba de Febris. 77

nullis calcata vestigiis nihil insolentis retulisse videatur, indulgebimus illi ut *διποήτοις*, nè dicam barbaris, *Ignis Cartesiani & Fermenti Hogelandici* vocabulis, argumento quod illustrandum suscepit, altâ involuto caligine, spissiores adhuc tenebras offundat: non enim dissimulandum est, in omni Febre calorem igneum, in plerisque etiam, præsertim intermittentibus, aliquam Fermentationis rationem conspici: ferri autem non potest quòd eadem ad naturalem partium crasin & calidi innati naturam exprimendam supinâ *ἀκυρολογία* traducat. Equidem cum viri Naturæ consultissimi duplicem in vivente Calorem agnoscant, nativum unum; alterum igneum, quorum ille unâ cum benignis spiritûs insiti radiis omnia foveat, vivificet, conservet, unde à nonnullis haud ineptè æthereus ac cœlestis audire meruit; igneus è contrâ eadem destruat & devastet, functiones omnes evertat ac pessundet, quòdque ad rem præsentem magis attinet, febrilis *ἡ ταῖς* origo sit & radix; nemo sine insigni terminorum abusu hunc cum illo confuderit: quæ notionum confusio quamquam *Cartesio*, fœminis aulicis, & ingeniis aliorum minùs solidis aliquam eruditionis umbram venditanti, concedi posset; *Willisio* certè, in Academia Oxoniensi philosophanti, imò Philosophiæ restauracionem parturienti, nullatenus concedi potest.

Sed nec magis appositè, *Hogelandum* secutus, idem Calidum innatum quod jam per Ignem in Cordis foco reconditum expresserat,

paulò pòst, imò eodem ferè halitu, Fermentum appellat, dicitque perinde esse hoc an illud dixeris: quæ enim obsecro tanta Igni intercedit cognatio cum Fermento, in quo aciditas frigoris soboles maximè elucet? Hippocrates olim prodidit aceto nigra fermentari; vulgòque notum est, fermentum quo artifices Cerevisiarii ac Panifices utuntur, impensè esse acidum, cui analogus est Tartarus in Vino fermentationis opifex: In aciditate autem terrena siccitas, seu, quod idem est, pertinax frigiditas, dominium obtinet; quæ licèt ad agitationem & motum in omni fermentatione conspicuum sit inepta, ideòque calore quo excitetur & in actum erumpat opus habeat, quàm tamen debilis is debeat esse, nòrunt Zythepse & Oenopolæ, qui zythum aut mustum non nisi actu frigida, & in loco impensè frigido, ut fermentescant, reponunt, præsertim si tempus sit paulo calidius: sin urgeat tempestas frigida, locum quidem tepidum & moderatum calorem eligunt, quem si paulò auctiorem adhibeant, pro vino vappam, pro cerevisia liquorem ingratum & fatuum, pro ζυμώσις denique putredinem sint relaturi. Adeò verè dictum à quopiam Philosophorum fuit, Ad fermentationem opus esse calore quidem movente, sed frigore vincente.

Nec obstat quòd inter fermentandum vasa iusto diligentius obturata rumpantur ac diffiliant: hoc enim non caloris ubertati, sed flatuum ex remisso calore nascentium, ampliorém.

remque locum postulantium, copiae acceptum referri debet; quod vel inde clarum est, quoniam quod diutius & efficacius fermentum in lagenis vitreis vel lapideis conceperint vina vel cerevisia, praeterquam quod bibentes flatibus repleant, eò frigidiora inter bibendum sentiantur: adde quod si calorem validiorem applicueris, vinumque aut zythum ad fervorem & extremae guttulæ exhaustum coxeris, nihil inde periculi sit vasistimendum.

Aciditatem fermentationis opificem esse, quamvis *Plato*, qui primus ac ferè solus de Fermentatione accuratè egit, expressis asserit verbis. negat tamen *Anthonijs Guntherus Billichius*, in *Anatom. ferm. Platon. C. 8.* ideo quia calx viva, in qua nulla aciditatis sit suspicio, frigidâ affusâ fervet; cujus incendium, ut & butyri antimonii affuso nitri spiritu, vivum ait esse fermentationis exemplum, repugnantibus *Cardano* & *Scaligero*, qui ejusmodi fervoris causam statuunt antiperistasin. Id ex *Pinciero* duplici probat *Billichius* experimento. Primo, Quia si calcis glebam dimidiâ sui parte in aquam immeriseris, illa tantum pars quam aqua madefecerit calorem sit contractura, immutatâ alterâ quæ supra aquam fuerit; cujus contrarium contingere oporteret, calore per antiperistasin frigida à parte madida ad siccam refugiente. Secundo, Quia idem incendium conciperet calx viva ad affusionem calida non minùs quàm frigida, ut caloris à frigore fuga sit commentitia. Quæ experimenta tanti aestimat *Billi-*

chius, ut de triumphatâ Antiperistasi, eique substitutâ Fermentatione, Epiniciu sibi cecinerit.

At enim quid regeret *Billichius*, si negaverimus calcis vivæ incendium fermentationis esse sobolem, sed illud retulerimus in pugnam, non fugam contrariarum qualitatum, dum famelicus ignis ac pabuli indigens in exsicca calce, & propter exhaustum in calcinatione humidum continens vix cohærente, latitans, sine impedimento affluentem confer-tim humorem aggreditur, cui non minùs contrarius est quàm frigori, quo in congressu Aqua (frigida illa fuerit, an calida, parùm refert) ex Ignis reactione calorem acquirit, qui tamen durabilis non est, sed copiâ aquæ ignem non ita uberem obruente, ad nativum denuò frigus revertitur? quod & in Fermentatione contingit, quam, dum fit, caloris non nihil comitatur; absolutam, redivivum frigus & ac-ditas excipiunt.

Verùm unde, obsecro, colligunt *Pinciertus* & *Billichius* ad hoc, ut calcis vivæ incendium tribueretur antiperistasi, calorem debere refugere à parte calcis madida ad siccam? ubi observârunt accidens transiisse de subiecto in subiectum? At hoc, inquit, est de ratione antiperistaseos. Minimè gentium; sed in antiperistasi contraria qualitas oppositam debet circumstiftere; quod nè fiat, ipsa vetat suppositio, quæ dimidiam glebæ partem supra aquam eminentem, eique non immerfam, requirit.

Cæte-

Cæterùm agitatio & fervor quem in mada-
facta calce, aut butyro antimonii spiritu nitri
confuso observamus, fermentationem in illis
non magis evicerit quàm ebullitio in elixis,
in ferro aut titione candentibus aquæ immer-
sis strepitus, aut in fœno putrescente incen-
dium; quæ toto cœlo esse diversa quis non
videt? Ac de Elixis res est apud omnes in con-
fesso: in Fœno autem accenso, ut multa alia
omittam quæ putredinem à fermentatione
vel invito *Billichio* discriminant, dicat, si pot-
est, quâ ratione in hoc casu fœnum majore-
rem molem acquirere dici possit, quod tamen
ad fermentationis essentiam pertinere post
Mercurialem Billichius fatetur, ideoque Fer-
mentum à *Gallis* non ineptè *Levain*, quia mas-
sam levet, appellari contendit. Verùm enim-
verò in proferendis fermentationis pomœriis
tam industrius est *Billichius*, ut omnes tum
Micro-tum Macrocosmi alterationes & ope-
rationes uni illi acceptas referat; qui etiam
prodigiosum Ignem quem Sacræ Literæ 1.
2. *Machab.* ex aqua crassa sacrificiis inspersa
ad Solis radios accensum testantur, non mi-
nùs ridiculè eò reducit, quàm impiè in fabu-
larum censu reponi posse subinsinuat.

Refellitur opinio Willisii, de causa interpolationis Februm.

C A P U T V I I I.

Quæ superius dicta sunt contra *Succum nutritium* & *Sanguinis facultatem sanguificam* satis esse videntur ad evertendam *Willisii* sententiam de causa interpolationis Februm, quæ illis duobus tanquam fulcris ab *Harvæo* & *Glissonio* mutuatis innititur, quum fundamento diruto nulla structura non corruat. At quoniam in hoc subjecto *Willisius*, quod alibi vix aggreditur, Ratione Doctrinam suam stabilire operose contendit, ejus Argumenta in medium adducere placuit. Supponit igitur, id quod Sanguini fervorem periodicum impertitur aliquid esse quod statâ semper & æquabili mensurâ in corpore generetur; hoc autem non esse humorem in vasis mesaraicis aut viscerum cavitatibus tamquam in minera delitescentem: Non in Vasis, quia Sanguis perenni circulationis motu omnia vasorum diverticula perluit, eorumque sordes abluit, ut nihil noxii in illis remanere possit: Non in Visceribus, quia illud fieri non potest citra abscessum aut tumorem: Sed nec omnino concedit dari ejusmodi humores, saltem sinceros, quales in Scholis describuntur; vel, si dentur, non concipit quo instinctu in focis reconditi

stata

*Willis.
de Feb.
cap. 3.
p. 28.*

stata putrescentiæ, absumptionis & reppullulationis tempora observent.

At profectò utrumvis dicamus, Solutio est perfacilis. Nam ut concedam in sanitatis illibatæ statu per motum sanguinis circularem (si quem tamen illiusmodi circulum par est agnoscere) omnes vasorum anfractus lustrari, quid impedit quò minùs in statu morbofo sanguis impurus per vasorum minorum angustias transcolandus suis sibi sordibus transitum præcludat, ibique restitans stato tempore putrescat & accendatur? Quid? an non ipsimet Circulationis Patroni in eo maximè collocant morborum ex obstructione pendentium causam, quòd propter quorundam vasorum infarctum, sanguis in illis non circuletur? quòd quum in valis non rarò contingere negari non possit, viderit *Willisus* quo jure similem ab impuris succis infarctum viscerum parenchymatis deneget.

Hoc autem citra tumorem aut abscessum fieri negat *Willisus*. Quasi verò ea mälorum succorum copia, quæ partem in molem non attollat, putrescere nequeat, ac Febrim accendere. Sed fortè negabit *Willisus* viscerum tumores in Febris intermittentibus sæpenumerò contingere. Id quidem in *Libris* (quòd tamen in illis est perfrequens) non vidit, fortè quia videre noluit: in *viris* tamen & *spirantibus* exemplis, si, ut prædicat, crebrò aegris assedisset, si eorum casus sedulò explorasset, si symptomata singula perpendisset, eaque in exacta diaria retulisset, vidisset proculdubio, & ma-

Ibid.

nibus palpâset *tumores* frequentes *hepatis & lienis* aut *ventriculi*, qui adeo plerumque sunt conspicui, ut vulgi oculos non effugiant, quos idcirco vulgari Idiomate *Ague-Takes* / five *Placentas febriles*, nuncupant; cujusmodi tumores manifestè indicant morbi causam in locis ita tumentibus, non autem in chimærico *Willisii succo alibili*, quærendam esse. Sed nec sola *virva & spirantia*, verum etiam *mortua* exempla consuluisse debuit, eaque, si ex proprio non potuit, ex alieno penu deprompsisse, & analogiâ à mortuis ad vivos factâ, per tumores & abscessus mesenterii, omenti, pancreatis, renum, intestinorum, ex probatorum Authorum fide in cadaveribus inventos, quorum, quia in profundo siti erant, in vivis nulla erat suspicio, colligere, non bene concludi in *visceribus* non esse *tumores*, quia se conspectui quandoque subducunt.

Si neget ejusmodi humores etiam *sinceros* in prima saltem regione dari, (præterquam quod illud superius, ut arbitror, satis est probatum) illum pervicaciæ reum agent tum organa ejusmodi humoribus à sanguine emulgendis à natura instituta, tum excretiones pituitæ bilisque flavæ & atræ per vomitum & secessum, tum denique eorum collectiones in variis cadaverum locis à mille Authoribus observatæ, quorum omnium instar unus erit *Fernelius*, qui Pathol l. 4. c. 10. testatur, se invenisse circiter libram bilis prasinæ sinceræ in membrana prope cava hepatis conclusam in cadavere defuncti, ex Paralyfi Febri tertianæ

næ succedente, quam præcesserat vomitus biliosus quotidie recurrens.

At non constat, inquit *Willisus*, quo *instinctu* ejusmodi humores, *in focis reconditi*, *stata putrescentiæ, absorptionis & repullulationis* tempora observent. Fateor equidem: Sed necdum constitit quo instinctu Oceanus statas accessus & recessus periodos singulis duodecim horis, aut muliebria purgamenta menstruum circuitum exactè observent: Nullus autem adhuc inventus est qui negaret periodicos maris aut purgamentorum muliebrium recursus, quamvis eorum rationem non esset assecutus. Quòd si ideo *Willisus* periodicos humoribus motus denegat, quia *in focis reconduntur*, ut facere videtur eorum in focis *conclusionem* toties repetendo, advertat humores non nisi dum putrescunt paroxysmos febriles inducere; eò autem opportuniore esse putredini, quò arctius in focis concluduntur, propter transpirationem prohibitam.

Deinde, inter Februm interpolatarum signa, ea quæ à pulsu & urinis petuntur in suæ doctrinæ patrocinium adducit *Willisus*, quia *pulsus in paroxysmi initio rarus est & obscurus*, quod plane, ait, arguit calorem & spiritus vitales à materia quadam cruda & non facile combustibili (*succo putà alibili*) quasi obrui. At ego planè existimo hunc effectum ascribendum esse vaporibus putribus tetrisque à materia febrili in viscerum aliquo hærente emissis, & spiritus in corde obruentibus, tandemque accendentibus; cujus specimen reli-

Ibid.
pag. 35.

quit nobis *Hipp.* in putrida Febre ex inguinis abscessu accensa, unde nihil præter vaporem ad cor potuit transmitti: putridarum autem Febrium insultus eodem planè cum Febrium intermittantium paroxysmis modo ægros plerumqueprehendunt.

Similiter ex Urinæ in Tertianâ intermittente colore flammeo, etiam cùm desunt contenta, suam munire conatur doctrinam, quia id sanguinis adustionem seu assationem innuit: quem effectum cur succo alibi ascribat, nec ipse exprimit, nec ego intelligo. Si dicat, succum illum putrescentem accendere sanguinem; ego idem de inquinamentis retorridæ bilis è minera per vasorum continuitatem in cordis sinus irruentibus affirmabo, dicamque colorem illum saturatum non tam assationem sanguinis indicare, quàm tincturam ejus à bilis citrinæ portione è primis viis in paroxysmi vigore ad vasa majora penetrantis & sanguinem inficientis.

Ulteriùs advertit *Willisius*, in Tertianâ intermittente urinæ malè esse, dum bene est ægro, & è contrâ. Dum enim Febris intermitit, urinam colore rubicundo saturari, & frigori expositam crassescere, ac sedimentum instar boli armene deponere; in medio autem paroxysmo, dum calor & æstus maximè vigent, urinam esse laudabilem: quod ideo ait contingere, quia in paroxysmorum intervallis materia febrilis innoxie cum sanguine circulatur, donec tacitis incrementis ad maturitatem assurgat; in medio autem paroxysmo ad circumferentiam transmittitur.

Re-

Respondeo : Si verum est in paroxysmi tertianarii vigore urinam esse laudabilem , indè optimè colligi materiam febrilem nondum sanguini misceri , sed in minera sive primis viis hæere , donec ab incendio ex putredine concepto fundatur , & agitata in vasa irrum- pat , unde pars ejus tenuior & maximè diffi- pabilis ad habitum corporis per sudores absu- menda protrudatur , cassior verò & lentior tantisper in vasis subsistat , donec in Febris in- tervallo ab arteriis emulgentibus unà cum fero ex sanguine attrahatur , ac demum per ductus urinarios expellatur. Si enim , ut ait *Willisus* , tanta esset in sanguine corruptela sive acrimonia , quæ succum alibilem quotidie vi- tiare , & in materiam Febri excitandæ ido- neam convertere possit , quomodo fieri pos- set ut urina , quæ serum est à sanguinis vehi- culo reliquum , ejusque colorem æmulatur & ideam exprimit , vel inter , vel intra paroxy- smos laudabilis esset ? ut in continuis contin- gere videmus , in quibus cum massa sanguinis sit corrupta , urina à principio ad crîsim usque incendii febrilis signa exhibet.

Hic non possum non advertere *Willisum* *Maturitatis nomine* , contra communem Phi- losophorum acceptionem , genuinamque vo- cis ipsius significationem , abuti , dum ait suc- cum alibilem eousque innoxium esse dum ad maturitatem assurgat , ac tum demum Fe- brim accendere : quid enim ? nonne *maturitas* concoctionis terminus est & complementum , adeoque cruditati sive apestiæ opposita , ut quem-

quemadmodum hæc Febres accendere & functiones evertere, ità illa functionum integritatem Febriumque solutionem inducere nata sit? & quamvis tum concoctio, tum illi opposita cruditas à calore procedere possit, cum tamen hæc à præternaturali, illa à familiari calore oriatur, fines fortiri solent non tantum differentes & disparatos, sed etiam planè contradictorios, ut quod una astringit, altera destruat, & è contrà. Dato igitur (non concessio) *Succum alibilem* sanguini misceri, eumque nunc in materiam febrilem, nunc in partium nutrimentum à sanguine converti, sanè tum solum maturescere dicendus esset, cum partibus nutriendis idoneus evadit, minimè verò cum putrescit & Febrim accendit.

Ibid. pag. 36. Pergit Willisius, ac paroxysmorum præludia, Cephalalgiam scil. Vertiginem, oculorum coruscationes, somnos inquietos, &c. in subsidium appellat; eaque ait planè indicare sanguinem prius materiâ fermentescente infectum, eatenus tantum differre paroxysmum dum ejusmodi materia turgat.

Verum si ego ostendero omnia hæc symptomata in aliis morbis ab alia causa quàm à *materia fermentativa* in sanguine turgente proficisci, quò evadet tanta Willisii confidentia? At clarum est dicta symptomata in passione Hystrica, in Vertigine & Epilepsia per consensum, in Melancholia hypochondriaca, in Alvi constipatione, Vermibus. &c. à solo vapore ex utero, liene, mesenterio, alvo, intestinis, aut etiam partibus externis emergente, pro-

proficisci posse & solere. Quid igitur impedit quò minus idem in Febris intermittentibus contingere possit?

Deinde addit, pallorem, spasmodum, aut stuporem in extremis manuum ac pedum digitis, lumborum ac femorum frigus, totiùsque corporis rigorem ac tremorem, *manifestè ostendere* sanguinem in arteriis & venis fermentationis motum primò concipere, & non à foco aut minera hanc putrescentiam concitari.

Libenter sanè doceri cuperem, in quo collocet *Willisius* vim hujus illationis tam *manifestæ*, & ut ait, *ostensivæ*: Pallor quippe in extremis manuum ac pedum digitis, ac femorum lumborumque frigus, vel retractionem foris intrò caloris ac spirituum vitalium arguit, ut non rarò videmus in syncopem patientibus; vel ejusdem caloris extinctionem, ut in moribundis contingit absque aliquo fermentationis in sanguine motu: Stupor autem affectum principii nervorum, vel nervi alicujus particularis sequitur, Spiritus animales eò non transmittentis, plerumque absque proprio partis stupentis affectu; ut contigit *Pausania Syro*, qui referente *Gal.* 1. de Loc. affect. c. 5. læso nervo post septimam vertebra prodeunte in trium digitorum stuporem incidit. Totius denique rigor ac tremor symptomata sunt nervosi generis à re quapiam acri aut molesta vellicati.

Atqui hæc omnia commodè deduci possunt ab humoribus in prima regione tamquam in foco vel minera putrescentibus; à
qui-

quibus malignus halitus emergens aptus est tum propter viciniam Cor appetere, unde sequitur caloris & spirituum vitalium ab extremis ad centrum revocatio, ut parti principi laboranti ferant suppetias, pallore interim & frigore partes extimas vivifici nectaris radiis defraudatas occupante; tum propter situm declivem cerebro tetram anathymiasin communicare, quæ vel qualitate narcoticâ stuporem inducere, vel copiâ meatus Cerebri obstruente spiritus animales intercipere, vel acrimoniâ nervosum genus partesque sensiles irritante rigorem ac tremorem accersere valeat. Imò quid vetat quò minùs eadem anathymiasis per cæcos patentes ductus ad partem quamlibet particularem illæso Cerebro appellat, in eâque dicta symptomata vel eorum nonnulla excitet, eamque variè afficiat pro varia tum ipsius vaporis tum partis mandantis ac recipientis natura? Quòd autem totum simul corpus rigor & tremor invadant, non magis causam in totum simul corpus dispersam ostendit, quàm horror in abscessu suppurante, qui totam compaginem corripit, propter affectum unius fortè membranulæ aut nervuli à venenata malignitate vellicati, totum nervosum genus in consensum trahentis.

Horum autem symptomatum aitiologiam *succo suo* explicatè accommodare non aggreditur *Willisius*, & ego fieri non posse contendo: nam, ut alia omittam, extremorum frigus actuale & marmoreum quod paroxysmos auspicatur nulli succo in toto vel partibus residen-

Diatriba de Febris. 91

denti ascribi potest, quum nihil actu frigidum intra hominem quoad vitâ fruitur concedi possit; adeoque necesse sit extremitatum frigus vel frigori ambientis, quod sedulò cavent febricitantes, vel caloris & spirituum quam diximus retractioni tribuendum esse: cui astipulatur subitanea frigoris desitio quamprimum vomitus vel sponte, vel artis operâ excitatur, evacuata materiâ venenatâ e centro corporis, & calore & spiritu ad extrema denudò remigrante.

Sed fortè apodixin à qua hîc aberravit *Willisus* cumulationem in proximo ratiocinio exhibebit, quod à causâ Februm præcatartica deducit. Supponit igitur (quia probatu difficile est) *solius ambientis annique tempestatum* *ib. pag. 37. 38.* *intemperiem Febres interpolatas creare*; cæteras autem res non naturales, cibum putâ & potum, excreta & retenta, motum & quietem, somnum & vigiliam, Animique pathemata è caufarum illas committentium censu expungit, nè sc. propter malam victûs rationem, aliqua humorum in primis officinis tanquam in *minera* (quam tantopere metuit) congestorum suspicio oriatur: quinimò audacter pronūciat *solos homines ἐν πλεονεξίᾳ visceraq; firma & robusta habentes Febris intermittentibus corripī, at contrariâ temperie præditos in Hydropem & Cachexiam labi.* Tanti sc. interest *Willisianæ* doctrinæ autoritatem fartâ tectam conservare, ut rationi nostræ valedicere & sensuum fidei derogare debeamus. Nam si soli viscerum firmitudine præditi, & primas officinas cacochemicâ saburrâ vacuas habentes Febris inter-

mittentibus, corripuntur, unde, obsecro, sit ut in paroxysmorum initiis, ac sæpenumero extra paroxysmos, perpetuâ ferè nausæâ, siti inexplibili, continuâ anorexiâ, cardialgiâ & oris amaritudine torqueantur? Si prima officina pravorum succorum sentinâ non esset referta, quid excretis per alvum & vomitum tincturam citrinam, prasina, æruginosam, consistentiam viscidam & mucilaginosam, acrimoniam erodentem, foetorem abominabilem impertiretur? Si viscera munda essent & firma, quid hypochondriorum, mesenterii, ventriculi tumores dolorésque in Febribus intermittentibus perfrequentes, earumque comites ferè individuos, committeret?

Pag. 38. At, inquit Willisius, *cruditates ob debilitatem coctionis in primis viis congestæ non Febres interpolatas, sed Hydropem aut Cachexiam magis parere solent.* Sed considerâsse debuit, cruditates primæ regionis non esse unius modi, proque illarum diversitate diversos oriri morbos; quarum si tanta sit frigiditas & lentor, ut putrescere aut accendi nequeant, magis parere cachexiam in hydropem desituram; sin incendi capaces sint, Febres intermittentes ut plurimum creari. Sed nec semper hydrops aut cachexia primigenii sunt morbi ab ejusmodi cruditatibus orti, sed plerumque succedunt Febribus interpolatis in schirrum aut abscessum degenerantibus, frigore inemendabili calorem febrilem excipiente: Imò debilitas caloris non est unicum illius vitium; nec cruditas & cacoehymix congestio à solo provenit

venit caloris defectu; caloris etiam excessus concoctionem solet evertere alimenta corumpendo, eaque in substantiam naturæ nostræ infensam convertendo. Hinc est quod post cibos aromatis conditos intemperanter ingestos, & vina potentiora liberaliter obligurita, ructus acidus, nidorulentos, foetidos, flatus immodicos, aliæque dyspepsiæ argumenta experiamur: hinc denique, & propter erratâ in reliquis rebus non naturalibus, fit ut cacochymicam saburram coacervemus, & in interpolatas Febres identidem incidamus.

Urget, *Febres intermittentes vix contingere nisi circa Æquinoctia, cum scil. Vernus calor sanguini luxuriam conciliat & effervescentiam, proptereaque biliosam diathesin ipsi impertitur; Autumnus autem eidem ab æstivo calore torrefacto qualitatem nunc acrem & biliosam, nunc acidam, stypticam aut austeram imprimit: quod planè, ait, indicat Febrim intermittentem à temperie sanguinis mutata originem habere.*

Respondeo, Circa Æquinoctia tum Febres, tum alios morbos magis invadere, non solum propter insigniores ambientis ac tempestatum mutationes, sed cum illis coincidere noxas ab erratis in victu: Hyeme enim quæ propter crapulam, exercitia intermissa, & transpirationem impeditam coacervantur superfluitates, sub Æquinoctium vernum non minus quàm sanguis fundi incipiunt, moveri & putrescere: & in Autumno, præterquam quod fruges sæpenumero rubiginem morborum feracissimam contrahunt, etiam

etiam fructus horarii, quibus plerique hominum intemperantiùs vescuntur, fecundum Febrium intermittentium seminarium subministrant: ut mirum sit *Willisius* soli tempestatum mutationi effectum mille aliis causis communem attribuere, idque pro plena demonstratione præfidenter venditare.

pag. 38. Tandem, ex multiplici Febrium solutione multiplex depromit argumentum. Ait enim illas vel sponte naturæ, vel artis operâ solvi. Ac utrumque modum in duos ramos subdividit. Naturam enim crisin moliri vel per repetitos paroxysmos, in quorum singulis nonnihil materiæ morbificæ expirat è sanguine; vel sanguine per cæli & soli mutationem circa æquinoctia vel solstitia citra sensibilem evacuationem attemperato, Febres desinere: quorum si neutrum contingat, sanguinem à diathesi acri & biliosa, in acidam, aquosam aut ponticam degenerare, unde diuturna Tertianæ in Quotidianam aut Quartanam, vel etiam in lètherum, Cachexiam aut Scorbutum transit. Artificialem in Empiricam & Dogmaticam bipartitur; quarum illam huic præferendam existimat, eò quòd remedia ab Agrytis & Mulierculis petita non rarò plus præstent quàm quæ juxta exactam methodum præscribuntur. Empirica remedia eo potissimùm nomine Febres fugare dicit, quòd sanguinem figant, ejusque motum & effervescentiam impedian. Dogmaticam autem in Medicamentis emeticis & catharticiis ac phlebotomiâ consistere, quibus ægri miserè excruciantur, morbus verò rarò profligatur.

Verùm cum probandum suscepit Febrium inter-

intermittentium phenomena à viscerum affectibus commodè deduci non posse; nisi conferat humores in foco vel minera conclusos, nec repetitis paroxysmis accendi & absumi posse, nec sponte naturæ per cœli aut soli mutationem cicurari, sensimq; citra sensibilem evacuationem expirare, nec motos & accensos à remediis empiricis figi & constringi, nec deniq; à præfidiis dogmaticis exhauriri, frustra se torquet ut ostendat sanguinem à tot causis tot alterationes subire posse. nam ut fateamur sanguinem ab his & mille aliis causis corrumpi & restitui, unde apparet humores in visceribus conclusos ab iisdem causis easdē corruptelæ & redintegrationis non pati vicissitudines? aut cur contrarii argumentū aliquod non attulit?

Præterea, quis præter *Willisium*, in aliam causam rejiceret Icterus, Scorbutum aut Cachexiam, quàm in *hepatis, lienis, mesenterii, pancreatis*, vel alterius visceris affectum? per quorum viscerum anfractus cū sanguis inter circulandum, imò, ut verior fert sententia, antequam sanguinis ideam acquirat, dum sc. chylus in sanguinem nondum abiit, debeat transire, non mirum est si, pro diversitate cacoehymix in illis congestæ, diversas subeat corruptelæ ideas; quam corruptelam frustra corrigere tentaverit *Willisius*, donec viscerum cacopragiam prius sustulerit; ac propterea intermittentium Februm, quæ in hos morbos solent desinere, causam frustra alibi quàm in *visceribus* quæsierit.

Cum verò medicinam Empiricā Methodicā

cæ

cæ præferat, adeoque remedia ab Agyrtis & Mulierculis petita potiora illis asserat, quæ juxta exactam *methodum* præscribuntur, operæ pretium fecisset si *exactam* illam *methodum*, sed parùm *efficacem*, in scripta retulisset, ut constaret utrùm arti an artifice culpa esset tribuenda. Interim non possum non suspicari illum tantam quantam prædicat diligentiam non adhibuisse, in *observandis vivis & spirantibus exemplis*: quod si fecisset, comperisset proculdubio præsidia *empirica*, utcumque in levibus affectibus aliquid præstent, ideoque apud vulgus bene audiant, in affectibus tamen paulò gravioribus ante debitam præparationem adhibita, adeò non prodesse, ut graviter noceant: vel enim paroxysmos, quod ab illis unicè expectatur, non fugant, ut *alibi* ipse agnoscit *Willifius*; vel si fugent, morbus cum majore atrocità propediem revertitur, humoribus interim, quorum nonnihil in paroxysmis exhauriri solebat, majorem visciditatem & malignitatem acquirentibus, unde morbi diurnitas, ejusque nonnunquam intabem, hydropem aut cachexiam metastasis contingit.

Cap. 4.

Enimvero fallitur aut fallit *Willifius*, dum methodicam curandi rationem in solis cathartics, emeticis, ac phlebotomia collocat. Prudentes enim Medici Dogmatici, omisâ ut plurimum phlebotomiâ, quæ in Febribus intermittentibus locum non habet, nisi adsit insignis plethora, etiam emeticis aliisque cathartics non nisi parcè & cum discretione utuntur,

tur, f
fione
crud
incid
res ad
propri
leno,
visceru
do, re
id gen
si abert
miseri
verit
emen
Empiri
utuntur
leges u
censu
præsta
usus o
interit
ut & t
id est f
Cæ
concede
felicitas
ratione
omni
minis
mitibus
conclusi
lame, c
testatur

tur, saltem in principio; sed in totius provisione præcipuam locant industriam, humores crudos coquendo, crassos attenuando, lentos incidendo, acres attemperando, justo tenuiores ad mediocritatem reducendo, superfluos propriis elateriis per loca conferentia expellendo, meatus per ecphractica referando, viscerum cacopragian alterantibus corrigendo, reliquias sudoribus dissipando, aliasque id genus intentiones persequendo, à quibus si aberravit *Willisus*, non est mirum si *agros miserè excruciarerit*, *morbúmque rarò profligaverit*, ut ab Agrytis & Mulierculis remedia emendicare fuerit coactus. Sed & febrifugis Empiricorum Dogmatici feliciter in loco utuntur, quæ tamen methodicè & ad Artis leges usurpata in Empiricorum remediorum censu reponi non debent, cum effectus quos præstant non tam remedii salubritati, quam usus opportunitati ascribi debeant: quamvis interim negari non possit eorum utilitatem, ut & totius ferè materiæ medicæ, empiricè, id est fortuito, in primis innotuisse.

Cæterùm licèt concederemus, quod certè concedendum non est, intermittentes. Febres feliciùs & faciliùs curari per empirica quàm rationalia præsidia, quum id fieri possit, si omnino fieri posset, materiâ morbificâ non minùs in ramis venæ portæ, & arteriis commitibus, vel visceribus ab illis irrigatis conclusâ, quàm in vasis majoribus stabulante, quid indè lucratur *Willisus*, quàm ut testatum faciat se in *Helmontii* aliorumque

methodo mastiga^o dissertatiunculis magis quàm in proborum Authorum monumentis versatum esse? Interim licet ad præsentem controversiam parùm pertineat, quâ facultate remedia vulgò febrifuga dicta, paroxysmos febriles vel fugent, vel præveniant; in eo tamen *Willifio* assentiri nequeo, quòd sanguinem aut humores frigore aut astrictione figendo, id præstent: hoc equidem nonnulla eorum fixatione præstare fatendum est: pleraque tamen vel vi diaphoreticâ materiam morbificam exhaurire, ut carduus, scordium; aliâque quædam eandem per urinæ ductus amandare, multa ad cutim attrahere, ut vesicatoria, tam notum est quàm quod notissimum. Corticis autem Indici (quem Kina Kinam dicunt) facultas potius diaphoretica est quàm fixoria, quum levem saltem sudorem semper eliciat, potiori causæ morbificæ portione per insensilem transpirationem dissipatâ, secus quàm sentire videtur *Willifius* in fine Capitis sexti.

Ad extremum *Willifius* doctrinam suam, quam hætenus tot Argumentis in fronte armatam exhibuit, jam Responsis ad Objecta tamquam vallo à tergo munitam claudit. Ex multistamen quæ possint objici, unam saltem Objectionem seligit, quâ quæritur cur Febres intermittentes nunc simplices sint, nunc duplices: Addo ego & triplices, quod mirum est *Willifium*, tam diligentem spirantium exemplorum observatorem, non vidisse. Si enim Febris v. g. *Quartana* ab atrabiliaria pendet sanguinis diatthesi, quæ ad hoc ut succum alibi-

lem

lem ad turgescientiam evehat, quartanam exigat periodum; quomodo fieri potest, ut idem sanguis eadem diathési imbutus, succum *alibilem* quatruidi spatio bis vel ter pervertat, & *Quartana* insultum inducat? Vel enim ultimi paroxysmi materia ineunte paroxysmo in sanguine extitit, vel de novo advenit. Quod de novo advenerit, est contra suppositionem quatruidi inclusivi spatium requirentem, ut *Quartanae* periodus compleatur. Si præsuit in sanguine dum accenderentur duo priores paroxysmi, quomodo potuit naturā suam inter incendia illibatā conservare, ut ad legitimum *Quartanae* typum constituendum de veniret?

Hanc difficultatem tanti fecerunt Veteres & Recentiores Medici, *Willisianam* perspicaciam non affecuti, ut plures in visceribus *mineras* constituere fuerint coacti, in quarum una aliqua unius paroxysmi materia incendio corripereetur, reliquis interea ferias agentibus. Sed *Willisius*

Respondet primò, ejusmodi Febres nihilo feciùs *simplices* esse, non *duplices*, in eoque omnes errare, quia periodos non per *horas*, sed per *dies* computant: periodum enim *Quotidianae* non semper esse exactè viginti quatuor horas, sed nunc *sexdecim*, nunc *triginta*: *Tertianae* autem circuitum non semper esse *quadraginta octo*, sed nunc *quadraginta*, nunc *quingenta sex* aut circiter *horas*. Unde contingere dicit alternos paroxysmos nunc ante, nunc post meridiem evenire, ac Medicis hujus supputationis ignaris duplicem videri *Febrim*, quæ reverà sit *simplex*.

Miseros & cæcutientes Medicos Dogmaticos! qui cum innumeras Februm tum continuarum tum intermittentium complicationes, easque tum ejusdem tum diversi generis, vel viderint, vel finxerint, *horariam* tamen *Willisii computationem* videre non poterant. Et sanè nondum quidquam de duplici Quotidiana vel comperimus, vel fando audivimus: Et ejusmodi Febres non dari, vel inde constat, quia, fatente *Willisio*, Quotidianæ paroxysmus ad octodecim vel viginti horas extenditur, quapropter duplicem accessum unius diei spatium admittere non potest; neque tota ejus periodus ad triginta horas extendi, cum de ratione periodi intermittens sit, ut intra spatium illud à quo Febris denominationem sortitur, vel circiter, unum saltem paroxysmum cum apyrexia interstitio percurrat, alterius paroxysmi initio apyrexiam proximè excipiente. Quod si aliter contingat, & status periodorum recursus invertatur, Febris erit *erratica*; quam licet Dogmatici frequenter conspexerint & observaverint, de illa tamen in hac quæstione sermo non est, sed de *intermittentibus duplicibus*, quarum accessus statis præcise horis repetunt, ut non exactius *αὐτόματῳ* horologicum, prout *Willisio* alicubi exprimere placuit; in quibus non rarò contingit alternos paroxysmos sibi invicem exactè & regulariter respondere, tertium sc. quintum & septimum primo, sextum autem & octavum secundo, & sic de cæteris, duobus paroxysmis unicam tertianam periodum exactè & regulariter observanti-

vantibus, & quotidie repetentibus, quod non simplicem, sed duplicem Tertianam ostendit, cujus causam investigamus. Quod adhuc clariùs elucet in illa *Tertiana duplici* quæ unius diei spatio binos accessus inducit, quos excipit integri sequentis apyrexia in alium paroxysmum sub tertii diei initium desitura, ut in *vivis & spirantibus exemplis* non potuit non observare *Willisus*. Quod & ulterius in *Quartana duplici* patet, cujus duo accessus primum biduū occupant, cum integra tertii diei apyrexia, ut omnium hominum doctorum juxta & indoctorum observationibus constat. Nec minùs id ipsum in *triplici Quartana* (consultò, ut arbitror, à *Willisio* prætermissa) perspicuum est, cujus accessus non minùs quàm duplicis Tertianæ aut legitimæ Quotidianæ quotidie repetunt, quas tamen sufficienter discriminant propria cujusque morbi Idea & mores, ut *Willisio* satis compertum esse debet, si singula spirantium exemplorum symptomata diligenter perpendit, eaque in exacta diaria retulit.

Willisus igitur in *horaria Arithmetica* nullum inveniens subterfugium, ad errata in victu confugit, ex quibus Februm replicationem eodem vel diversis diebus contingentem repetit. Sed quum non solum erratici paroxysmi, qui nullum temporis ordinem servant, sed etiam ordinatæ paroxysmorum replicationes contingant etiam exactas diætæ regulas durante morbo observantibus; nec ad prægressa ante morbum victus errata refugere queat, tum quia illa è febrilium causarum

censu jamdudum expunxerat; tum quia diversos cogeretur focos constituere, in quibus febrilis materia diversis temporibus ad organum exurgeret; tum præsertim quia chylus seu succus nutritius, quem Febris intermittens causam statuit, ex victu præsentem non morbum præcedente gignitur: aliud adhuc latibulum ut excogitet necesse est, quod etiam in promptu habet.

Dicit enim *Sanguinis massam nonnunquam plus materiae congerere, quam unico paroxysmo diffilari queat, unde contingere, ut partem ejus tenuiorem, ideoque promptius inflammabilem, leviori paroxysmo tamquam velitatione quadam prius excutiat, crassiore ad sequentem accessum reservatâ.*

Hæc responsio, ut prior, errata in victu supponit, quæ tamen ab omnibus duplices intermittentes patientibus non committuntur: imò in duplici Tertianæ aut triplice Quartanæ ægri nihil omnino alimenti, si potulenta exceperis, ad multos dies nonnunquam admittunt, ac nihilominus ordinatas Februm replicationes patiuntur.

Præterea, cum videamus secundum paroxysmum reduplicativum priore non raro esse multò leviolem, cujus contrarium contingere debere tum *Willisius* supponit, tum rei natura exigit, cum materia crassior tum intensiorem caloris activitatem, tum diuturniorem accensionis moram, ut subigatur, postulet; aliud adhuc diverticulum *Willisio* quærendum est, quod, quâ pollet sagacitate, sine difficultate

tate offendit; nervosum nempe genus, in quo pars materiæ fermentativæ, succus sc. nervosus, inter circulandum depravatus, ferias agit, dum reliqua in venis & arteriis cum sanguine accenditur, postmodum easdem excandescentiæ vices, alterâ feriente, subitura. Huc sc. referre videretur jamdudum profligatum *Glissonii succum nervosum*, cujus nullum hactenus usum assignaverat, nisi ut si quando à sanguine labem contrahat, Convulsionum, Delirii, Phrenitidis sit author.

Sed cum succus nervosus cum sanguine vitioso quotidie circulari supponatur, inde non potest labem non contrahere, proindeque tum in omni Febre reduplicare paroxysmos, quod est contra experientiam, tum in singulis gravioribus saltem paroxysmis Convulsiones, Deliria, Phrenitidem accersere deberet. Ejusmodi autem symptomata cum rarissimè Febres intermittentes comitentur, nervosi certè generis ab illis immunitas vel hoc solo nomine evincere videtur, paroxysmi reduplicativi causam in illo non contineri.

Interim notatum velim, ex hoc subterfugio apparere ad reduplicationem paroxysmorum diversitatem foci, nervos scilicet & vasa sanguinem continentia, etiam ex mente *Willisii* necessariam esse; eumque cogente veritate, ad scopulum quem vitandum susceperat impingere, opinionemque illam vel invitum amplecti, in cujus negatione tum doctrinæ basin, tum famæ aucupium collocaverat. Ubi autem gentium tertium inventurus

fit repositorium, quod triplicis paroxysmi fomitem contineat, si viscera excludat, ego equidem divinare non possum.

*Willisiana Februm Therapeia
expenditur.*

C A P U T I X.

POST novam febrilis Dialeipseos ætiologiam expensam, ad *Willisii* doctrinam de continuarum Februm Causis transire consentaneum esset. Sed quum in illis idem ferè cum plerisque aliis Medicis sentire videatur, quamvis, terminis ex torculari & Zythepfario, principiis autem partim ex Chymistarum vix dum satis adultâ, partim ex Atomistarum jamdudum obsoletâ & explosâ philosophiâ mutuatis, novum aliquid & non vulgare attulisse videri velit; ad destinatum *Hippocraticæ* ætiologiæ pensum festinandum duximus, si tamen prius in Therapeuticam *Willisii* methodum tamquam per transennam paulisper introspexerimus. Consilium enim nobis non est, omnia ab eo dicta refellenda assumere, sed paucula tantum, quæ gravioribus in praxi erroribus ansam præbere possunt. Cujusmodi inprimis est illud, quod in

Cap. 4.
pag. 48.
& 58.

omnis Febris intermittens principio phlebotomiam ex brachio suadeat, in progressu damnet: cuius contrarium ratione & experienciâ facile est astruere. Si enim, ut communis Medicorum fert opinio, à Willisio nondum, ut vidimus, enervata, continens intermittentium
causa

causa in ramis venæ portæ & visceribus ab illis irrigatis resideat, nec illi rami ullibi ad cutem nisi circa anum erumpant, frustra materiæ peccantis eductio per sectam in brachio venam expectatur: Sed nec sine damno fieri potest, cum indè non leve immineat periculum metastaseos Febris intermittens in continuam, exinanita enim per sectam brachii venam vasa majora, sanguinem impurum ex ramis venæ portæ sugunt, Febrem continuam accensurum, ut observat exper-
tissimus *Platerus*. Observârunt idipsum & Medici antiqui, licet veram ejus causam non omnes expresserint, aut fortè sint affecuti, ideoque in intermittens phlebotomiam ante quartam saltem accessionem prohibent, quam nec tum permittunt, nisi emissio præsa-
gio de proximo accessu vehementiore futuro. In diuturnarum verò intermittens pro-
gressu, secus quàm dicit *Willisus*, postquam sanguinis massa tot paroxysmorum conflagrationibus & inquinamentis incanduit & computruit, nihil sanguinis missione saluta-
rius, ut cuilibet experiri promptum est, & ego tum in multis aliis, tum præsertim in filio primogenito Illustrissimi *D. Arundelii*, Sacri Imperii Comitis, & Baronis de *Wardour*, expertus sum, quem sanguine bis detracto à Quartana liberavi, quæ biennii ferè spatio Clarissimorum Medicorum operam eluserat.

Cæterum, si simul cum Febre intermit-
tente præsens sit plethora in vasis majoribus,

E 5

ut

*Plat. de
Feb. p.
110.*

ut aliquando contingit, nihil vetat sanguinem parçè ex brachio detrahere, præmissâ tamen primæ regionis catharsi leni dejectoriâ, vel emeticâ, nè ejus sordes à vasis majoribus alluciantur, & in Cordis thalamos rapiantur, unde syncope aut lipothymia posset supervenire; ut nonnunquam in quibusdam continuis (syncopalibus ideo dictis) visum est, propter bilem ex prima regione in vasa majora, per venæ sectionem depleta, transmissam.

Similiter quamvis Catharsin tum alviducam, tum emeticam, eradicativam saltem aut vehementem, inter intermittentium initia non nisi cautè aggrediendam, rectè affirmet; cur tamen eandem in progressu, post debitam totius provisionem, morbi ficæque materiæ cicurationem, non admittat, paradoxum est, cui ratione vel autoritate assensum conciliare debuit: mihi enim nihil indè periculi timendum videtur, quia *Hippocrates*, 2. de Morbis, in Quotidiana non ante nonum diem, in Tertianâ autem post quartam accessionem, si morbus perseveret, hoc est in utriusque vigore, ac longè post initium, purgationem imperat; antè verò prohibet, nisi insignis adsit cacochymia, ut patet ex lib. de Affect. p. 173. Editionis Fœsianæ: nam humores subacti & ad exitum parati (citra vim aut tumultum) educi postulant, ac possunt, imò debent, priusquam febrifugorum usus, à *Willisio* tantopere laudatus, ineatur, eorum præsertim quæ humores figendo paroxysmos profligant: ita enim fixi & suppressi peccantes humores putrescent

rent vel recrudescent, vel ulteriorem saltem acrimoniam aut visciditatem morâ contraherent, ægros in colicam, tabem, cachexiam, aliâque infinita mala præcipitaturam.

Verùm quàm cautus est & meticulosus *Willisus* in Intermittentibus, quas genuina indoles & *invenietur* extra periculi aleam constituit, (si nullus error paulò gravior admittatur) tam est audax, nè dicam temerarius, in Continuarum Therapeia. Quamvis enim in acutarum initiis nulla vomitoria aut cathartica, nisi omnino lenia & benigna, admittenda præcipiat; in augmento autem omnia cathartica, lenia pariter atque vehementia, eâdem industriâ quâ *Ventorum flamma ab ædibus incendio flagrantibus* arcemus, vitanda consulat; paulò tamen pòst, veluti sui immemor, in ægrorum sc. *historiis*, quas tamquam Canones aut prototypos ad nostram imitationem proponit, non dubitat etiam quarto die ad infusionis *Croci metallorum unciam* aut drachmas decem ascendere; quod an in pharmacorum omnino lenium aut benignorum catalogo reponi mereatur, æquus Lector judicet.

Hanc praxin *Hippocraticæ* in Febrili orgasmo consentaneam imaginabitur fortè quispiam, qui initio purgandum præcipit, si materia turgat: turgere autem existimabit, si adsit nausea, & ventriculi oppressio, ut in observationibus *Willisi* contigit. Verùm enimvero nausea & ventriculi oppressio plerumque procedunt vel ab ejus phlegmone, vel ab irritatione à bile viscidâ & tenace ejus tunicis

4. Aph.
10.

impactâ, unde ante coctionem difficulter educitur, idque citra Orgasum, quem non nisi rarò contingere ibidem prudenter monuit *Hippocrates*; eâ scil. cautelâ temeritati nostræ sepem & obicem positurus, nè similitudine nos decipi & in errorem perniciosum per incogitantiam abripi pateremur.

Sed nec si adesset Orgasmus, (cujus omnino non meminit *Willifius*) ad emeticum antimoniale, in tantâ præsertim dosi, procedendum esset, cum in materia vaga ac mobili orgasum concitante, ideoque facillè educibili, benigniorum aliquod, cujusmodi sunt Manna, Cassia, Tamarindi, Catholicon & similia, satis esset.

Præterea, Orgasmus in quo celer est motus & præceps impetus ad quartum diem nequit extendi, quin prius vel suapte indole exitum sibi *divo* vel *negro* præoccupet, vel in partem aliquam principem aut ignobilem irruat in alium morbum metastasin factururus; unde *Hippocrates*, ut occasionem errori præcludat, *orgasum primæ diei termino* concludit, ideoque si purgandum sit, *subijci* purgare jubet. Quæ autem citra orgasum contingit nausea & oppressio ventriculi, per phlebotomiam, fots, epithemata, enemata, aliâque id genus alterantia & revellentia assumpta & admota mitigari, & ad pepasum disponi debet, absque catharfi humores concitare, ac denuo confundere natâ, quod Febris augmento & viscerum tono pervertendo occasionem præberet.

Tandem, quamvis concederemus morborum

rum tardioris motus initium ad quartum diem extendi posse, ideoque tamdiu catharsi leviori locum esse; id tamen concedi non potest in orgasmo, qui non nisi in peracutis contingit, nec in Febre intra septimum vel octavum diem sua tempora percurrente; cujusmodi fuit illa Matronæ quinquagenariæ, cui quarto die *Willisus* unciam infusionis Emeticæ exhibuit: ut necesse sit morbum saltem in augmento fuisse, adeoque *Willisium* pharmacum, quod in initio etiam præsentis orgasmo minimè tutum existimari possit, tamquam sui canonis oblitum, exhibuisse in augmento, in quo omnia cathartica levia pariter & vehementia eadem industriâ vitanda consulit, quâ ventorum flamina ab ædibus incendio flagrantibus arcemus.

Cap. II.
p. 115.

Verum enimvero Emeticorum in Febris usum tam infamem reddiderunt crebræ mortes & funera, ut, fatente *Willisso* in historia Juvenis studiosi, tum ipse æger, tum amici, periculo prius edocti, Vomitorium à Medico quartâ morbi die propositum respuerint, licet Vomitu ferè continuo infestaretur, à quo præcipuam propinandi Emetici indicationem sumere solet *Willisus*. Et profectò in illo ægro jure optimo rejectum fuit Emeticum, quippe cui tum latus dextrum dolebat, tum utriusque hypochondrii aderat distensio, manifesto phlegmones viscerum indicio, quo in casu Vomitorium procul omni dubio certissimam & citissimam mortem intulisset.

Mirum autem est quòd in ejusmodi hypochondriorum dolorifica distensione ac æstu interno, Medicus iste, quisquis fuit, (nec enim suspicari possum *Willisum* tam infani consilii authorem esse potuisse) nulla partibus affectis topica applicuerit, quæ certè si applicata fuissent, non magis subticuisset *Willisus*, quàm exhibitionem *hypnotici*, vel *spiritus cornu cervini*. Sed Topicorum nulla in historiis *Willisianis* extant vestigia, quæ tamen ad viscerum contemperationem, & incendii in ipso foco extinctionem, à sanioribus Medicis unicè laudantur; quamquam illa tamquam quisquiliæ plerique in *Anglia* Practici vel negligant, vel rideant.

Hic non possum non advertere, altum esse in hac historia de pepasmo silentium, absque quo ægrum nono die perfectè judicari potuisse non est credibile, cum, ut ait *Galenus*, primo de diebus decretoriis nec sudores, nec vomitus: nec alvi profluvia, nec parotides, nec hæmorrhagia ante concoctionem venientia, morbum unquam per crisin finiverunt: cujus tamen non meminit *Willisus*, tam diligens symptomatum observator & relator. Meminit tamen in historia Matronæ quinquagenariæ, cui die morbi octavâ concoctionis quædam vestigia in urina primùm apparuisse asserit, eaque ipsâ die per sudorem perfectè judicatam fuisse: quam evacuationem criticam fuisse & meritò salutarem contendit, quia illam, ità ut fieri debuit, hæc tria præcesserant; sanguinis sc. plena & sufficiens deflagra-

Diatriba de Febris. **III**

tio triduo continuata; materiae adustae ad plenitudinem congestio nocte crisin precedente, quam testabatur inquietudo & jactatio; ac denique ejusdem materiae pepasmus, quem ostendebant in urina concoctionis signa sive vestigia quaedam, ut paulò antè dixerat. At unde constat id ità fieri debuisse? rationem enim nullam adducit. Sed fortè propriam auctoritatem, spretâ Hippocratis, à nobis tamquam oraculum suspiciendam existimat. Fatemur quidem crisin non contingere nisi in morbis acutis, in quibus fiat humorum eccensio: fatemur, imminente crisi, ægros inquietudine & jactatione affligi, quam perturbationem criticam vulgò dicunt; quam an satis appositè per materiae adustae congestionem expresserit, ipse viderit: fatemur denique, concoctionis signa in urina crisin non tantum comitari, sed etiam præcedere debere, idque saltem uno quaternione; adeoque crisin nullam salutarem & perfectam esse posse, nisi quæ tum die Indice fuerit significata, tum contingerit die Judice, cujusmodi perrarò est octavus, ut Hippocratis, Galeni, omniumque ætatum monumentis & experimentis constet; quibus cur minor quàm Willisianis fides adhiberi debeat, non capio.

Atque huic sententiæ ratio astipulatur: Materia enim morbifica dum adhuc cruda est bonis ægri rebus nequit expelli, ut hîc concedere Willisius videtur; ut coquatur autem, unum saltem quaternionem exigit, cùm Natura nihil repentinum agat, sed gratim ad morbi

pag.
115.

p. 117. morbi usque incrementum materiam morbi-
ficam subigat, eadēque ferè proportionē ad
excretionem præparet. Hujus autem Matro-
næ morbus cum non nisi quinto ad incremen-
tum, & septimo ad statum pervenerit, nec dum
aliqua concoctionis signa apparuerint, confi-
citur ante undecimum crisin salutarem con-
tingere non potuisse: ut omnino necesse sit,
vel concoctionis signa citius apparuisse, adeo-
que *Willisium* hujus morbi motum *diligenter*
non observasse; vel certè morbum die octavo
non fuisse judicatum, nisi fortè tanta fuerit
decocti foliorum ulmarie præsentia, ut facultate
febrifugâ, cæcæ Antiquitati absconditâ, sta-
tum naturæ terminum in *Willisii* gratiam
perverterit; quod & *spiritum cornu cervi* in Ju-
vene studioso propemodum conclamato præ-
stitisse quis dubitet?

Verum quum hæc *Willisii* praxis felicem
fortita sit effectum, frustra in ejus refutatione
laborem positurus videbor, cum experimen-
tis præcepta, non præceptis experimenta ac-
commodare debeamus, ipsaque Medicina per
Experimenta in Artem primò excreverit. At
profectò ex experimento uno aut altero Ca-
nonem constituere non magis licet, quàm ex
una aut altera hirundine Vernum tempus
colligere. Fuerit sanè in hac Matrona idiosyn-
crafia aliqua *Willisio* unicè nota, cujus merito
pervalidum Emeticum die Febris acutæ quar-
to innoxie sumpserit: Fuerit in Viro Clarissi-
mo tanta virium constantia, ut secundo morbi
die Emeticum adhuc validius, infusionis sc.
eme-

Diatriba de Febris. 113

emeticae drachmas decem, ac postridie phlebotomiam liberalem cum fructu tulerit, (nec enim historiarum fidei derogare æquum existimo.) Unius tamen *Willisii*, pauculos fortè annos ante conscriptam *Diatribam* de Febris medicinam exercentis, unum aut alterum experimentum tot seculorum experientiae, tot Medicorum calculis confirmatae, præhabere periniquum arbitror. Peragravit magnus *Hippocrates* potiores orbis terrarum partes, omnes *Græciæ* urbes diu & accuratè lustravit, in regionibus frigidissimis, calidissimis & temperatis praxin se exercuisse *asserit*, *Hipp. in sin. Prægn.*
in *Libya* scil. *Scythia* ac *Delo*; sua & prædecessorum experimenta in *Adversaria* retulit; ex illis præcepta, imò *Artem* conflagavit, posterorum observationibus & industriâ locupletatam, *Galenus* præsertim, Viri omnis literaturæ scientissimi, & mortalium diligentissimi, qui in celeberrimo Orbis theatro, in omnium gentium confluxu praxin exercuit, in tanta ægrorum frequentia, ut unâ æstate quadringentos septimo die à Febre per crisin liberatos se vidisse testetur; unde quantam ægrorum infinitatem aliis diebus judicatos conspexerit, facile, imò difficile, est conjicere. In arte ab his Coryphæis exculta *Willisius* stabilia fundamenta desiderat; quod ideo ait contigisse, quia posteriorum Medicorum properum nimis & præposterum studium ex *Hippocratis* & *Galenus* monumentis methodum generalem composuit: in hac, inquam, stabilia fundamenta invenienda negat; *statuit* tamen plerof- *In Præf.*
que

*Gal. 3.
de Dieb.
critic.*

que Medicos ratiocinatione propriâ *novam*
methodum, *novas* sibi cudere *hypotheses* posse ac
 debere, quibus *exactius* quàm vetustiori illi Fe-
 brium quadrent phænomena. Solos nimirum
à studiis & ex machina Medicos suspicien-
 dos existimat, qui scil. *in loca devia*, & *vastam*
solitudinem nullis calcata vestigiis, sibi ipsi du-
 ces & comites, secesserint, morborumque cu-
 ram & diagnosin ubi non sint homines didi-
 cerint; qui in Libris nihil quod satisfaceret
 invenerint; qui, *Willisii* ad exemplum, viva
 solummodo & spirantia exempla observave-
 rint. Atqui optem ut *Willisius* etiam mortua
 exempla consulisset, paucosque quos ejus
 felicitas magis quàm Emetici in Febrium acu-
 tarum initiis exhibiti salubritas servavit, cum
 populo à Medicastris, Mulierculis, Agyrtris,
 Ministris, per Emetica in Febribus exhibita
 jugulato contulisset; destitisset proculdubio
 praxi tam pestilenti exemplo & autoritate
 suâ patrocinari, mecumque statuisset civi-
 lem gladium in sicarios & publicos grassatores
 justius stringi non posse, quàm in ejusmodi
 humani generis pestem, qui sine mulctæ me-
 tu aut conscientie scrupulo tam projectè de
 humano ludunt Corio.

EPILOGUS.

Acrius fortasse quam debui, certè commotius
 quam constitueram, in has Novitates inve-
 ctus, veniam tamen meriturus mihi videor,
 quòd opinioniones, non minùs cogitatu inconcinnae,
 quàm usu perniciosas in Medicinam introductas,
 citra quandam indignationem conspiciari non po-
 tui. Quid enim succo nutritio à sanguine di-
 verso inanius fingi, quid succo nervoso à ve-
 ritate alienius dici, quid sanguine sanguifi-
 cante vel credi inutilius, vel sustineri improba-
 bilius potest? Hæ tamen sunt machinæ quibus
 moderni Athletæ veterem Medicinæ structu-
 ram demoliri & rudera complanare profiten-
 tur: hæc novæ Philosophiæ jam primùm afful-
 gentia sunt Lumina, in quorum evidentia non
 acquiescere, perinde esse ac in ipsa Luce cæcu-
 tire affirmare non ambigunt: hæc tanquam Ora-
 cula non suscipere, insignis pervicaciæ, quæ-
 que viros prudentes & Philosophiam profes-
 sos minime deceat, argumentum esse audacter
 pronunciant. Ac profectò Lumina sunt, sed Ignis
 fatui, qui imparatos animos percellit, ab atten-
 tis inanisprehenditur: Putrium lignorum
 sunt Lumina, quibus inadvertentiæ Nox fulgo-
 rum impertitur, accedente accuratioris ratiocinii
 Sole quantocytus extinguendum. Quantò igitur
 ad nominis gloriam illustrius, ad Reipublicæ Medi-
 cæ compendium utiliùs fecissent Viri amplissimi, si
 in exhaurienda Hippocraticæ *πελοπλεσις* abyssò
 ingenii

116 *Examen D. Willigii &c.*

*ingenii fecunditatem exercuissent? Ceterum
quam illi libertatem in novis Opinionibus propu-
gnandis, & Medicinæ Parentum autoritate
deprimendâ assumpserunt, eandem mihi in illis
impugnandis, in istâ vindicandâ, ut spero, non
invidebunt.*

F I N I S.

H I.

HISTORIÆ

Aliquot

Medicæ Rariores.

HISTORIA

Medicæ

Rarioris

HISTORIÆ

Aliquot

Medicæ Rariores.

*Historia & Aetiologia Symptomatum
quorundam perplexorum.*

Virgo lectissima, Clarissimi D. D.
Joannis Webbe Equitis Aurati filia
nata maxima, annorum 26, ab
ineunte ætate ichorosa totius ferè
corporis scabie defcedata, illâ ante biennium
cessante, post varia à variis tentata præsidia, sub
initium *Septembris* anni superioris in Febrim
gravissimam incidit, quæ post sectam venam
in pustulosas vesicas desit. In Febre venter in
tumorem ingentem excrevit, qui dictis vesi-
culis erumpentibus detumuit. Post Febrim sa-
tis commodè visâ est habere, manente tamen
fiti & calidâ totius intemperie; ac licet cibum
appeteret, & pro appetitu sumeret, vires tamen
non recolligebat: quare Medicus tum præsens
phlebotomiam iterum & catharsin celebravit,
à quibus appetitus omno prostratus fuit, & fi-
tis aucti, eoque anorexias devenit, ut hætenus
ad novem scil. menses nihil in dies gustare
possit, nisi cyathum unum aut alterum juscu-
li tenuis & limpidissimi. Quum nec phleboto-
miæ

mix nec catharsi malum cederet; eodem Medico consulente potionem Emeticam sumpsit, quæ in tantas illam coniecit angustias, ut moritura crederetur. Cum pisciculum semel comedere aggrediretur, in vomitum enormem, vertiginem & lipothymiam coniecta est; cujusmodi paroxysmis subindè corripitur, præsertim si ad minimam temporis moram aëri se exponat, ac tum somnolenta & torpida evadit. Vertiginem levem nunquam non patitur, & capitis latus sinistrum dolet: aliquando leviter delirat, nonnunquam in risum, & sub finem in lacrymas funditur. Si quando oculi conniveant, non potest sibi à multiloquio temperare: non rarò vomiturit, & inter vomendum molem quandam sentit à ventriculo ad gurgulionem eluctantem, Sub octavam vel nonam matutinam quotidie sudore diffluit; cui si non succumbat, vel eum interdiu cohibeat, noctu redit, atque etiam postridie horâ consuetâ. Alvo semper ferè astrictâ est, sed urinæ pallidæ & crudæ magnam copiam reddit. Circa 14. annum menses illi primum eruperunt, ac debitis periodis semper repetebant, etiam cum ægrotaret, nisi his tribus ultimis mensibus. Emaciata est ac debilis: sed à sex mensibus, licèt sit omnino ferè *anæmici*, ac quotidiano sudore exhauriatur, vires tamen in eodem ferè statu persistunt. Tumorem habet duriusculum non omnino indolentem in Epigastrio, à regione Cartilaginis ensiformis ad umbilicum in latere potissimum sinistro.

Hæc

Hæc morbi nobilem Puellam diu exercen-
tis historia, ab ipsius & astantium ore fideliter
excepta, conficere videtur dicta symptomata,
licet specie diversa, re tamen ab eadem pullu-
lare radice, Pforâ scilicet contumace, quæ à te-
neris annis, vel nutrimenti, vel feminis aut
materni sanguinis vitio, in corporis centro fir-
mata, indeque identidem ad peripheriam de-
lata, Medicorum operam diu elusit, donec im-
probo tandem labore circurata magis quàm
ablata, cutim (cujus major fortè quàm salutis
cura fuit) inquinare desiit, & in visceribus, ve-
lut anguis in herba, innoxia aliquantisper sati-
tavit, donec novo *κακοχυσίας* supplemento ac-
cedente fermentari, putrescere, majorémque
locum occupare cœpit; unde tumor ventricu-
li, mesenterii, partiúmque à ramis venæ portæ
irrigatarum, & Febris à putridis *μύσματος* per
vasorum anastomoses ad Cor, venam cavam
& vasa majora delatis. Erumpentibus vesicu-
lis Febris deferbuit, & imminutus (non omni-
no, credo, ablatus) ventris tumor, parte videli-
cet tenuiore succorum peccantium exhaustâ,
sed crassiore in ventriculo remanente, ibique
in abscessum degenerante, cujus merito fitis
& intemperies calida Febri superstes fuit, ex-
halationibus calidis ad fauces jugiter eluctan-
tibus; quorum causam dum Medicus catharsi
eliminare studet, materiæ contumaciâ omnes
machinas eludente, commotæ corporis uni-
versi impuritates, & in ventriculum debilem
præcipientes actæ, appetitum prorsus dejece-
runt, & aucto per putrescentiam incendio fi-

tim intenderunt; quod ulteriùs ab Emetico fuit præstitum, & visceribus ante malè affectis nova clades illata. Solenne enim est omnibus visceribus abscessu obsessis à cathartici malè affici, propter illorum tum acrimoniam, tum qualitatem malignam; quod in ventriculo maximè locum habet, eorum impetum intimè & sine medio patiente.

Abscessum hunc crudum & ad suppurationem ineptum existimo, putrem tamen singulari quodam putredinis modo, cujus ratione auram malignam jugiter exhalat tum per poros cutis, tum ad Cor & Cerebrum, diversa in singulis partibus pro singularum diversitate, proque malignitatis majore vel minore gradu, symptomata causantem. Igitur si in Cordis vasa feratur, lipothymiam; si in plexum choroidem & Cerebrum, vertiginem; si ad Mentis sedem, delirium inducit; idque cum risu, si benignior, si malignior, fletum elicit.

Porro cum perennis fiat succorum peccantium appulsus, ac propterea perennis sit putrescendi actio, fit ut jugiter fuligines undique emittantur, quæ si expeditè per habitum corporis exeant, quædam fit symptomatum remissio; sin poris ab ambientis frigore occlusis ad centrum denuo remigrent, ventriculi tunicæ illarum acrimoniâ vellicatæ ad vomitum irritantur, ex qua commotione violentior sequitur fuliginum ad Cor & Cerebrum transmissio, unde lipothymia & vertigo, quod & à quocumque animi pathemate humores agitare nato contingere potest. Similiter

ter cum
les agita
res; si oc
fecis se
veni & in
ad loquaci
Vomitu
more mod
quo in cor
culi contra
triculi tam
in tractio
nem, cui
Sudare
novus ser
ventriculi
vellicetur,
potu se in
perflua &
nas expe
quabilis
lura, con
tempore
tem mane
minum à
& alimenta
excretion
admiratio
nutrimen
dum vires a
sistant. An
riam ignav
partes quo
tiam, exi

ter cum vapores ad Cerebrum spiritus animales agitantes continuo ferantur, delirij auctores; si oculis conniventibus ab objectis extrinsecis se cohibeat, spiritus inquieti intro conversi & imaginationem excitantes nolentem ad loquacitatem impellunt.

Vomitur it frequenter, quia ventriculus tumore molesto ac duro se expedire conatur; quo in conatu cum fiat musculorum ventriculi contractio, fit ut Oesophagus, qui est ventriculi tamquam *ἐκφυσις*, deorsum trahatur; & in tractionis termino eluctantis ad gurgulionem, cui connectitur, molis speciem exhibeat.

Sudat quotidie, quia cum quotidie accedat novus feri proventus, tum propter vitiatam ventriculi coctionem, tum quia solis humidis vescitur, & propter sitim inexplebilem largo potu se ingurgitat, natura oneris impatiens superflua & nutritioni inepta per sudores & urinas expellit, idque statis periodis; nam cum æquabilis sit & constans ferè assumptorum mensura, consentaneum est in excernendi modo & tempore quandam analogiam reperiri: id autem manè potissimum contingit, cum per somnum à reliquis actionibus natura ferias agat, & alimentorum coctioni & recrementorum ad excretionem præparationi accingatur. Illud admiratione non caret, quo pacto cum tantulo nutrimento ac tam profusa evacuatione tamdiu vires antè debiles in eodem ferè statu persistant. An quia propter caloris nativi penuriam ignaviàmque, & melancholici succi, quo partes quomodocumque nutriuntur, resistentiam, exigua fiat solidæ partium substantiæ

diffipatio? quod tamen in subiecto quotidie sudoribus diffluente vix concipi potest.

Torpore ac somno corripitur, si se aëri ad minimam moram exponat, narcoticis halitibus ex abscessu ad Cerebrum sublatis, & exitu per Capitis futuras ab ambientis frigore prohibitis. Caput dolet in sinistro præsertim latere *κατ' ἐξω* Lienis & Pancreatis fuligines capiti communicantium.

Perplexâ multiplicium symptomatum ætiologia ita utcunq; expeditâ, prognosis non multò est expeditior: Nam cum ab abscessu non exactè schirroso ventriculi & partium vicinarum tota ferè mali moles pendere videatur, & ejusmodi schirrus Curam non omnino respuere censeatur; factum est ut Medicus quidam insignis hanc ægram curandi nonnihil spei conceperit: sed cum tumor sit in parte nobili & diuturnus, ac saltem annuus, (ut ego quidem arbitror, & consentaneum existimo ex symptomatum consécutione) licèt à nullo quod sciam ante me, qui non nisi nuper accessi, animadversus, totumq; corpus atrophîâ & virium exolutione laboret, & ventriculi orexis sit omnino abolita; probabilius existimo (quod tamen Deus avertat) dictum tumorem vel in schirrum exactum induratum iri, quem hydrops ultimæ necessitatis prodromus confestim sequatur, vel in suppurationem & ulcus pari ferè utrobq; periculo transitutum.

Sed cum in suppuratione aliqua salutis spes esse possit, post tentatam contumacis tumoris emollitionem, quod à me pro viribus tam
per

per ad
solvent
spectu
non de
infidua
compes
(post ex
diabeta
cis repidi
trai pot
corrigere
re, &
Hoc au
ne, Me
rum app

Strabo

V
ric
re, he
li in
torior
jorem,
tra plan
sta, qu
admir
Canth
natura
ager m
con et
concita
pitia, a

per admota quàm assumpta malactica & resolventia hætenus præstitum est, habito respectu ad conservationem toni partium, si id non succedat, in suppuratione promovenda insudandum est: interim sitis omni negotio compescenda, & orexis excitanda, ac sudoris (post evacuationes per Fpicrasin) supprimendi aliqua ratio ineunda, quod balneo aquæ dulcis tepidissimo seu minimè calido fortè impetrari poterit, quod habitus corporis siccitatem corrigere, humorum ebullitionem compescere, & poros nonnihil condensare natum est. Hoc autem aggredi sine ulteriore consultatione, Medicorumq; in Artis operibus exercitorum approbatione, omnino Author esse nolo.

Strabismus. 4. Calend. Octob. 1653.

Vir Nobilis D. *Franciscus Cotton*, sexagenario minor, habitus gracilis ac texturæ raræ, hepatis calidioris, cerebri verò & ventriculi impenfè frigidi, à 5 vel 6 annis patitur distorsionem oculi sinistri versus Canthum majorem, adeò ut pupilla sinistra idem cum dextra planum non obtineat, proindeque objecta, quorum species recipit, gemina apparent: admotâ verò manu ad oppositum nasi latus in Cantho minore oculi dextri, sinister oculus ad naturalem situm recurrit, ubi si paulò diutius æger manum contineat, vertigine corripitur, cui etiam obnoxius est si inter equitandum concitatore motu feratur, vel si frontis, sincipitis, aut temporum latus sinistrum paulò for-

tiùs comprimat; quinimo in eadem regione dolorem quendam distensivum ex compressione, ac totius sinistri lateris debilitatem percipit, non secùs ac si hemiplegiâ laboraret.

Distorsio illa five Strabismus oritur à paralyfi indignatorii seu abducentis musculi sinistri & musculi oppositi antitafis: nam cùm musculi omnes contractionem appetant, eam tamen assequi non possint, propter musculos oppositos in diversa trahentes, contingit musculum sanum ad originem suam retrahi cessante contrahensione musculi antagonistæ. Hinc patet cur in hoc agro oculus sinister debitam repetat positionem, manu adverso nasi lateri applicatâ: nempe quia istâ manûs applicatione musculi dextri abducētis recursus impeditur, ac proinde cùm non fiat violentior antitafis, musculus infirmior naturalem tonicum motum recuperat. Hinc etiam colligitur musculum hunc sinistram non nisi imperfectâ paralyfi corripi, ac saltem debiliorem reddi, quum si absolutè resolveretur, sponte suâ ad naturalem situm nullatenus reverteretur. Illud difficultate non caret, cur redeunte ad naturalem situm oculo sinistro, vertigo sequatur. An quia materia flatulenta in musculo vel illius nervo contenta, à musculi recurrentis motu agitata, in Cerebri ventriculos & plexum choroïdem irruat, & spiritus animales exagitet? Hinc etiam colligitur musculum abducentem sinistram non verâ, sed spurîâ paralyfi corripi, aut potius convulsione Epilepsiæ prænunciâ; nisi dicamus affectum esse mixtum ex paralyfi & spasmo:

smo: nam si vera & perfecta esset paralyfis, nullus subesset dolor, nulla actio, nullus oculi ad proprium situm recursus, oclusis à pituitoso humore nervi meatibus, & spirituum animalium transitu impedito: si solus flatus adesset, nervum in latitudinem distenderet, & breviorrem efficeret, ac potius à Cantho majore abduceret, quàm ad illum adduceret. Reliquum est igitur dolorem compressivum & vertiginem à flatu musculi, resolutionem ab humore nervum emolliente provenire.

Affectum hunc primò sympathicum fuisse verisimile est ex consensu ventriculi debilioris ac flatulenti, accedente Cerebri dyscrasiâ frigidiore: progressu verò temporis idiopathicum factum evincunt perpetua in Cerebro querela & corporis medietas sinistra debilior.

Quod attinet ad Prognosin, cum affectus sit antiquior & æger debilis ac ætate provectus, Cura perdifficilis est futura; nè tamen in Epilepsiam aut Paralyfin absolutam, vel etiam Apoplexiam degeneret, præcaveri posse spes est. Cætera sunt Therapeutica, quæ hîc describere operæ pretium non est.

Rarum Criticæ Evacuationis Exemplum.

Joannes Knight, Civis Bristolienfis, circa mensem Martii anno 1663. correptus fuit Febre acutâ cum dolore lumborum lancinante, nec non totius corporis æstu, jactatione & inquietudine. Secundo decubitûs die vocatus phlebotomiam liberalem ex utroque brachio,

ad vasa majora exoneranda, & ex saphena, ad revulsionem à lumbis faciendam, impero; quibus Febris nonnihil imminuta fuit, dolorq; & anxietas quieverunt. Postea morbo cum pepasmi indiciis deservescente, nono die perfectè judicatus est magno sanguinis fluxu per virgæ canalem, nec non excretionem tubulorum quorundam tenuium sanguine repletorum, quartam ulnæ seu virgæ mensurariæ partem longitudine superantium, qui lumbricos teretes, quales pueruli solent per alvum excernere, exactè referebant: quos cum astantes non sine admiratione conspicerentur, veròsq; lumbricos existimarent; ego, incisus illorum quibusdam, comperi non fuisse lumbricos, sed tubulos membraneos sanguine repletos, sanguine, inquam, ad venarum figuram, ut arbitror, in corpore conformato, cui lumborum calor membraneum illud involucrium obduxerat.

*Cephalea Vesicatorio, & Suffusio
erumpentibus Variolis curata.*

Virgo lectissima, *D. Maria Moore*, ex illustri *Thomæ Mori Angliæ* olim Cancellarii prosapia oriunda, cum oculorum Suffusione laboraret, & Cephaleâ quâ per multos annos detinebatur, *Aquis calidis* consilium à me petiit: cui (postquam varia tentasset præsidia, atque etiam *Thermis* & stillicidio frustra usa esset) capillis rasis Vesicatorium amplum, quod tum sinciput tum occiput comprehendebat,

debat, applicui: unde immensâ excitatâ vesicâ, dolor quidem Capitis evanuit, nec amplius rediit, sed absoluta cæcitas suborta est; quæ tamen, magna serosi humoris copiâ per Vesicatorium excretâ, intra biduum ablata est, remanente tamen Suffusione pristinâ: cui curandæ cum medicamenta parùm profutura crederem, donec in perfectam Cataractam condensaretur, tempus opportunum & idoneum Artificem cataractarium ut expectaret monui. Sed quum non ità multò post in Variolas incidisset, & in Capite præsertim quamplurimæ erupissent, etiam Suffusionis materia, ut verisimile puto, simul cum Variolis exclusâ fuit, ut jam ab utroque morbo feliciter liberata sit.

Tibiæ utriusque Caries, Cute integrâ.

ANno 1655. Mulier illustris *Aquas calidas* consilii causâ ad me accessit. Querebatur de utriusq; Tibiæ cruciatu intolerabili, quem à tribus annis fuerat perpeffa. In partibus affectis nullus ad tactû dolor, nullus tumor, nulla cutis discoloratio: tanta autem ac tam diuturna fuerat dolorum atrocitas, ut in Febrim lentâ & Marasmm illam deduxerit. Multos *Londini* & ruri Medicos & Chirurgos consuluerat, diætam sudorificam ex Guaiaco nec non Ptyalissimum pluries percurrerat. Tandem ad *Thermas* relegata in pejus semper ruebat. Ad ultimum ego vocatus Cariem in ossibus subesse affirmo, non nisi Tibiarum per totam longitudinē incisione & ossis carioli exemptione cu-

randam. Crudele remedium ejus amicis visum est; ipsa tamen ægra, cui magis in votis fuit mori quàm in ejusmodi tortura vivere, obnixè rogare ut Curam aggrederer, quod per id tempus mihi à *Cromwellianis* Decimatoribus in exilium relegando aggredi non licuit. Quapropter Caustica potentialia Tibiis admoveri curavi, profunda quidem, sed ad os non penetratura, sperans putrilaginem eoque forsitan nondum pervenisse. Cauterii applicationem sequuta est insignis ichorum evacuatio, ac dolorum ad tres menses cessatio. Sub hyemem autem iterum recruderunt, meque tum ab exilio revocatum ut Curam iterum susciperem ægra rogavit, reluctantemque & hyemis inclementiam causantem tum propriis, tum amicorum precibus expugnavit. Admotis igitur utrique Tibiæ Cauteriis secundum earum longitudinem, à summitate quâ genubus committuntur usque ad metatarsum, & postea carne & periosteis scalpello divisis, ossa ad specilli contactum instar cribri pertusa comperta sunt, quibus per catagmatica præsidia à carie liberatis, ossium fragmentis quinque vel sex digitos transversos longis nonnunquam abscedentibus, Cura feliciter intra 5um mensem absoluta est. In hujus curationis progressu, cum hyems esset asperrima, ægra autem vires haberet propemodum prostratas, partiùmque ulceratarum tonus ferè labefactatus esset, Chirurgum & Pharmacopœum seriò monui, nè unquam ulcera tractarent non præmisso fotu corroborante; quod cum

cùm ill aliquot dies me absente neglexissent, reversus ægram exanimem, brevispiram & ἀπὸ πνεύματος apprehendi: quod cùm non sine magna consternatione conspexissem, nec dum causam tantæ alterationis intellexissem, ulcera detegi curavi, ut quid rei esset discerem. Detectis tibiis, non jam ulcera, sed carnem quasi omnino sanam comperi sine purulentia, tumore aut quacumque inæqualitate; unde conjeci humores ad partes affectas fluere consuetos, ad viscera & respirationis organa anadromen fecisse: cùmque Chirurgo ulcera tractante observassem illum omisisse fotum, & interrogassem quamdiu illum intermisisset, audio nullo fotu illum fuisse usum à 7 vel 8 diebus; cui neglectui præsens protinus ascripsi incommodum, Chirurgoque & Pharmacopœo graviter increpitis, fotibus iterum sedulò incumbi jubeo; unde brevi ulcerum labra molliter tumere, puris copiam excerni, dyspnœam levare, appetitumque restitui non sine gaudio conspexi. Hæc ideo notata volui, ut advertant ulcerum curatores, quanti interfit robur ac tonum partium affectarum conservare, quod à plerisque negligi video.

Rare Metastaseos Exemplum.

Nobilis quidam *Camber* per 4 aut 5 annos Fluxu alvi, nunc cruento, nunc sanguinis experte, cum gravibus Ventris torminibus laboraverat, qui si quando sisteretur, quantumvis præparato corpore, identidem recurrebat. Huic, cùm *Aquas calidas* ad me accessisset, *Thermarum* & stillicidii usum præ-

scripsi, ratus humores acres & ferofos tum in toto abundare, tum à Capite in hypochondria depluere, quos natura ejusmodi fluxu consueverat amandare. Postea ad integrum ferè annum satis commodè habuit; sed redeunte postea fluxu iterum *Aquas calidas* concessit, mihiq; narravit melius quidem sibi fuisse, sed pediculorum gregem, dum bene haberet à Fluxu, in capite sensisse, redeunte autem Fluxu pediculos amplius non visos: quod priorem conjecturam confirmavit, affectum nempe à Cerebri intemperie humida originem sumpsisse. Quare Thermas iterum & stillicidium ad mensem imperavi, ac postea emissarium in brachio & crure, nec non Emplastrum cephalicum, aliâque cerebrum exiccantia; quorum lusu jam à tribus annis ab utroque affectu liber remansit.

*Puer Lumbricos per Canalem
Virgæ excernens.*

Cognovi *Bristolie* pauperculæ mulieris filium duodecennem, qui semel in mense, & aliquando sæpius, post duorum vel trium dierum dysuriam multos Lumbricos per Virgæ canalem solebat excernere. Præscripsi illi cathartica & specifica contra Vermes, & diuturnum aquarum fontis tepidi S. *Vincentii* usum; quo cum aliquamdiu usus fuisset, rariùs illo affectu tenebatur. Postea ad Insulas *Americanas* in quibus conficitur *Nicotiana* concessit, nec amplius de eo quidquam audiui.

Hydrops

*Hydrops Pectoris; deque communione
patium Spirabilem cum Genita-
libus.*

Henricus Appleton, Civis Bristolienſis, men-
ſe Julio anni 1664. conqueri coepit de
Orthopnoea, cujus occasione ſomnum capeſ-
ſere non poterat, ſed ſemper erectus ambula-
re cogeſſetur, niſi forte in cathedra ſedens
prono pectore pauliſper aliquando quieſceret,
ut præ nimis vigiliis ſummam virium jactu-
ram ſit paſſus: pulſus interim ſatis robuſtus,
lentus & æqualis erat, appetitus mediocris &
urina laudabilis, nec omnino ſitiebat, unde viſ-
cerum tum naturalium tum vitalium integri-
tas ſignificabatur. Poſtquam aliquamdiu labo-
raſſet, ego vocatus, cum intellexiſſem illum
contenuã quidem dyſpnoeã detentum, eã ta-
men præcipue affligi cum ad ſomnum ſe
componeret, Hydropem pectoris adeſſe pro-
nunciavi; cumque pluribus negotiis diſtra-
ctus Briſtoliã frequenter abeſſe cogeret, ut
alium Medicum vocaret ſuaſi, meam illi ope-
ram non defuturam pollicitus, quoties per
itinera liceret. Multa illi præſcripta fuerunt
alterantia & cathartica hydragoga, nec non
topica pectori applicata; ſed in Emeticis præ-
cipuum experiebatur levamen, fugax tamen
illud & parum permanens, nam intra unum
aut alterum diem relabebatur. Hidrotica,
quia in lecto recumbere propter dyſpnoeam
non poterat, non præſcripſimus. Quum

autem quodam die illum visitare, narravit mihi ejus Uxor, superiore hyeme illum gravi catarrho laborasse, quo sponte evanescente scrotum illi tumuisse, quem tumorem topicis quibusdam applicatis citra catharsin aut aliam totius præparationem disparuisse. Hinc conjecturam feci, serosum humorem catarrhi materiam primò à pectore ad scrotum metastasi factâ, tandem à scroto ad pectus palindromen fecisse, ut fecilis est & frequens partium Spirabilium cum Genitalibus consensus, & è contrâ: quapropter dum adhuc viscera essent incorrupta, apertionem lateris ad feri eductionem, ut in Empyemate fit, consului. Sed illo id remedii genus averfate, suasi ut saltè in utroque inguine permetteret excitari fontanellas, post cucurbitulas & vesicatoria frequenter ibidem applicata eâ spe ut serum à pectore ad scrotum eâdem quâ ascenderat viâ remearet. Et cucurbitulæ quidem semel fuerunt affixæ, non item vesicatoria, nec excitatæ fontanellæ, quia vel æger ipse, vel Medici fortè præsentès adversabantur. Interea dum in levioribus tempus teritur, sitis intendi, appetitus prosteri, pedes tumere, pulsus in crebrum, debilem & intermittentem mutari, morte non ità multò post secutâ. Cadaver, ut audiui, apertum (nec enim interfui, nec ægrum visitavi à quo tempore fontanellas admittere respuerat) capacitatem thoracis sero foetente refertam, pulmones sphacelatos, ventriculum & hepar putria & livida conspectui exhibuit, sero propter diuturniorem in thora-

ce moram putrescente, & putrilaginis contagium primò vicinioribus, ac tandem etiam remotioribus visceribus communicāte. Ex ejusmodi viscerum putredine concluderunt Medici astantes, in inguinum emissariis, si fuissent excitata, nihil fore præsidii; quod tamen in principio factum, quamdiu viscera erant incorrupta, ut ex actionum integritate constitit, feliciorē fortē eventum sortitum fuisset.

Observabilis est in hoc ægro seri à pectore ad testes descensus, ejusdemque à testibus ad pectus recursus; qui manifestam facit *Hippocraticam* communionem *ἐνθάδε, καὶ ἐν τῷ*, 2. Epidem. sectionione primā, quo in loco asserit *Hippocrates* tussēs diuturnas testium tumore solvi, & è contrā. Hæc autem communio, ut ait *Valesius* fit per venæ mammariæ per rectos abdominis musculos descendentes cum ascendētibz ex utero anastomosis in foemellis, quibus analoga in viris vasa reperiri non est quod dubitemus.

An verò per easdem vias fiat expurgatio vomicæ Empyicorum quæ fit per urinam, considerationem meretur: nam ductus & brevior & expeditior est quàm qui celebratur per venam azygon ad emulgentes, & constantior quàm qui, *Riolano* referente, attribuitur *Nicolao Sammichælio*, per ramum à cava in pulmones deductum, vel *Bauhino*, per ramum à vena arteriosa in emulgentes definentem; quum hi posteriores vel incertis nitantur testimoniis, vel in omnibus non reperiantur.

Cepha-

*Cephalæa cum totius Cranii Carie
ex Lue Venerea.*

UXor cujusdam Hurdi, in Cromwelliana Perduellione militum Tribuni, consilii causâ ex Hibernia venit ad me. Laboraverat Cephalæâ Venereâ octo aut circiter annos, & sæpius tum diætam sudorificam percurerat, tum ad salivationem perducta fuerat. Ut primùm illam conspexi, judicavi Cranium Carie affectum fuisse, proindeque ad cauterium & exfoliationem ossis properandum dixi: Sed cùm cutis circumcirca lchoribus scaturiret, & quodam quasi livore obsita esset, conjeci totum Cranii ambitum fuisse cariosum; nec satis potuit constare an Cerebrum vel meninges essent immunia, nec ubi potissimum affigendum foret cauterium, cùm totum Caput æqualiter affectum appareret. Cauterio igitur omisso, ut aliquod saltem illi levamen adferrem, vesicatorium in toto Capitis ambitu applicui, quod magnam feri foetentis colluviem extraxit, & præsentaneam dolorum cessationem attulit, adeò ut illa se sanatam prædicaret. Sed prædixi illi tum dolores redituros, tum nullam superesse spem Curam absolvendi. Illam itaque ad Maritum remisi; interim vesicatorium secum detulit, cùm recrudescent dolores applicandum. Quid postea egerit, nescio: audiui tamen illam, ejusque Maritum, intra annum obiisse.

Odor

Odor Cadaverosus.

VIR quidam Nobilis, quoties vino incallescit, odorem spirat cadaverosum, sibi ipsi & astantibus valde gravem; sed Uxori gravissimum, quoties in Venerem accenditur. Id ipse mihi confessus est *Aquis calidis* 18 Junii, anni 1658. quod sibi dixit accidisse ex osculo Conjugis quam in primis nuptiis duxerat: illi siquidem, mortuæ & quatrduanæ, paulò antequam efferretur, osculum dederat, à quo propter foetorem sibi continuò moriendum existimavit. Quomodo autem ejusmodi osculum hujus effectûs tamdiu continuati causa esse potuerit, explicatu est arduum. An quia miasma sive effluvium quoddam crassum & viscidum, à cadavere putrescente expirans inter osculandum, in cavitatem aliquam seu porum ossis Ethmoidis penetrans ibidem hæret, innoxium & inodorum, donec corpore incalcescente agitur & accenditur?

*Ulcus Abdominis, Intestina tum
crassa tum tenuia penetrans,
sanatum.*

UXOR *Wassoni*, artificis horologiarii *Bristolensis*, tumorem habuit ingentem in Abdomine è regione umbilici, qui suppuratus & apertus magnam puris satis laudabilis copiam effudit. Dum ægrotaret, à compluribus Medicis

dicis & Chirurgis, quia paupercula erat, gratis visitabatur. In Curationis progressu aliquando portio chyli, nonnunquam & fæces cum pure exhibant, unde Medicis, quorum ego unus eram, innotuit ulcus Intestina tum crassa tum tenuia penetrâsse. Convaluit tamen præter omnium spem, & postea foetus aliquot vivos & valentes peperit.

Hydrargyri noxa Thermarum usu exasperata quo ingenio cicurata.

Illustrissima D. D. *Fairefax*, quum ante aliquot annos ex metastasi doloris Colici in Paralyfin incidisset, vel potius paralyseos ad colicam facta esset epigenesis, postea in manuum pedumque ad motum impotentiam & contractionem incidit, ex intempestiva (ut accepi) sudorum provocatione in corpore cacochymo nec satis præparato; cui ad mali cumulum accesserunt dolores artuum & habitus corporis cum continua & pertinace agrypnia, aliisque gravissimis symptomatis; quod contigisse verisimile existimo propter succorum viscidorum & acrium partem non exiguam à centro ad peripheriam inter sudandum evocatam, Clarissimis igitur Medicis frustra in consilium adhibitis, nulloque apparente dolorum exitu, medicastro quodam consulente Hydrargyri usum admisit. Persuasi enim habent juniores Medici, alique non pauci, quamcumque humorum acrimoniam dolo-

dolorificam hydrargyro mitescere, totamque sanguinis massam dulcescere: quod quam erroneum sit, non levi suo damno experta est Illustrissima Domina. Nam præterquam quòd dolores nullatenus remiserunt, etiam gravissima dyspnœa supervenit, ut parùm ap fuerit nè spiritum omnino intercluderet: quod contigit tum propter medicamenti, malè fortè præparati, cum partibus spirabilibus inimicitia, tum præsertim propter vim ejus ἀνάρπαστον succorum vehementem ad pectus anadromen facientis. Quare ablegato medicastro, duos Medicos Regios, Viros excellentissimos, D. D. *Georgium Bate & Alexandrum Fraiser* Equitem Auratum, consuluit, quorum, prudenti operâ à præsentē periculo liberata, & ab Orci, ut dicitur, faucibus erepta fuit, superstite tamen consuetâ dolorum atrociâ; quos ut aliquando consopire daretur, *Aquas calidas* ad Thermas tanquam ad sacram Anchoram confugit, ubi Viri Ciarissimi D. *Joannis Maplet*, Medici item Regii extraordinarii, operâ usa est. Verùm quamvis omnia ad Thermarum usum prævia rectè administrarentur, tamen quum primùm Thermis immersa esset, non solum dolores multò acriores redierunt, sed & salivatio de novo excitata fuit, non aliter quàm si hydrargyrum iterum sumpsisset, quod tertio, quarto & sæpius contigit. Tandem ego etiam vocatus accessi, in itòq; cū D. *Maplet* consilio, communibus suffragiis è Thermis abstinendum censuimus: & quum nullus esset dolorū aut salivationis finis, tum ad cruciatus sopiendos,

dos, tum ad humorum fermentationem à balnei calore excitatam compescendam, tum ad Mercurii malignitatem cicurandam, ad anodyna confugiendum esse putavimus. Nè tamen ex illorum usu maligni humores aut vapores in ventriculo aut intestinis retinerentur, deoppilantia & cathartica nec non Mercurium specificâ virtute educentia anodynis immiscenda judicavimus: ita enim fore ut singula, licet simul juncta, diverso tamen debitòque tempore vires suas exererent, neutrumque alteri esset impedimento, quum magisterii opiatî qualitas volatilis paucarum horarum quieti concedendarum spatio expiret, reliquorum virtute integrâ. Quæ intentiones successu non caruerunt: nam & ptyalismus cessavit, & dolores mitigati sunt, & appetitus redditus, & vires refocillatæ, ut Cathartico- rum usum commodè ferre potuerit, quæ antea citra fructum sumere, & cum molesto vomitu rejicere consueverat.

*Ad Ornatissimum Virum, D. J. H.
Dissertatio per Epistolam, in qua de
Venæ sectione in Extenuatis.*

Vir Ornatissime,

Quamprimùm à te discessi, ut mandatis tuis obtemperarem, confestim *Sarisburiam* concessi, aditòque Viro Clariss. D. H. G. illi tum opinionem meam de Conjugis tuæ Lectissimæ valetudine, tum præsidia à me imperata

perata
pari c
ipse d
ni) a
fomite
mesent
gem fi
exittim
Hidroti
haurire
necitat
latâ p
possit
cent i
ctissim
cam p
Venæ
ut niri
Pulul
quar
Eg
factur
solent
tire po
pollun
ment
pecc
par re
intem
dam &
giam
cum
aturab

perata candidè aperui, enixèque rogavi, ut pari candore innotescere mihi pateretur quid ipse de utroque sentiret; quod (si bene memini) ad hunc modum præstitit. Totum mali fomitem statuit inveteratum & scorbuticum mesenterii infarctum, cujus occasione jugem fieri serosorum humorum proventum existimat, quorum eliminationem aggredi per Hidrotica (quæ tenuiores tantum partes exhaurirent, crassioribus interea majorem tenacitatem acquisituris) nefas censet, non ablata prius obstructione, quam expeditu impossibilem existimat. Alio etiam titulo displicent illi Sudorifica, quia, ut arbitratur, Leticissima Domina hæreditario jure in Hecticam proclivis est. Scrupulum etiam illi movet Venæ sectio in subjecto adeò non plethorico, ut nimis sit tenue & ex carne: nec probat usum Pilularum quarumcumque in corpore sicco, quarum scilicet ingenium sit impense exiccare.

Ego equidem maximi semper feci ac porro facturus sum clarissimi Domini doctrinam & solertiam, ab eoque non nisi illibenter dissentire possum: In hoc autem argumento non possum non profiteri diversam mihi ab illo mentem esse. Nec enim mesenterium magis peccare existimo, imò fortè minùs, quàm hepar reliquaque sanguificationis organa, quorum intemperiem non calidam & siccam, sed calidam & humidam agnosco, cujus merito sanguinem conficiunt calidum & serosum, qui, cum sit ad nutritionem ineptus, à partibus non attrahitur, sed in vasis stagnans fermentatur, putre-

putrescit, malignamque atque Ichorosam naturam induit: in qua fermentatione fuliginosi vapores in cordis thalamos irruentes non leuem illi molestiam creant, unde spirituum fit ab ambitu corporis ad centrum revocatio, ut parti tam nobili afflictae eant auxiliatum, frigore interim partes externas spiritum vivifico calore destitutas occupante: sed incendium in penetralibus paulatim invalescens à centro tandem ad extremitates erumpit, inque illis calorem excitat eò usque affigentem, donec fomes partim absumptus, partim in vapores attenuatus, vel madore manifesto cutim humectet, vel insensibili transpiratione expiret: pabulum absumptum temperiei æqualitas & valetudinis serenitas excipit, donec novo Ichorum provetu collecto, fermentationi de novo occasio præbetur. Atque hinc oritur caloris & frigoris vicissitudo Februum intermittentium paroxysmis non absimilis, sed brevioribus intervallis distincta. Eadem pleonexia serosa, vel ejus saltem vapores mordicantes, è venis & arteriis in nervos & musculos delata, motus convulsivos vagosque dolores excitat, quales in arthritide vaga nonnunquam observantur.

Cacochymiam hanc serosam, post debitam præparationem per alterantia & evacuantia manifesta & specifica, hidroticis agræ viribus & tolerantia proportionatis commodè debellari posse ac debere existimo.

Mesenterium obstructum non diffiteor; id enim tumor à me paulò sub hepate in latere dextro nuper observatus ostendit. Humorem

au-

autem illum recentem esse arbitror: si enim antiquus esset, proculdubio detectus fuisset à Clarissimo Domino, qui tam multis annis ægram habuit cognitam. Si verò recens sit, non capio quo argumento illum incurabilem esse possit ostendere: imò si aliqua ejusmodi obstructio inexpugnabilis subesset, quæ adeò invaluerit ut Febrim propemodum continuam accersiverit, quomodo fieri potuit ut viginti annorum spatio nullibi tumorem scirrhosum aut ascessum purulentum commiserit, hydropemve aut cachexiam invexerit?

Similiter si Perillustris Domina à viginti annis intemperie hecticâ laborâssêt, credibile est morbum jam adeò deploratum esse debuisse, ut nec de salute sperandi, nec de diagnosi disputandi locum relinqueret. Sed nec habitus tenuitas dispositionem hecticam semper ostendit, aut absolutè phlebotomiam contraindicat: Nec plethorica vasorum majorum distentio inconsistens est cum musculosæ carnis & habitus corporis atrophîâ. Videmus enim in Rheumatismis, & quibusdam atrabiliariis dispositionibus, nec non in arthriticis quibusdâ macilentis, venæ sectionem adeò non extenuare habitum corporis, ut brevi postea pinguescant, & vegeti ac carnosi evadant: quod confirmatur authoritate *Hippocratis*, affirmantis in *Oeniades* virum quendam summè extenuatum & tabescentem sanguine dum fieret exanguis extracto curatū fuisse. Authoritati Ratio astipulatur, Quia in Rheumatismo (à quo casus presens non admodū abludit) sanguinis crasis usq; adeò

5. Epid.

adeò vitiatur, ut in partium nutrimentum facessere nequeat, quapropter in vasis stagnat & putrescit; si quid autem ad partes appellat, vix assimilatur, sed pro maiore parte in sudorem aut halitus transit, unde partes tabescunt: ejusmodi autem putri Ichore per venæ sectionem depleto, tum ipsi sanguini reliquo, tum partibus debita temperies restituitur, ægrique subito impinguntur. Cujus rei quamplurima exempla tum in hominibus tum in aliis animalibus obvia sunt, ut veterinariis medicis tam notum est quàm quod notissimum.

Illud autem considerationem mereri fateor, quòd aiat multos Perillustres Dominæ consanguineos Hecticâ obisse: quamquam id ipsum in omnibus contingere debere necesse non sit, fierique possit, ut isti ejus consanguinei non verâ Hecticâ, sed hujusmodi intemperie primùm laboraverint, quam quâ Medici non satis perspectam haberent, morbum in hecticam atrophiam defuisse. Sed quicquid sit de illis, in hac certè agra nulla Febris hecticæ indicia hætenus apparuisse persuasum habeo.

Quod de Pilularum qualitate exiccante affirmat, ut in vera Hectica, imò & in constitutionis ariditate etiam citra Hecticam, locum habere possit; in intemperie certè humida (qualem hanc ego suppono) nec venæ sectio, nec sudores, nec pilulæ, me judice, meritò damnari possunt. Quum verò venæ sectionis aut sudorum mentionem facio, neminem ad eorum nomen expavescere volo. Venæ sectionem enim, non illam Hippocraticâ ad sanguinis sc.

exhaustum & animi deliquium, intelligo, (ed ut procedam, tum hujus ætatis teneritudinem drastica præsidia non ferre gnarus, tum *Hippocratis* auctoritatem & judicium supra hominem mihi deesse conscius, abstinere:) sed parcam & per intervalla repetitam; sudores item non continuos aut copiosos, sed exiguos & lenes & raros, prout à me præscriptos Dominatio tua jampridem novit.

Ornatissime Domine, explicatâ Viri Clarissimi opinione, meisque ad illius rationes enarratis responsis, adverto ulterius Clarissimum Dominum moperere magis quid non sit agendum, quàm quid agendum sit suadere: ideo fortè quia de summa rei desperandum existimat: quod etiam ex dictis facile colligi potest. Si enim omnia Nobilissimæ ægræ symptomata à mesenterii obstructione pendere supponat, & ipsam obstructionem incurabilem procunciet, divinatorio obvium est quid indè conclusum velit. Quod ad me attingit, quamquam aliter sentiam, tantum tamen mihi non tribuo, ut opinionem meam à te amplectendam expectem, nisi præ Clarissimi Domini rationibus mearum apud te firmitas prævaluerit, &c.

Excellentissimo D. D. Francisco Prujean, Medicina Doctore, Facultatis Medicorum Londinensium Ex-præsidi, & Equiti Aurato.

Excellentissime Domine,

QUOD jamdudum factum oportuit, ut ego tua in me beneficia recolerem, meamque gratitudinem verbis saltem, quum re non possim, testatum facerem, id demum quamvis serò, præstitum boni, ut spero, consulet Dominatio tua, ignoscereque verecundiae meae ad aram tuam sine libamine accedere non audentis. Hostiam autem adfero tibi, ut auguror, non ingrati: fortuitam scilicet detectionem Zerematis non ignobilis de causa Caloris Thermarum nostratium, cujus investigatio clarissimos diu exercuit. Illustrissimus D. D. *Farfaix*, qui jam *Aquis calidis* cum Coniuge valetudinaria haeret, cum nudiustertius apricandi causam non procul ab Urbe obequitaret, casu offendit cretam quandam nivei candoris, sparsam è terra in exiguis cumulis emergentem, ad instar terrae à talpis egestae. Hujus portionem domum attulit, mihi que ac D. *Ioanni Maplet* Medicinæ Doctore ostendit. Friabilis est, & sponte ferè in scobem laevissimam abit: saporem exhibet manifestè acidum sine astringitione; sed paulatim mordicat, ac inflammatoriam strangulationem in faucibus parit,

ut

ut non dubitem illam multo calcantho abundare, nec esse omnino arsenici expertem. In frigidam effusa confestim ebullitionem vehementem concitavit, non secus ac si calx esset viva; & pedetentim aqua vehementer incaluit. Quum hæc creta in Thermarum vicinia reperiatur, verisimile existimo aquam thermalem hoc igne calefcere. Non ignoro Authores passim Thermarum calorem sulphur aut bitumini ascribere: Verum quamvis negari non possit magnam bituminis copiam in nostris scaturiginibus reperiri, iisque nostras Thermas abundè imprægnari convincat cura Scabiei, Lepræ, Ulcerum, Tremoris, Paralyseos, &c. dubito tamen an eorum alterutrum fermenti aquam calefacere nati rationem habere possit, quum utrumque aciditate fermentationis opifice destitutum sit, neutrum verò in aquam coniectum fermentationem aut calorem producere possit: & quum eorum consistentia tenax sit & viscida, bituminis præsertim, ut aqua in minimas eorum particulas expeditè se insinuare non possit, sit ut ad ejusmodi fermentationem sint inepta; cujus contrarium in consistentia friabili & minimè cohærente hujus cretæ contingit. Locus ubi hoc fossile fuit inventum, terra est spongiæ instar porosa, ut facile apporeat illud florem esse five ἀπὸ κρυσταλλῶν mineralium fermentantium, unà cum ζυμοποιήταις spiritibus eluctantem. Verum quid in hac obscuritate potiùs statuendum sit, tuo judicio ego libenter subjicio, &c.

Captain Cole's Caffe.

Novemb. 15. 1662.

FOrasmuch as Captain William Cole's Death hath given occasion of discourse unto many, and is variously reported, I thought good, for preventing of mis-information, to publish a true Narrative of what particulars concerning him came to my knowledge, with my Observations thereupon; which I submit to the censure of all knowing and unbiassed persons.

About ten years past Mr. Cole had a Tumor about his Navell of the nature of a Steatoma, which was cured by Incision by Mr. Henry Paul, who took out of it a substance very like unto the Burre of a man or beast.

After some years it grew again by degrees, and came to be greater then at first. Herein Mr. Cole took advice with his Father-in-Law, Doctor Jeremy Martyn, and with Mr. Paul, desiring to be cured by Incision as before; which it seems the Doctor would have dissuaded him from; but the Patient himself, and Mr. Paul, encouraged by their former success, were forward to have it done: whereupon I was called to advise jointly with the Doctor and Mr. Paul. Finding therefore that the Tumor was white of colour, soft of consistence, without any vessels appearing in it other then
very

very small ones, and almost capillary, and being assured by the Patient and Chirurgion that it had been successfully cut before without pain or blood-shed that was considerable, I gave my vote for incising; whereunto Dr. Martyn freely consented, without whose assent it may well be thought it would not have been done, because of his relation to the Patient.

In pursuance of this resolution, the Operation was begun on or about the ninth of October by Mr. Paul, in presence of Doctor Martyn, myself and others. The Cutis onely being divided crosse-wise, which did lay open unto us a great deal of substance very like a Burre or Pancreas, and (as the Chirurgion assured) in all points such as he had found it the first time; I presently urged to have part of this substance extirpated, which was very easie to be done, it being altogether void of feeling, and of so little solidity, that an obtuse instrument did pass through it every where without almost any resistance: but one Cutaneous Vein (for none at all appeared in the inside, nor any drop of blood) yielding a small proportion of blood, the operation was by Doctor Martyn put off untill the next day's dressing, and a course taken to stop the blood. But that night the dressing falling off, it bled again somewhat more then a spoon-full; whereupon Doctor Martyn (who was near at hand) applied a potential Caustick to it.

Next day it was more difficult to take out the Burre then at the first opening: for the

Vein that was cauterized happened to be in the middle angle of the cross Incision, so that without lacerating it anew, no considerable portion could be taken out the communication betwixt both sides being taken away by the interposition of the Caustick. To remedy which, I propounded that another short Incision should be made above the cauterized angle, that, without touching the Caustick, way might be made for communication between both ends: I further propounded, that, to prevent a further affluence of bloud, a vein might be opened in the Arme: Both which were assented unto, and accordingly done. Then the Chirurgion thrust in a Spatula under the skin all about, to separate the skin from what was contained in it, which he performed without any difficulty: Whereupon he and I renewed our instances to proceed in the extirpation, but could not prevail with Doctor Martyn, he much pressing, and at length prevailing with us, that a large Caustick should be applied to one side of the Incision, with intention (said he) to make use of an instrument on the other side, if the Caustick did prove ineffectual. After raising the Eschar, I would have had it divided, and what was mortified taken out: but Doctor Martyn would needs expect the falling of the Eschar, which took up five or six days. In the interim the Patient had several fits of griping pains
in

his Belly, and somewhat a greater swelling then before about his Navell, which made me suspicious of inflammation in the Guts.

During this time the other side, where no Caustick was applied, began to incarnate; nay new flesh was so far grown over the burry substance, that without a new Incision & deeper then the former little or nothing could be gotten out, and the Eschar being fallen off, we found the Caustick had done no effect as to wath it was designed. I moved to Doctor Martyn, that without putting in more obstacles some more effectual course should be taken, or the Tumor permitted to heal up, and the Patient left as he was found. To this last the Doctor readily assented, being that it seems he had projected by putting so many rubs in the way.

That day, being the seventeenth of October, I left the Patient to Doctor Martyn's care, with intencion to see him no more, who ordered him as he pleased untill the first of November at night, when in Doctor Martyn's absence I was called again, and found him faintly distemper'd and miserably griped in the belly, in which case he had been almost two days, as they told me. Before I went to him, Doctor Martyn's Apothecary had given him some Clysters, which fetcht away good quantity of bloud.

The second of November at night he voided a black stool, which being told me the next morning, I concluded a Gangrene in some of the Intestines. Upon the fourth he died,

and being embowell'd, there was a small Rupture found in the Peritonæum, and one of the Guts engaged therein, and discoloured.

The matter of fact thus truly enarrated, it remaineth that it be discussed, First, whether the Tumor was curable or not? and if so, whether it ought to have been attempted or no in this particular subject? Secondly, whether by Incision or Causticks? Thirdly, whether the Rupture and Gangrene that succeeded ought to be attributed to the Incision? and Lastly, whether any, and what Errors were committed by the Physicians and Patient?

The First point is quickly cleared, first, by the universal suffrage of all Physicians and Chirurgions, who reckon a Steatoma amongst Tumors easily curable, if it be prominent, as this was, and not immerst in the flesh, because such immersion may hinder the Incision. And to this opinion of Physicians and Chirurgions is consonant their constant and successfull practice in all Ages attested by thousands of histories of that nature. But, secondly, we need seek for no further proof hereof then Mr. Cole himself, who was happily cured of the same Tumor in the same place before; which also demonstrates that the Cure ought to be attempted in this particular person, and might have had the same successe as formerly, if unreasonable impediments had not been given.

If

If it be said, that the case of Mr. Cole was not alike now, and at first, the Tumor being greater and himself more aged; to this I reply, That incomparably greater Tumors of this nature have been excinded, as we have seen, and an infinite number of histories in good Authors evince; and he being not 50 years old, and his body strong and lustie, his age could be no hinderance, if his body were prepared, which point I mean to discuss.

To the Second point I say, That potential Causticks are improper and ineffectual in cases of that nature, because the flaccidity and moisture of such Tumors dulls and enervates the activity of Causticks, so that they can have no considerable effect as to matter of extirpation, though their venomous quality might have penetrated further, and induced Inflammation and Gangrene, especially in parts of a weak temper and small natural heat, such as are the Peritonæum and the Intestines; which was the reason offered by me for excision against Causticks, and admitted by Doctor Martyn: neither doth any known Author mention the use of Causticks in order to the extirpation of Tumors of this nature, though many use them in cutaneous hard Tumors, and in Wenns and Cancers, which are solid renitent Tumors, and quire different from our case.

It is true, that Causticks are used for opening of Impostumes, to mortifie the skin, that it may be pierced without pain, to let out the

quitter; but it is not expected that they can have any influence upon the quitter it self.

As to the Third point, I say that I conceive it irrational to attribute the Rupture in the Peritonæum, or Gangrene that succeeded in the Intestine, to the Incision, which onely divided the skin, and did penetrate no further; and yet it is evident that the said Rupture and Gangrene occasioned the Patient's death. If it be said that the part incised, or rather the Tumor within, might with ill ordering acquire a malignant quality; I acknowledge it, and desire the blame may light where it should, that is, on him that hindered the speedy extirpation of that substance before it could come to contract such malignity. But in this case the Tumor designed for extirpation was not at all gangrened, and therefore could not communicate it to the Intestine.

As for Errors committed, which is the Last point, these may be of two sorts; the Physician's, and the Patient's.

On the Physician's part; first, I question whether he had sufficiently prepared his body for such an operation. It's true that Doctor Martyn pretended to have done it carefully: but upon the hæmorrhagia that happened at the Incision, he being blouded and the bloud appearing corrupt, and much of distemper and plenitude appearing in his body, I made bold to enquire of the Doctor how he had prepared him, who replied, he had twice blouded him
and

and twice purged him. Now I leave to any Physician to judge, whether against such an operation, in a body so full, in one that had been so plentiful a feeder and drinker, a solemn alterative cathartick and diaphoretick course of many weeks, or months, should not have preceded, to prevent Gangrene, or other accidents that might survene. If it be demanded why I did not take order for preparing him farther; I answer, that I was called in onely to see the operation done, and the Doctor having pretended to have done it before, I might well imagine he would not omit so necessary a thing, since he had demurred upon the matter all the Summer and Harvest before.

A second Error I judge it to be, that the Incision being made, and nothing done in order to the evacuation of the contents, but time procrastinated, the adjoyning parts must have been weakened and made more susceptible of bad accidents, to which the venome of the Causticks must have contributed very much.

A third Error I esteem the want of Stupes in Winter-time in a corpulent person of a cold and phlegmatick constitution, and a flaccid and membranous part, which though at first extorted by me to be used, were after by Doctor Martyn's order discontinued.

Lastly, I hold it an unexcusable Error, to attempt the healing of that sore wherein to a Spatula was put between the skin and

what was contained within the skin, without dividing that skin, and making way for medicines to come immediately to the part so separated, which otherwise might probably gangrene or fistulate: and I leave it to all persons that are knowing in things of this nature, to determine whether if a Gangrene had survened, this one oversight might not with reason be reputed the principal, if not the onely cause. Nor can this oversight be attributed to any but Doctor Martyn: for since the resolution of healing the sore was taken up, I saw the Patient no more in a fortnight's time, that is, untill the first of November, when he was almost in the pangs of death.

Notwithstanding all this, Doctor Martyn doth magnifie himself for not readily condescending to the Incision, To this I say, first, That the Rupture and Gangrene of the Intestine either was before the Incision, or survened after. If it was before the Incision, Doctor Martyn deserves no praise for not consenting the Incision upon that score; for he never suspected any such thing: and all the reason he offered in opposition to it was, his fear of bleeding, which we have seen how vain it was. If the Rupture succeeded the Incision, it must have happened through some other cause: for what-ever may be said of the Gangrene, sure the Rupture cannot be attributed to Incision or Caustick. Secondly, I say it is not probable there was any at first, but survened through the Patient's own fault; for if there
were,

were, more symptoms of it would have appeared, as stopping of the Excrements, Vomiting, and the like, which happened not untill his last Fit. Lastly, I say that if there were a Rupture at first, a very good course might have been taken to help it, if Doctor Martyn had permitted the burry substance about it to be taken away, that so it might be discovered and found out: but as for the Gangrene in the Intestine, it is evident it was recent, since it did not spread above an inch or two, nor contained any ichorous moisture, the colour being but onely changed; and it is probable that it was occasioned by flatuosity and cold contracted in the dressing for want of Stupes.

To these Errours of the Physician may be added a principal Error of the Patient, who, finding gripes in his Belly, did with great violence with both hands thrust in his Belly on both sides, whereby the parts about his navell must have been violently thrust out which violence alone might have occasioned, and did, in all probability, occasion the Rupture, as may appear by the bloody stool he soon after voided.

If any doubt whether Mr. Cole did doe any such violence to his Belly: besides that he confess'd it to me in the hearing of several persons, the Chirurgion can testifie it, who finding him acting of it, reprehended him: nay the Patient acknowledged to Mr. Paul, that he had done himself a great deal of wrong.

To

To conclude ; As I attribute the Rupture to the Patient's Errors , so I dare justify that the Errors here laid to Doctor Martyn's charge may have much contributed to the Gangrene : whereof if he think good to clear himself, he may doe well to doe it in writing

Dated the 15 of November , 1662.

Edm. Meara.

Forasmuch as it is commonly bruited by Doctor Martyn and his Emissaries , that the Tumor lately incised in Mr. Cole was gangren'd : I do hereby testifie, that I (having embowell'd Mr. Cole) found the said Tumor fresh, well-coloured, and without any Gangrene , but that I found one of the Intestines ingaged in the Peritonæum and discoloured.

Witness my hand, this 15. of November, 1662.

Henry Paul.

Recidiva Hydropis lethalis.

BAlmannus ille, quem in Examinis Cap. 2 memoravi post profusam gingivarum hæmorrhagiam in Hydropem incidisse, tam prodigiosè intumuit, ut utrumque crus cum femore ingentis vesicæ aquâ limpida plenæ speciem exhiberet, corporis humani magnitudinem superantis : Abdomen autem adeo erat durum & distentum, ut musculorum

culorum tum thoracis tum abdominis motum omnino impediret, cum tanta dyspnœa, ut ad singulas horas suffocandus videretur. Deceveram tibiis Vesicatorium admove- vere, sed cunctabundus, nè Gangræna sequeretur. Dum inter spem & metum hæ- sito, ecce tibiam sinistram incredibilem seri- copiam vesicæ sponte ruptâ effundentem: quare brassicæ folia cruri impono, quæ serum tam potenter eduxerunt, ut quatrIdui spatio totum corpus detumuerit, redeunte spiritûs libertate, appetitu, colore genarum florido, ac tantâ virium redintegratione, ut de inte- gra convalescentia nullatenus dubitarem. Interim exiguus tumor remanserat circa malleolum dextrum, cui dum vesicatorium applicare differo, totum Corpus unius noctis spatio adeo iterum tumuit, ut priorem mo- lem superaret; ut miraculi instar sit, unde tam repente tanta seri copia in corpore emaciato suppeditari potuerit. Obiit intra biduum.

Boulimos.

ANno 1657, cum essem *Londini*, cogno- vi virum quendam Lienosum, qui cum dimidiâ à liberali prandio horâ domum re- verteretur, tanta derepente correptus fuit fa- me, ut ad tabernam vicinam divertere, & cibis se iterum explere fuerit coactus. Domum re- versus gravi quatuor horarum somno corri- pitur; excitatus insignem diarrhœam patitur, unde bidui spatio centies alvû deposuit citra virium

virium jacturam. Hæc symptomata à bile acida ex Liene in Ventriculum *αἰσχρογασ* effusa, cibosque corrumpente & fundente, nec non universi corporis succos concitante, provenisse existimo: quod advertant qui negant succum melancholicum ad appetitum excitandum per vas breve in ventriculum ferri, & aliud humoris acidi receptaculum ostendant: nec enim in hujas ægri ventriculo præfuit, alioquin continuum boulimon excitasset.

Ab Auris Ulcere Gustatus deperditus.

CIrca idem tempus *Bristoliam* reversus quandam mulierem ab Auriculæ sinistra Abscessu liberatam deprehendi, superstitite tamen Gustu omnino abolito, effulsis (ut conjeci) Ulceris sordibus ad Aure in tertii Paris nervos (Gustus authores) per ramulum quintæ Conjugationis coalescentem cum tertio Pari prope maxillarum articulationem. Curata fuit foribus discutientibus, fumigiis & injectionibus per syringam in auris penetrabilia factis. Linguae nulla admota Topica, quam alienam tantum culpam affectam existimavi.

Historia Morbi quo obiit Illustrissimi
D. D. Poulet, Baronis de Hinton,
Filius natus minimus; à Clarissimo
D. D. Ioanne Bidgood delineata.

Filiolus septennis Illustrissimi Baronis de
Hinton, ob varios in victu errores, do-
loribus intestinorum jampridem obno-
xius, Novembri elapso, vomitionibus por-
raceis, alvi fluxu putrido, æruginoso inter-
dum & variegato tentabatur; Febre insuper
ex-acerbationibus, sub nocte, cum anxietate,
morsu ventris, nausæa, stridore dentium,
frigore extremorum, sitique inexplebili stipa-
tâ. Per totum morbi cursum intractabilis,
pessimè se habuit ad oblata, medicamenta
pariter & alimenta ex gratissimis quibus-
cumque conflata incredibili fastidio rejiciens;
solis Gelatinis ex Cornu Cervi & rasurâ E-
boris in Cerevisia tenui solutis refocillatus;
quæ etiam sæpissime, præmissis ructibus ali-
quot acidioribus, anxius exstomachavit.
Fauces interem aphthis & albicante mucila-
gine usq; ad linguæ radicem conspurcabantur.

Theoria Morbi.

D. D. Meara memorata Symptomata, &
una cum materia membranosa (ut sequitur)
rejecta,

rejecta, de Phlegmone & Sphacelo Ventriculi haesitantem tenuerunt: Eam tamen non esse, ex nobilitate partis affectae morbum tam lethalem in tot dies productum ferendo imparis, ex partium necessario consentientium incolumitate, ex Euphoria denique ad ejectionem consequente, passus est sibi persuaderi. Ob similitudinem potius substantiae, materiam jam proximè Lumbricorum formae dispositam, vel forsàn particulas esse Lumbricorum putredine fractas, majori cum verisimilitudine coniecimus.

Observata & Instituta.

Circa octavum morbi diem accersitus sum, consentiente autem D.D. Meara Bristolienfe, ad expurgandam morbi mineram in primis viis malignitate vermiformi putrescentem. Infusum Rhabarbari crastino mane exhibendum decernebatur, praesertim coctione quâdam in urinis apparente.

IX. Quo septies ferebatur alvus, excretionibus summum incendium redolentibus, sub nocte tamen ingravescebat Febris consuetis comitata symptomatis.

X. Summo mane substantiam quamdam nigricantem, viscidam & quasi cuiiformem, summa cum inquietudine evomuit, ex quo sedatior aliquantulum ad somnum se composuit. Nox eadem.

Xi. De-

Xi. Delirus in lecto contineri noluit; Laudano verò opiato sub nocte consopitus sibi restitutus est.

Xij. Consimilis materiae semel ac iterum cum priori molestia portio ejiciebatur.

Xij. Xiv. Nausea, vomitus & diarrhæa aliquantulum sedabantur, ita ut appetitu quodam ad jacula incitari videbatur. Exacerbationes (quas habuit) nocturnæ omnino cessabant, nisi quod pro stridore dentium, narium pruritus continuo scalpendi impetu urgebat.

Xv. Sedatis igitur, vel in totum sublati, quæ maximè urgebant symptomatis, veniâ datâ, discessimus; Pharmacopœo interim junctis consiliis, Infusum Rhabarbari repetendum, nec non Cardiaca selectiora, quæ magis (intractabili adhuc Infanti) accepta speravimus, decernentes: aquam deinde Caponis cum Scolecobroticis destillandam ad fercula ordinaria curavimus.

XX. Decies dato pharmaco ferebatur, nocteque sequenti refocillatus muliercularum curæ à Pharmacopœo tradebatur. At! at! quod per diem unam vel alteram delituit venenum, jam tandem majori cum ferocia excanduit, ita ut perseverante fluxu, rebellis certè & colliquativo, emaciatus, ad senium quod Philippi vocant & marasimum ducebatur.

XXvij. Denuo vocatus, in tam stupenda

penda macie summâ quâ potui fide & diligencia Indicationi vitalitotus incumbo. Cæterum de felici eveni omnino despondens, in morbo pariter ac ægro intractabili, & ad oblata qualiacumque immorigero, modis tamen & viis omnibus quibus licuit contendimus. Cataplasmatibus præsertim, anodynis & roborantibus, τὰ περὶ τὸν ὀμφαλὸν καὶ τὸ ἡττον munimus. Analepticiis exanguem restituimus, præcipuè Laudano opiato tamquam sacrâ anchorâ hæremus, sine quo continuo egerendi conatu fatigato, vel minimas parere inducias impossibile duximus. Hisce tentatis, alvus suprâ quàm sperari potuit denovo sistitur, regio abdominis mollior & plenior assurgit; excrementa, quæ bis tantum vel ter in die deiecit, coqui parumper & ad mediocritatem quandam reduci videbantur; perseverante tamen nausæa & rerum omnium fastidio; seseque per intervalla prodit pestis cum fluxu bilioso, sincero, pingui, spumoso, foetido conspicua, & ipsissimis visceribus radicatus impæcta.

XXXvii. Materiam jam quartò vermiciformem rejecit; unde continuo rebus in pessimis euntibus, novo opus esse consilio, si quidquam adhuc superesse remedii speraverint, illustrissimis Avunculis propono.

XXXviii. Clariss. D. D. Dikes per nuncium accersitus, vixdum auditâ Historiâ, conceptæ opinioni de morbi Causa calculum
suum

suum adiecit; de Prognosi autem paulò confidentior, fluxum istum perniciosum nec frenari posse nec deberi pronunciauit, nec exanguis skeleton renutrir, nisi veneno in ipsa culina & organis nutritiui inservientibus hærente per cathartica profligato. Vicit viri sententia auctoritate suâ & longo artis usu comprobator, feliciori forsân omine obeunda in principio morbi & constamibus viribus, ubi nec macies, nec facultatis lapsus cæteris omnibus intentionibus urgentius præpolluere. Eâdem nocte Mer. D. cum res. jalap. in syr. Garyoph. propinabatur. Frequenter deiecit foetida & pinguis, sine evidenti virium jactura. De vermibus autem sollicitus, eosque medicamento parere nullus dubitans, repetitionem hortatur pulveris, & infusionem Hydrag. vice Julipii.

Xli, summo manè sub priori regimine administratur sedes ut antè, sed in minori (ut par fuit) quantitate & majori molestia. Sub nocte levi deliquio, tremore manuum & motus impotentia affligebatur. Hinc vino albo Valeriolæ concessò, & Laud. opiat. gr. i. ad ulteriorem spirituum dissipationem præcavendam, somno se commisit.

Xlivo, sub manè, sudor diaphoreticus tempora & frontem occupavit, qui post horam unam vel alteram laxatis spiraculis per totum corpus calidiuscule erupit. Sub vespere, recreato parim & ad motum habiliori,

Car.

Carnes vitellinae (poscenti sanè) offerebantur: quas tandem succo spoliatas expuit, noctemque sentiit insperato prægressis auspiciorem, cessante forsàn naturà, & indomitæ pesti succumbente.

Xlv. Hac interim tamquam leta angustia, D. D. Dikes, unà cum Illustrissimo Patre (hactenus rebus publicis vacante) in ulteriora erigunt tentamina. Sub nocte repetitur pulvis compari regimine, minori tamen evacuatione, ità ut naturà penitus deficiente, nihil ultra periclitari placuit, præsertim Doctore se subducente, & ad alia negotia, venià tamen concessâ, transferente.

Xlix. Manè sanguis tenuis & ichorosus tamquam ex liquamine pulmonis reciprocatione spiritus per asperam arteriam in os ferebatur, linteis imromissis emulgendus. Hora tertiâ pomeridianâ frigidum & exangue simulachrum tamquam exuvias deposuit Nobilis Infans, spes & dolor Parentum, ævo, si per Fata licuit, dignissimus.

Anatome Defuncti.

In aperto Cadavere, rudi & inexercitatâ manu aperto, quæ observari poterant, hæc sunt.

I. Ecchymata circa musculos transversos.

2. Pe-

2. Peritonæum nigricans & putridum.
3. Omentum sicut & Mesenterium extenuatum & omni pinguedine spoliatum.
4. Ventriculus laxus & inanis.
5. Intestina flatibus distenta, pellucida, excrementis vacua, internis quinetiam tunicis & fibrarum omni genere exuta.
6. Ileon colore flavo variegatum.
7. Hepar in parte concava lividum, Vesicula fellis quintuplo quàm par est tumidior.
8. Pulmones exusti, aridi & mucilagine albâ obducti.
9. Cordis ventriculus sinister sanguine grumoso repletus.
10. Venæ majores vice sanguinis sero refertæ.

Haftenus D. Bidgood.

Ego sanè cùm conspexissem dejectiones foetidas, pingues cum obscuro virore nigricantes, nec non materiam vomitu rejectam carnis putridæ ac nigricantis frustulis simillimam, fateor me non tam hæsitanter quàm confidenter pronunciâsse Nobilissimum Puerum correptum fuisse Phlegmone & Sphacelo vel ventriculi, vel alterius cujuspiam visceris ventriculo vicini, eumque in consensum trahentis; unde frequens nausea & pertinax anorexia: sed quum aliis aliud videretur, & considerâssem signa abcessuum in visceribus latitantium non semper esse ostensiva, ac promptum non esse partium substantiam putrilagine lique-

liquefcentem à mucco verminoso, vel materiâ in vermes abiturâ, distinguere, nonnullâque in hoc ægro symptomata conspicerentur non minùs affectibus verminosis quem viscerum abscessibus communia; statui nec meis votis, nec aliorum placitis pertinaciter obniti, sed quaecumque rationem quantumvis ambiguam, unde aliqua spes salutis quæ in viscerum Sphacelo nulla est) affulgeret, amplecti; præsertim quum ægri vires nondum penitus concidissent, ideoque omnino deferendus non videretur. Qua propter ut morti, alioquin inevitabili, Elminthagogis occurreretur, consensi.

Quàm rectè autem conjecerim viscus aliquod putrilaginem concepisse, satis (ni fallor) ostendunt multa à D. Bidgood in defuncti Cadavere observata. Quid enim aliud arguunt Epiploï & Mesenterii absumptio, cavorum hepatis livor, peritonæi nigrities & putredo, musculorum abdominis sugillatio, nisi Omenti & Mesenterii corruptelam hinc ad cava hepatis, indè ad mesenterium & abdominis musculos serpentem? Hæc autem à Vermibus non processisse abunde testatur ipsum Interaneorum stabulum à putredine immune, & nulla in eo Vermium aut verminosæ materiæ inventa vestigia. Quare non possum non mirari, D. Bidgood, harum observationum testem ocularem, adeò adhuc de morbi causa ambigere, ut videatur dolere Elminthogoga à D. Dike administrata tempestivius, hoc est, in morbi principio, non fuisse

fuisse exhibita: In Omenti enim aut Mesenterii Sphacelo, quid obsecro præstitisset Mercurius dulcis cum resina Gialappæ etiam constantibus viribus exhibita, nisi ut mortem properantem accelerarent?

25 Ianuarii, 1661.

Edm. Meara.

Martii 5. 1661.

Quàm confidenter D. D. Meara de Sphacelo ventriculi pronunciaverit, discedentis auguria de leto eventu satis abunde testantur: liberum autem sibi sit suâ frui conjecturâ: optaverim tamen stabiliora in sui gratiam fundamenta, quàm quæ ex Anatome Defuncti ducebantur. Novit sanè Vir in praxi exercitissimus, morbi Epigenesin ab essentia suis propriis diacriticis dirimere: quid aliud ex immunitate Interaneorum, quibus nulla Vermium aut verminosæ materiæ vestigia, colligi voluit? quibus datis propagatâ putredine partes vicinas corruptelam subire, nobis quidem (nec rogatus) asserere videtur. Itâne verò ipsissimum Interaneorum stabulum à putredine immune? quomodo tandem fibris & tunicis exuta, maculisque insuper variegata se videntia obtulerunt, minerâ scilicet morbi unâ cum partibus exclusâ, tabe prius venenosâ per plures septimanas liquatis? Non est igitur ubi ulterius Clarissimus D. miretur,

H

me

*me in tam obscura & recondita morbi natura
hesitare; quin sibi potius suaeque sagacitati
plaudat, qui tam infallibiliter de morbo deter-
minat, cujus nulla dari signa ostensiva lubens
proficitur.*

Bristoliâ, 5 Aprilis 1662.

Joannes Bidgood.

Clarissime Domine,

Confidentiam meam de Sphacelo non
ventriculi magis quàm Mesenterii, aut alte-
rius partis ventriculum in consensum trahen-
tis, (quam utinam rationi nimis consenta-
neam non comprobâset luctuosus Nobilif-
simi Pueri obitus) & tu probè nôsti, & abun-
de testantur tum Literæ meæ ad Nobilissi-
mum D. D. *Amos Poulett* paulò post dis-
cessum meum exaratae, tum prognosticum
de eventu morbi minùs prospero, cujus oc-
casionem tu me (ut accepi) clàm sugillare sole-
bas. Si autem tecum feliciora pollicente ali-
quando consentire visus sum, id ideo factum
antea significavi, & jam profiteor, tum quia
non ignorabam latentium abscessuum signa
non semper esse ostensiva, ideòque non o-
portere Medicum prognostici nimis esse se-
curum; tum nè cuicunque rationi à te pro-
ponendæ, unde aliqua salutis spes vel impe-
ritis affulgeret, obniti viderer, quum ipse ni-
hil quod sperarem haberem. Hic tu mihi in-
constantiam objicis, optasque stabiliora in
mei

mei gratiam fundamenta, quàm quæ ex Defuncti Anatome petita sunt. Ego Dominationi tuæ maximas habeo gratias: Cæterùm illam veram esse constantiam existimo, quæ, calumniæ secura, sententiam vel mutat vel retinet pro emergente ulterioris rationis pondere: nec me in re dubia errorem (si quem me errasse comperissem) fateri puderet, quum omnes simus erroribus obnoxii, idque habeamus cum Medicinæ Parentibus, Hippocrate & Galeno, commune, qui propter similitudinem in symptomatis non infrequentem aliquando errarunt, erroremque non solum agnoscere, sed & scripto æternitati commendare maluerunt, quàm in eo cum pertinacia defendendo, veritati vim, posteris fucum facere; quorum tam illustre ingenuitatis exemplum, ut humanitati tuæ vicem referam, imitandum tibi hîc proponere libuit. Equidem in principio abscessum non sine causa mihi visus sum suspicari, de quo tamen propter nonnulla symptomata alijs etiam morbis communia, ambigi posse non dubitabam: Jam verò ex observatis à Dominatione tua in Defuncti Cadavere, colligo abscessum non amplius probabilem, sed planè demonstrabilem esse: nec stabiliora quæro fundamenta, quàm quæ ex dissectione Anatomica oculatis manibus eruta sunt. Abscessum siquidem Omenti & Mesenterii investigatio viventibus ægris, Medicos exercitissimos diu tenet suspensos: in dissectis obvia est & perfacilis. Enimvero imponit

mihi Dominatio tua, dum ait me infallibiliter de morbo determinare, cujus nulla dari signa ostensiva profiteor. At ubi id professus sum? Dixi, fateor, abscessuum in visceribus latentium signa non semper esse ostensiva: atqui hinc rectius collegeret Dominus me insinuare voluisse, ejusmodi abscessuum signa, licet non semper sint, esse tamen aliquando ostensiva; prout reverâ, accedente dissectionis anatomicæ face, innumeri viscerum abscessus, quorum in vivis nulla fuit suspicio, ad oculum non rarò monstrantur. Hinc ego me rectè collexisse arbitror, Mesenterii & Omenti Sphacelum, non autem Vermes, morti Nobilissimi Pueri occasionem præbuisse, quum in intestinis & ventriculo nulla putrilaginis aut Vermium, in mesenterio & omento luculenta apparuerint vestigia corruptelæ & Sphaceli, hinc ad peritonæum & abdominis musculos, indè ad hepatis cava serpentis. At tu ais me, nec rogatum, concedere corruptelam alicujus organi partes vicinas propagatâ putredine subire posse. Fateor; sed nec fassus sum, nec fatebor, Membrum incorruptum & putredinis expers, qualia fuerunt hujus ægri ventriculus & intestina, partes vicinas propagatâ, quam non habuerunt, putredine corrumpere potuisse. Tu quidem in morbi historia ad Illustrissimum D. Poulett transmissa, Intestina fibris ac tunicis exuta fuisse dixisti; quæ facilè in diuturno fluxu à transitu materiæ purulentæ ex mesenterio & omento putrilagine

gine liquefcentibus, salvâ & integrâ Intestino-
rum substantiâ, abradi & absumi potuisse
ego non diffiteor : at quomodo eâdem sub-
stantiâ integrâ & incorruptâ, materia vermi-
nosa illic contenta Mesenterium, Omentum,
Peritonæum, Abdominis musculos & cava
Hepatis ita corrumpere potuerit, ut Necro-
sim & Sphacelum illis induxerit, explicatu
arduum est. Hunc nodum tua prævidit sa-
gacitas, proptereaque in chartula 5 Martii
data addidit, Intestina inter dissecandum ma-
culis variegata apparuisse. Clarissime Do-
mine, Ego, nè quid dicam gravius, cando-
rem hic in te desidero. In citata morbi hi-
storia dixisti Intestina pellucida visa; de ma-
culis altum silentium : cur jam maculis va-
riegata prodeant, facile est citra virgulam di-
vinare. Sed de hoc fatis. Superest moneam
Dominationem tuam, ut propriæ existima-
tioni velit consultum, quam ne his artibus
prostitui patiatur, enxvè rogat

Clarissimæ Dominationis tuæ
Famulus ad obsequia paratissimus,

Edm. Mear

Bristolâ 2 Aprilis
1662.

Candide Lector, .

Historiam præcedentem à Clarissimo D. D. *Bidgood*, Medico *Exoniensi*, delineatam accepi ab Illustmo D. D. *Poulett*, Barone de *Hinton*, Pueruli defuncti Patre, qui se historiam à D. *Bidgood* accepisse asseruit, nominisque sui subscriptione munivit, quam subscriptionem penes me seruo: quod ideo dico, quia in dicta Historia nonnulli sunt Solœcismi, vel potiùs, ut existimo, Sphalmata graphica per amanuensem Domini *Bidgood* admissa, quæ mutata nolui, ne Authoris sensum alicubi mutari contingeret.

F I N I S.

Elenchus Capitem

EXAMINIS.

PRÆFATIO.

- Cap. I. **S**ynopsis Pyretologiae Willisia-
næ. pag. 11
- Cap. II. *An Febrim rectè definiverit Wil-*
lisius. 15
- Cap. III. *Succorum Nervosi & Nutritii Do-*
ctrina rejicitur, contra Willisium & Glif-
sonium. 22
- Cap. IV. *An Sanguis sanguificet: contra*
Harvæum. 37
- Cap. V. *Ejusdem Controversiæ Prosecutio;*
contra Glissonium. 49
- Cap. VI. *Sanguinis ex quatuor Humori-*
bus Compositio astruitur: contra Willi-
sium. 68
- Cap. VII. *An Partium Temperies per Ignem*
aut Fermentum rectè exprimatur. Billi-
chius notatus. 76
- Cap. VIII. *Refellitur opinio Willisii, de*
Causa interpolationis Februm. 82
- Cap. IX. *Willisiana Februm Therapeia*
expenditur. 104
- Epilogus.* 114

Elenchus

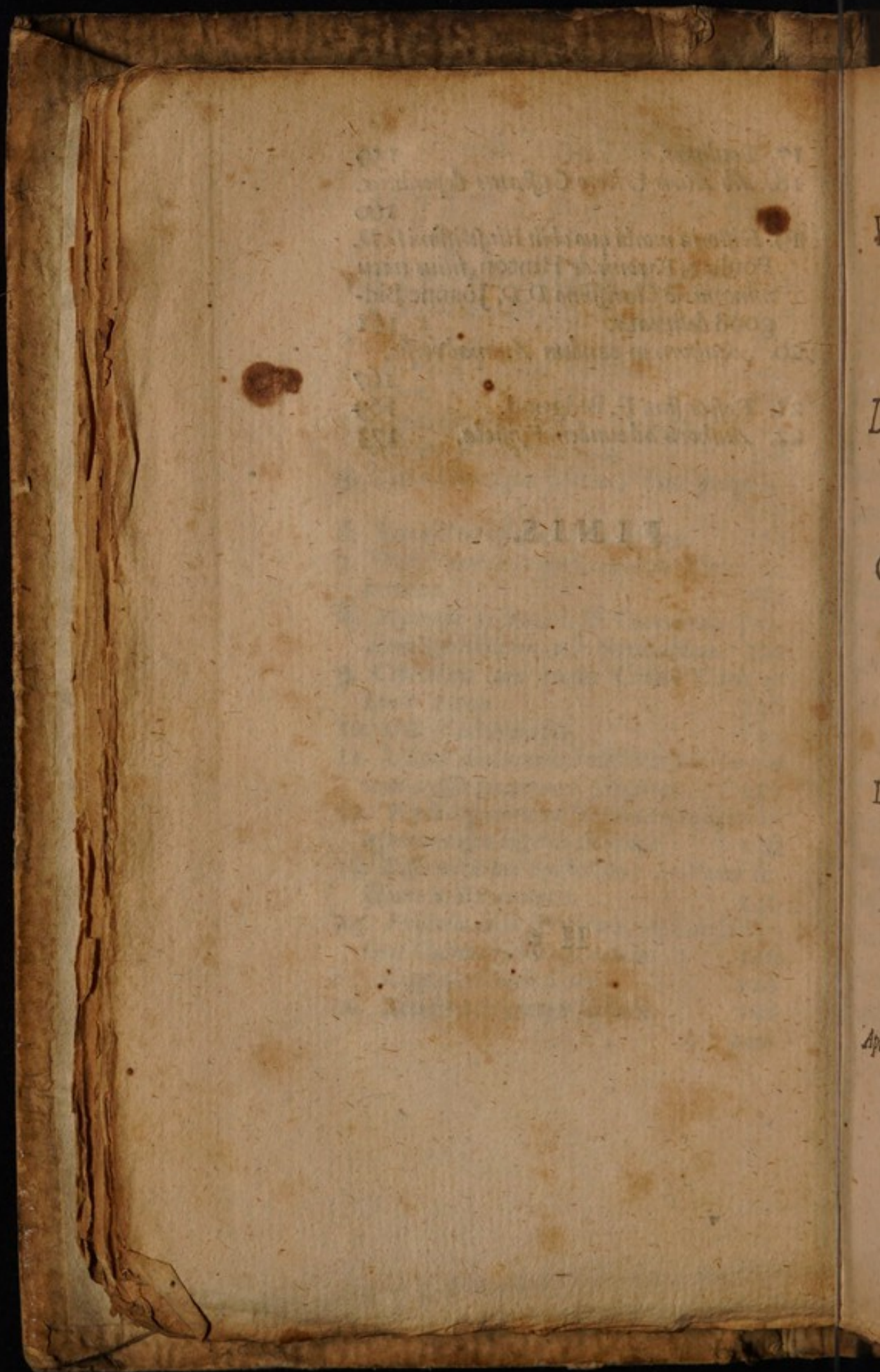
HISTORIARUM.

1. **H**istoria & Aetiologia Symptomatum
quorundam perplexorum. pag. 119
2. Strabismus. 125
3. Rarum Criticae Evacuationis Exem-
plum. 127
4. Cephalæa Vesicatorio, & Suffusio erum-
pentibus Variolis curata. 128
5. Tibiæ utriusque Caries, Cute integrâ.
129
6. Raræ Metastaseos Exemplum. 131
7. Puer Lumbricos per Canalem Virgæ ex-
cernens. 132
8. Hydrops pectoris; & Commotio par-
tium Spirabilium cum Genitalibus. 133
9. Cephalæa cum totius Cranii Carie ex
Lue Venerea. 136
10. Odor Cadaverosus. 137
11. Ulcus Abdominis, Intestina tum tenuia
tum crassa penetrans, sanatum. 137
12. Hydrargyri noxiæ Thermarum usu ex-
asperatæ quo ingenio cicuratæ. 138
13. Dissertatio per Epistolam, de Venæ se-
ctione in Extenuatis. 140
14. Epistola ad D. Prujean, de Causa Ca-
loris Thermarum nostratum. 146
15. Captain Cole's Case. 148
16. Recidiva Hydropis lethalis. 158
17. Bou-

17. <i>Boulimos.</i>	159
18. <i>Ab Auris Ulcere Gustatus deperditus.</i>	160
19. <i>Historia morbi quo obiit Illustrissimi D.D. Poulett, Baronis de Hinton, filius natu minimus, à Clarissimo D.D. Joanne Bidgood delineata.</i>	161
20. <i>Authoris in eandem Animadversio.</i>	167
21. <i>Responsum D. Bidgood.</i>	169
22. <i>Authoris ad eundem Epistola.</i>	173

FINIS.

H 5

Pathologia
HÆREDITARIA

Generalis,

SIVE

De Morbis Hæreditariis

Tractatus Spagyrico-dogmaticus;

In quo

Generalis eorundem Morbo-
rum Radix, Naturæ, & Thera-
peutica Indicatio ex utriusque
Medicinæ fontibus
investigatur.

Authore

DERMUTIO *de* MEARA,
Ormonienſi Hiberno, Medicinæ
Doctore.

AMSTELODAMI,
Apud GERBRANDUM SCHAGEN
Anno M. DC. LXVI.

HEREDITARIA

Generis

SIVE

De Morbis Hereditariis

Tractatus Speciebus

In quo

Generis continetur Morbus

non Rarus, Varius, & Inter-

fectus indicatio ex antiquis

Medicis fontibus

investigantur

Auctore

BERNARDINO DE MENDANA

Ordinarii Historiae, Medicinæ

Docente

CVLTI

CVLTI

CVLTI

AMSTELÆDAMI

Apud GERARDUM SONNEN

ANNO MDCCLXXI

T

gint

tum,

blini

dend

am

riun

nes d

scim

fit I

da

quar

nem

delit

runt

laps

tate

perne

id

Ad Lectorem.

TRadatulum hunc à p. m.
Parente meo ante quadra-
ginta quinque annos publico da-
tum, & Typis Franctonianis Du-
blinæ excusum, ut denuo recu-
dendum curarem suaserunt tum
amicorum preces, tum exempla-
rium in plerasque Europæ regio-
nes distractarum raritas, tum ma-
ximè Argumenti dignitas, cum
sit Dissertatio non minùs jucun-
da quàm utilis, nec magis ardua
quàm curiosa, cujus explicatio-
nem duo Galliarum Lumina, Fer-
nelius & Laurentius, ità attige-
runt, ut uterque in aliquibus sit
lapsus, neuter omnes ejus difficul-
tates penetraverit aut latebras a-
peruerit: in quibus elucidandis
ità se hic Author gessit, ut In-
geni

Ad Lectorem.

genii perspicaciam cum Iudicii
soliditate conjunctam expresserit.
Ejusdem Hippocraticam Februm
Aetiologiam & Prognosin prope-
diem, cum Deo, exhibebimus. Tu
interim hoc fruiere, Lector, &
vale.

Edmundus de Meara, M. D.

Authoris Filius.

CA

CAPUT I.

Quid sit, & an sit Morbus Hæreditarius.

Morbus is dicitur *Hæreditarius*, qui cum Parentem afflixerit, ejusque radix solidæ cuipam Parentis parti firmiter inhæserit, Hæreditario quodam jure in Posterios descendit. Per *Parentem* autem intelligo non modò proximum, sed & remotum: multi enim morbis infestantur hæreditariis, quorum nec alteruter Parens, nec Avus aut Avia ejusmodi morbis fuerint divexati. Si autem in nullo Majorum apparuerint, Hæreditarii non appellantur. Addidi (*Hæreditario jure*), quia tum Parentes tum Posterii eodem specie morbo nonnunquam corripuntur, qui tamen ex accidenti illis contingit, ac proinde *accidentarius*, non *hæreditarius*, dici meretur. *Accidentarium* appello morbum omnem cujus semen, principia & causæ ægrotanti non sunt ingenita, sed aliunde quàm ex vitæ principiis advenerunt: idque vel ipso generationis aut conformationis tempore, occultâ Planetarum fixorûmque Astrorum influentiâ, (cui non levem morborum generandorum vim attribuendam existimo;) vel reliquo gestationis tempore, ex alimentis quod foetus in utero carpit vitio; vel postquam foetus in lucem est editus, qualis & quæcunque sit causa: Solius

Solius namque morbi Hæreditarii radix ante foetus generationem, vel saltem ante absolutam ejus conformationem, alicui alterutrius Parentis parti fixæ inhæret, unaque cum alterutro vitæ principio, Semine scilicet vel Sanguine, in prole transfunditur, unde propriè loquendo, proprii prolis morbi, non accidentarii, infausæ hæreditatis jure consurgunt.

Dari morbificam ejusmodi Hæreditatem, Medicorum nemo est qui non affirmat, idque quotidiana docet experientia: Elephantiacum cum Elephantiacos, Arthriticum Arthriticos, Nephriticumque Nephriticos procreaturum vulgò expectatur, & plerumque experimur. Quinimo quamplures cernere licet Familias, quarum singulæ peculiare quosdam Morbos ita sibi vendicant, ut omnes de eadem stirpe sati eosdem ferè Morbos patiantur, eorumque multi eodem ætatis annorumque circuitu & curriculo, cumque iisdem symptomatis, aut parùm diversis, vitæ terminum claudant. Quod si quis, ut aliquando contingit, iis non sit morbis obnoxius qui Familiae unde ortus dicitur peculiare sunt & indigetes, non levem inde conjecturam vulgus capit, hominem illum in alienum omnino genus transisse, spurioque de semine natum esse. Neque sanè vulgaris hæc opinio omni prorsus ratione destituitur. Experimur enim unum aliquod morbi genus in peculiarem hanc vel illam terræ plagam ita sævire, ut ab ejus furore nullus ferè incola liber evadat, quem idcirco *Endemium* vocant;

cum

De Morbis Hereditariis. 185

cum tamen in reliquis Orbis regionibus terrifica illa lues neque visa fuerit, neque audita. Ante Annum Salutis 1494. Venerea contagio, quam nostrates *Gallicum* morbum, *Galli Hispanicum* & *Italicum* nuncupant, *Europæis Medicis* incognita & inaudita fuit, licet multis antea seculis apud *Americanos Indos* ita debacchata fuerit, ut nulli pepercerit. Sic olim *Galliæ Narbonensis Carbo*, *Lepra Alexandria*, *Bronchocele montium Sabaudia*, *Scorbutus* etiam uunc Incolarum maris *Baltici*, *Pædarthrocace Angliæ* endemii fuerunt morbi, ut vix alibi conspicerentur; quemadmodum & cæteræ Regionem suas habent Pestes, quas alumni suis liberaliùs quàm quascunque alias divitias impertiuntur. Singulæ item Anni Tempestates, variæ hominum Ætates, diversæ Temporum mutationes, varias, pro cuiusque ingenio, Ægritudines, easque epidemicas, hoc est, infinitæ multitudini communes, pariunt, ut docet *Hippocrates*, 3. Aphorism. De anni temporibus ita, Aphorism. 19. *Morborum genus omne omnibus anni temporibus existit; sed tamen eorum alii certis anni temporibus faciliùs existunt & ingravescent.* Specialiùs loquitur in sequentibus. Vere, inquit, Aphorism. 20. *Insania, Epilepsia & Melancholia summa sunt omina, Sanguinis profluvia, Angina, Gravedines, Raucitates & Tusses & Lepra, Impetigines, Alphi, plurimæque Pustule ulcerosæ prurientesque, & Tubercula, & Articulorum dolores. Æstatis pariter mor-*
bos

186 *De Morbis Hæreditariis.*

bos Aphorif. 21. recenset, & qui *Autumno* contingere solent Aphorism. 22. & qui *Hye-mi* familiares sunt Aphorism. 23. *Æstatum* morbos prosequitur in subsequentibus omnibus usq. ad finē libri. Si quis scire velit quales morbos quæque temporum mutationes defectionesque producant, legat Aphor. 11, 12, 13, 14, & 18. ejusdem Libri.

Jam si loci, temporum, ætatis & auræ tantum est in multitudine inquinanda robur ob cœli solique communionem, eandemne vim negare decet Semini, quod intrinsicum & essentialiale est multorum principium?

Quum denique Parentum Virtutes & Vicia (quæ Animi potius quàm Corporis censentur diatheses) vi quâdam hæreditariâ à semine in Sobolem propagari agnoscimus; quid suadet ut Morbos, materiales corporeosque affectus, à Parentibus seminali virtute (admirandâ quidem, sed fœcundâ non minùs in bonis quàm in malis) Soboli communicari non credamus? Imò verò cum semen in se singularum partium Corporis, unde dimanat, ideam, formam & proprietates potentiâ contineat, (unde sexûs, temperiei, effigiei que præcipua petenda ratio,) quis meritò mirari posset morborum genere ullo Parentes affligi, quod occulta, sed fertilis, illa in semine qualitas in Liberos non derivet? Constat igitur Morbos dari Hæreditarios: & cum quid sint abundè declaraverimus, ad alias magis difficiles, quæque subtiliori indigent ingenii acumine, discutiendas Quæstiones accedamus.

C A P.

C A P U T II.

*Quæ sit Morbi Hæreditarii Causa: &
an omnes Morbi sint Hæreditarii.*

Fernelii Opinio.

Vastissimum mihi proponitur disputan-
di transfretandum æquor, contrariis
Doctissimorum totius ferè *Europæ*
Medicorum flatibus ità exasperatum, ut no-
stræ rati æstuantibus ab undis non mediocri-
ter metuendum sit: sed quantò laboriosior
futura est hæc nostra navigatio, tantò mayo-
re, ut spero, cum voluptate in tranquillum
Veritatis portum nos secundum Philosophiæ
flamina deducant. Philosopho jucundum
est speculatu, & Medico cognitu utilis, unde
promanat infelix illa fœcunditas quæ quibus-
dam morbis inest; unde felix aliorum mor-
borum sterilitas, quâ inepti redduntur, ut à
majoribus in posteros transfundi nequeant.

Fernelius, Vir optimè de re Medica meri-
tus, utpote qui absolutam Jatrices Cyclopæ-
diam contexuit, quique abstrusiores Artis la-
tebras admirandis ingenii radiis collustravit,
duplicem assignat morbosæ hæreditatis cau-
sam, Semen scilicet & maternum Sangui-
nem; vultque vi Seminis, ut videtur, mor-
bos omnes Hæreditarios esse posse, vi San-
guinis multos, non omnes. Primi Patholo-
giæ

188 *De Morbis Hæreditariis.*

giæ Capite undecimo, Morborum causas investigans, per Semen ait natos recipere morbos omnes quibus Pater generationis tempore possidebatur, per Sanguinem eas ægritudines quæ Matrem utero gestantem corripuerunt. At nullus ferè excogitari potest morbus, quo non sit possibile aut generantem patrem, aut prægnantem matrem laborare. Generantem patrem omnes suos morbos in prolem unà cum semine transmittere judicat, duobus (ut ex ejus verbis colligere possum) persuasus argumentis. Primum, Cùm Semen, quod vel ab universo corpore, ut loco jam citato asserit *Fernelius*, vel à cerebro, corde & hepate, ac præcipuè à cerebro demittitur, ut 7. Physiologiæ apertis asserit verbis, singularum in se partiū Ideam, formam, temperièmq; potentiâ contineat, ut Medici omnes unanimiter attestantur; credibile est & valde probabile, singularum partium morbos, earumque causas, in eodem Semine potentiâ contineri, & in liberis processu temporis in actum pullulare. Aliud argumentum ab Experientia elicitur. Mutilus mutilos, Epilepticus epilepticos, & Leprosus leprosos gignit: at nulla videtur assignari posse ratio, cur ejusmodi morbi foecundiores essent in suo genere multiplicando vi seminis, quàm alii omnes in suo. *Fernelii* igitur Opinio est, Morbos omnes Seminali virtute in Sobolem transferri posse.

De Sanguine materno idem sentire videtur Pathologiæ antè citato Capite, his verbis:

Quin-

Quinetiam maternus Sanguis, primum fœtus alimentum, altera est temperamenti & constitutionis causa; atque is sua etiam vitia, at leuius quàm Semen, in Corpus inserit. Quod & quibusdam observationibus confirmat. Animadvertimus, inquit, si gravidam medio gestationis tempore Quartana Febris adoriatur, partum edi qui diu postea Quartanâ Febre conflictabitur; atque si nono ea mense Pleuritide prematur, prolem quoque gigni in Pleuritidem proclivem; quemadmodum & ejus, cui Abscessus ex aure octavo mense proruperat, filium in omnem vitam purulentas aures habuisse.

At Septimo Physiologiæ Cap. 6. Morborum quorundam, eorumque Hæreditariorum, Sanguinem causam esse posse negat, Id, inquit, de foemineo Semine verba faciens, vim habere procreantem atque fingentem inde colligitur, quod non alium in his quàm in maribus ortum & à testibus & à vasis acceperit; quod etiam mulier quæ morbo Comitiali, Calculo aut Podagrâ affligitur, prolem generat horum malorum heredem; quod demum partus sit plerumque matri similis: Quæ omnia non maternus Sanguis, sed quod ab illa profusum est Semen efficere potest. Hic locus cum priori collatus, aut Fernelium omninò inconstan-tem & obliuiosum indicat; aut, quod verisimilius est, eum tenuisse, Sanguinem morborum quidem Hæreditariorum causam esse posse, non tamen omnium, quanquam discriminis rationem nullam ostendat.

CAPUT III.

Fernelianæ Opinionis Confutatio.

F*ernelium* ingenio fuisse felicissimum & eruditione celeberrimum fatendum est, utriusque enim perennia supersunt monumenta, quorum merito inter clarissimos Artis *Asclepiadæ* principes nullo unquam ævo non commemorabitur: attamen usu plerumque evenire videmus, acutiora ingenia gravioribus obnoxia erroribus: perspicaces siquidem animi, cum novis semper inhient inventis, trito & pluribus communi tramite incedere nolunt, imò per devia & scopulos inaccessos cursum plerumque tenent, ex majori operis difficultate uberiores laudem & gloriam cumulationem captantes. Haud tamen perinde facile est quempiam per insuetas & cæcas semitas solum sine duce vagantem à proposito itinere nunquam non deflectere. Hujus rei si quispiam alius qui de re Medica scripsit testis esse potest, omnium sanè maximè luculentus *Fernelius*. Ut enim Artem quamplurimis ditavit ornamentis, ita & multas in eam introduxit Hæreses. Contra omnium Medicorum non modò opinionem, sed & rationem & experientiam, 6 Pathol. Cap. 18. asserere non veretur, omnem Arthritidem frigidam esse, nullam calidam, eamque ex frigido humore, utpote

De Morbis Hereditariis. 191

utpote seroso vel pituitoso, nunquam ex sanguineo, vel bilioto, vel melancholico generari: humorem præterea qui Arthritidis causa est, in articulos à visceribus nunquam demitti, sed semper ab externis capitis partibus & extra calvariam positus per summa corporis sub cute, non per vasa, descendere. Eodem 6. Pathol. Cap. 12. Calculum nullum in vesica generari contendit. Formæ & materiæ morborum unicus est author, de Morb. differ. Cap. 7. Nec minùs sanè rationi absœna sunt quæ de Morbis *Hereditariis* protulit.

Duo sunt præcipua Opinionis *Fernelianæ* Capita. Alterum, Seminali virtute morbos omnes *Hereditarios* reddi posse. Alterum, Morbos quosdam *Hereditarios*, non omnes, aliquando à Sanguine originem ducere. Utrumque successivè impugnabo. Et ut à priori incipiam; Quis non experitur quotidie generantes Parentes multis infestari Tumouribus contra naturam, multis Ulceribus, multis Vulneribus, quæ neque seminali virtute neque aliter Liberis communicant? Mirum igitur quid *Fernelium* in hæc verba impulerit? *Quocunque morbo Pater cum generat tenetur, eum cum Semine transfert in Prolem.* Iphis protectò non credit sensibus, atque Extasi aliâ quæ Vigilantis somnium appellatur, eâque per totam durante vitam, laborat; aut Tumores, Ulcera & Vulnera Morbos esse negat, contrà, quàm tum omnes Medici uno ore statuunt, tum ipse *Septimio Pathologiæ*, ubi de Externis corporis Affectibus agit, passim

sim testatum reliquit. Non negabit præterea Morbos esse Catarrhos, Ophthalmias, Asthmata, Cephalæas, Febres, omnesque alios affectus à fluxilibus humoribus dependentes: At plerumque horum nullus, quamvis generantem Parentem infestet, ad Prolem vis seminis transfertur, propterea quod eorum radix & causa nequaquam fixa est aut fixæ alicui parti inhæret, ac proinde eorum tinctura Semini omnino non imprimitur. Ad id verò cui tamquam fundamento maximè innititur *Fernelius*, Semen à qualibet corporis parte, vel à cerebro, corde & hepate demitti, & consequenter partium omnium vires defectusque in foetum transportare; respondeo, Semen formam suam à Testibus vasisque spermaticis accipere: nullæ enim aliæ partes vim habent spermatopoieticam præter Testes & prædicta vasa, quæ ad id munus à Natura sunt constituta. Quod si etiam concederetur, ut concedendum non arbitror, ab omnibus partibus Semen defluere, non inde tamen sequeretur, illud cujusque partis affectiones omnes earumque causas foetui imprimere posse: non enim necesse est, imò nec probabile, Semen impressiones ullas secum transportare, quarum non sint tenaces & fixæ radices, corpori à quo demittitur Semen inhærentes. Cæterum multi sunt morbi facillè dissipabiles, nec ulla est pars corporis quæ ejusmodi morbis non sit obnoxia. Non omnes igitur morbi Hæreditariam fecunditatem assequuntur; neque quoniam

quam-

quamplurimis morbis ejusmodi fertilitas inest, eandem in omnibus admittere debemus, ob rationem jam dictam : quod secundo *Fernelii* Argumento plenè satisfacit.

Hæc de priori parte sufficiant. Jam de posteriori pauca dicamus, plura in duobus sequentibus Capitibus dicturi. Negandum protectò non est fœtus, temperamentum & constitutionem ab alimento quo in utero utebatur non parùm dependere, ejusq; alimenti infelici beneficio fœtum in varios præcipitari morbos, eosque interdum Hæreditarios: Si enim postquam in lucem est editus, jamque robustior factus, alterius mulieris, utpote Nutricis, vitia & infirmitates contrahit, propterea quòd ejus lacte nutriatur, ac propterea Medici non Infanti, sed Nutrici medicamenta præscribunt, ut lacte expurgato puris & salubribus infans vescatur esculentis; impossibile, si qui fuerint defectus effatu digni in nutrimento quo toto gestationis tempore frueretur, dum adhuc tœnellus esset, & veluti malliuscula cera quamlibet impressionem facillimè recipiens, quin in eos delabatur, eisque per aliquod vitæ tempus, si non per totam, infestetur, donec vel alterius alimenti, vel ætatis, vel aeris, vel medicamentorū virtute prava illa dispositio prorsus abigatur, & nova constitutio introducatur. Est autem animadvertendum, Sanguinis vitium quod morbos causat hæreditarios sanguini inesse oportere ante viscerum, parenchymatum, solidarumque partium conformationem; nam si post quartum

à conceptione mensē, quo tempore ultima partium conformatio absolvitur, fœtusque moveri incipit, impuritas morbosa sanguini accesserit, non adeò fixa fœtui semina infigere valet, ut tenax morbus dici mereatur qui indè consurgere potest, quamvis quædam in morbos proclivitas indè enascatur, quæ non nisi magno labore amovetur, modò impuritas magna sit, & fœculentæ ac tenacis naturæ, quæ non sit facilè dissipabilis. Quòd si verò vel ante conceptionem, vel primis conceptionis mensibus, fixâ aliquâ morbositate sanguis maternus inquinatus sit, eandem certè morbositatem mater fœtui communicabit, morbusque consurget Hereditarius.

Hæc omnia *Fernelius* concedit; Calculum tamen, Arthritidem & Epilepsiam Sanguinis vitio à Matre in Sobolem transferri negat. Sed quæ ratio diversitatis? nulla certè. Nam si fluxiles minúsque permanentes Sanguinis impuritates in Liberos Mater transfert, multò magis stabiles & fixas. Sed hæc fusiùs tractabimus in refutatione eorum qui nullos morbos arbitrantur fieri Hereditarios, nisi beneficio Seminis.

CAPUT IV.

Laurentii Opinio.

Alter Medicorum Coryphæus, Andreas Laurentius, Henrici Quarti Gallorum Regis Consiliarius & Medicus ordinarius, & quondam in Monspelienſi Academia celeberrimus Profeſſor, Lib. 8. Anatomix, Quæſt. quintâ, nullos morbos vitio Sanguinis Hæreditarios fieri aſſerit: ubi Peripateticorum Opinionem improbans, qui muliebrem ſemen infœcundum eſſe volunt, ſic urget. Sed quid de Hæreditariis morbis reſpondere queant non video: Arthritica arthriticum, Epileptica epilepticum, & Calculoſa calculoſum gignit, non Sanguinis vitio, quis enim Sanguinem menſtruum ſingularum partium Idea in ſe continere unquam dixit? Impurus quidem Sanguis debilem & morboſum fœtum reddet: ſed renibus calculoſam, arthriticis arthriticam diſpoſitionem imprimere ſolæ hoc Semini, quod fatalem in ſe moriendi & vivendi neceſſitatem continet, eſt conſeſſum. Idem etiam aſſerit Quæſtione nonâ ejusdem libri, in conſutatione Opinionis Mercurialis de cauſa Variolarum. Hæreditarii, inquit, omnes morbi non niſi per Semina liberis communicantur. Addit ibidem, diatheſin illam quæ in poſteris multiplicatur, debere inhære re ſolidis Parentum partibus, alioquin ad

posteror non perventuram: per solidas autem partes solas spermaticas intelligit, ut videre est apud ipsum 1, Anatom. q. 10. Cum igitur innumeri sint morbi qui in humoribus & carnosiss partibus sedem habent, non omnes morbos Hæreditarios esse posse existimat. Porro, cum duplex sit Morborum genus, quorum alii dicuntur fientes, alii facti; in his, non in illis Hæreditariam fecunditatem admittit. Facti appellantur illi morbi, qui post causæ (quæ in subjectum introducuntur) ablationem in subjecto radicaliter manent, ut Arthritis. Etsi enim humor in articulo contentus, arthriticumque dolorem causans, Catharticis aut aliter auferatur; nisi tamen recipientes partes, utpote articuli, ab intemperie relictæ liberentur, illique atque etiam mandantia viscera roborentur, Arthritis omnino curari nequit. Fiens verò morbus is est, qui ablata causâ efficiente permanere non potest, neque actu neque potentiâ, ut Morbilli & Variolæ. Postquam enim materni Sanguinis impuritas, quæ Morbillorum & Variolarum in prole causa est, per exanthematum eruptionem criticamque excretionem penitus semel ablata est, nulla superest ad ejusmodi morbos dispositio, neque in eos periculum est lapsus. Summa *Laurentianæ* Opinionis est, non omnes Morbos esse Hæreditarios, & ex Hæreditariis nullum vitio Sanguinis fieri. Idem videtur sensisse *Iulius Palmarius*, Medicus *Parisiensis*, de morbi Hæreditarij causa: in Opere enim de Morbis contagiosis, Tra-

tactu

tactu de Elephantiasi, Cap. 3. inter alias Elephantiae causas jus enumerat hæreditarium, idque à solo Semine promanare statuit tum ibi, tum ejusdem Tractatus Cap. 7.

CAPUT V.

Confutatio prædictæ Opinionis.

Lubens *Laurentio* concedo, morbos omnes Hæreditarios esse non posse: idque, ni fallor, in *Fernelianæ* Opinionis Confutatione ostensum est. Cum verò à morbi Hæreditarii Causis maternum Sanguinem omninò excludat, neque illi, neque ejus sectatoribus assentiri possum. Quamquam Medicus celeberrimus sit & multijugâ eruditione insignis; aliquando tamen bonus dormitat *Homerus*, ac nemo hominum in omnibus sapit. Nullam ejus video rationem quâ quod dicit demonstrari possit; in contrarium autem multas, è quibus unam hanc validissimam & irrefutabilem reputo.

Humanæ generationis, quemadmodum & cujuscunque alterius actionis, duo sunt Principia, activum scilicet, & passivum. Semen activum esse & efficiens tum Medicæ tum Peripatericæ docet Schola: Addunt Medici, Semen non solum efficiens esse ratione spirituum animalium & virtutis plasticæ in eo residentis, sed & materiam, ex qua partes omnes spermaticæ constant. Contrà Peripate-

198 *De Morbis Hereditariis.*

tici ex solo Sanguine partes omnes, tum sper-
 maticas tum carnosas, ut materiali principio,
 constare contendunt, & Semen solius effici-
 entis munere fungi. Et sanè quamquam cum
 Medicis dicendum sit, Semen, quod duplici
 constat substantiâ, spiritibus scilicet & Craf-
 samento, ratione spirituum opificem esse,
 ratione Crassamenti materiam spermatica-
 rum partium, ut fusè docet *Laurentius*. Con-
 trovers. Medic. q. 7. vix tamen concipi potest
 quâ fieri possit, ut ex tantillo solius Seminis
 injecto tota omnium spermaticarum partium,
 ossium viz cartilaginum, vinculorum, ner-
 vorum, arteriarum, venarum & membrana-
 rum moles consurgat. Nec satisfacit quod
Laurentius respondet, ex solo scil. Semine
 spermaticarum omnium partium prima fla-
 menta & stamina confingi ortumque duce-
 re, incrementum verò & perfectionem à
 Sanguine recipere: hæc, inquam, responsio
 argumentum non solvit: Nam præterquam
 quod eadem ipsa filamenta ex solo Semine
 configurari incertum sit, (verisimilius for-
 tasse, statim post Seminis ab utero amplexum,
 spiritibus in Semine antea sopitis, jam ab ute-
 rino calore excitatis, munus suum, confor-
 mationem scilicet, inchoantibus, Sanguinis
 portionem illuc confluere, providæ Naturæ
 imperio, ut ex utroque principio ipsa eadem
 filamenta à divina Seminis facultate procrea-
 trice fabricarentur; quod nullam involvit im-
 possibilitatem, quicquid *Laurentius* in con-
 trarium dicat) concessio etiam solius Seminis
 crassa-

crassamentum staminibus illis delineandis materiam præbere; fateri tamen oportet *Laurentium*, Sanguinem in spermaticarum partium substantiam converti, quandoquidem ex eo incrementum & perfectionem accipiunt. Non parùm igitur errat dum solum Semen partium spermaticarum materiam arbitratur: ex iisdem namque constamus quibus & nutrimur. Quum igitur fixiorum magisque permanentium corporis partiũ, quæ spermaticæ appellantur, (non quòd ex solo fiant Spermate, sed ad differentiam carnosarũ, in quarum compositionem sperma non ingreditur) Sanguis materiale sit principium, si fixa aliqua impuritas, quæ morbositatis causa esse possit, Sanguini inlit, (quod multoties contingit) fieri non potest quin & illæ eandem impuritatem, ex eaque consurgentem morbositatem, participant, (nisi causa aliqua fortior impediat;) & consequenter ex Sanguinis quemadmodum & Seminis culpa morbos consurgere Hæreditarios necesse est.

Sed dicet aliquis Semen fortius esse Principium, fortiorẽque Causam: sanum ergò existens, Sanguinis impuri vitia abolere & à foetu excludere. Ad hoc respondeo, Leviora quidem Sanguinis vitia à Semine sano & forti aboleri; graviora corrigi, non aboleri, neque à foetu secludi: hinc tamen bene inferri posse, morbos Hæreditarios è Sanguinis perniciẽ ortos non usque adeò stables & radicatos esse, ac illos quorum causa Semen simul & Sanguis fuerunt: imò & solius Seminis vi-

ria longè graviora esse quam Sanguinis; meliorum enim & fortiorum Corruptio major est & fortior, ut patet in uteri strangulatu, qui si à Seminis retentione oriatur, terribilioribus premet symptomatis quàm si à mensium suppressione dependeat.

At ultra urgeri potest ex verbis *Laurentii* antè citatis, Annotat. 8. q. 5. Menstruum nullâ est agendi facultate præditum, neque partium in se Ideam aut actu aut potentiâ continet. Non potest ergò Infantis Renibus calculosam Parentis dispositionem, aut articulis arthriticam imprimere; alioquin duo sequentur absurda: Aget siquidem quod agere nequit Sanguis, quum solùm Semen principium sit activum; & dabitur quod indantis potestate non est, partium nimirum morbosarum Idea, quæ in Seminis, non Sanguinis potentia latet. Subtile sanè argumentum, cujus tamen robur exiguum, & solutio est facillima. Admitto spiritus in Semine latentes auctores esse & opifices actionum omnium conformationis: affirmo autem partium Ideam sive similitudinem, & morbosam ac sanam dispositionem, non in spiritibus, sed in altera Seminis parte, quæ Crassamentum dicitur secundùm aptitudinem residere: est enim materia, non efficiens, in ejus potentia subsequentes omnes formæ continentur, & ex qua educuntur. Spiritus igitur partes omnes efformant & figurant, nullam verò novam introducunt dispositionem, ejus radix & causa in materia non præextiterant.

Quem.

De Morbis Hæreditariis. 201

Quemadmodum Statuarius varias Statuas ex variis materiis, imò & ex ejusdem materiæ variis, sed hæterogeneis, partibus condit, argenteam tamen non nisi ex argento, neque auream nisi ex auro: sic Spiritus Naturæ opifex in Semine simul & Sanguine, ut supra ostendimus, os, nervum, cartilagine, reliquasque scetus partes fabricat, sanum quidem os aut nervum non nisi ex semine & sanguine sanis, morbosum verò vel ex semine vel ex sanguine morbofo. Quamquam igitur Semen ratione spiritus efficiens sit, qui Parentum morbosam dispositionem de potentia in actum in prole elicit; ejus tamen dispositionis causa & seminarium interdum in Sanguine, non in Semine consistit. Hoc idem asserit *Magirus*, egregius Medicus & Philosophus insignis, *Pathologiæ* l. 1. c. 11. & *Milius*, in operis Chymico-medici Tractatu primo, quem *Basilicam medicam* appellat, Lib. 2. Cap. 2. & *Duncanus* in *Artis Medicæ* Lib. 3. Cap. 1.

CAPUT VI.

Quercetani Opinio.

Tertia superest Opinio *Iosephi Quercetani* *Henrici* itidem *Quarti Gallorum* Regis Consilarii & Medici ordinarii, Viri in utraque Medicina, Dogmatica & Hermetica sive Spagyrica, Clarissimi. Hic in

202 *De Morbis Hæreditariis.*

Tractatu quem de Arthritide & Calculo ad *Riverium* ejusdem Regis Archiatrum scripsit, in morborum Hæreditariorum origine explicanda novâ incedit viâ, novisque insistit fulcris in Dogmaticorum Schola non nisi nuper cognitis. Tria ponit summa morborum genera, Sulphurea, Salina & Mercurialia, tribus rerum omnium, ut Spagyricis placet, principiis hypostaticis, Sali, Sulphuri & Mercurio correspondentia. Spagyricorum autem Sal, Sulphur & Mercurius Mineralia illa non sunt quæ à mercatoribus vulgò venundantur, sed tres sensu perceptibiles substantiæ, quæ Chymicæ analyseos beneficio ex qualibet substantia corporea elementata erui possunt. Mineralium autem istorum nomina illis imposita sunt, tum quòd illis analogæ sint; tum quòd inter se essentiâ, proprietatibus & actionibus tantum differant quantum Mineralia in suo genere inter se. Mercurius primum est quod in Chymica corporum resolutione apparet, liquor aqueus, aëreus, acidus, permeabilis, & penetrabilis; à quo, secundum *Beguinum*, Tyrocin. Chym. Cap. 2. nutritio omnis, sensus, motus, colores, vires & præproperæ senectutis retardatio. Aëri assimilatur, quòd caloris vi in auras facillimè abeat. Aquæ etiam elemento confertur, quòd fluidus sit, nec proprio, sed alieno termino, dum in sua est natura, facile continetur, quæ humidus est apud *Aristotelem* definitio, 2. de Generatione, textu 23. Sulphur oleaginosum quid est, viscidum, pingue

gue & resinofum, proximūque post Mercurii liquorem à corporibus destillatoria Spagyricorum arte extrahitur; & Igni comparatur, quod faciliè flammam concipiat & ardeat, quemadmodum & quæ de ejus natura participant, ut resinofa & pingua omnia. Sal ultimum est, quod post Mercurii & Sulphuris extractionem in destillatorii vasis fundo residet, siccum & salsum corpus, mixta à putredine defendens, rebūque omnibus determinationem, soliditatem, sapores, nec non varias dissolvendi, coagulandi, detergendi & evacuandi facultates impertiens. Analogiā respondet Terræ; non quod frigidum & siccum sit, uti Terra esse dicitur, sed quod firmum atque fixum sit principium & calida agendi facultate præditum: Cunctarum quippe rerum generationi inservire creditur. Triahæc in unoquoque mixto reperiri variis exemplis seu experimentis probat idem Beguinus, loco jam citato. Unum hic recensere non pigebit. *Ligna*, inquit, *viridia cumentur*; egredietur primò *Aquosum quiddam*, quod ignis flammæ concipiendæ est planè inidoneum, & in fumum conversum, si colligatur, in *Aquam* resolvitur, diciturque *Mercurius*. Deinde exhibit *Oleaginosum quiddam* faciliè inflammabile, quod in vapores resolutum, si cohibeatur, in *Oleum* abit, vocaturque *Sulphur*. Tandem remanet siccum & Terrestre, quod ex cineribus aquæ beneficio extrahitur, inque humido & frigore solvitur, calore autem concrefcit, Salisque nomen obtinuit. Modum

præterea quo tres hæ naturæ simul consistere, & mixtum atque perfectum corpus constituere possunt, & quid altera alteri præstat, *Quercetanus* in Tractatu de Internis Signaturis in hunc modum explicat. Cum humiditas, inquit, Mercurialis, volatilis ac spiritualis cum parte terrena corporea atque fixa, Sale scilicet, propter ingentem discrepantiam & contrarietatem utriusque consociari facile non possit, opus fuit medio seu quodam sequestro, qui utriusque, hoc est, tam spiritualis quam fixi, participatione utrumque conjungeret: atque hic est Sulphur seu Oleum, quod inter fixum & volatile medium quiddam tenet: nunquam enim tam facile nec tam citò distillatur oleum ac aqua. Accedit quod Sulphuris sive oleaginosi corporis substantia sit, ideoque aptissima ad combinationem reliquorum duorum, ad efficiendam bonam, æquabilem & perfectam mixtionem. Quod & exemplo confirmat. Nunquam, inquit, tenax atque laudatum cementum fit ex sola aqua atque arena; sed calce insuper opus est, quæ utraque illa tamquam oleum ac gluten quoddam connectit. Sine Sale reliqui duo humores, fluxiles & suâ natura mobiles, fixum firmum & solidum corpus constituere nequeunt. Humor denique Mercurialis reliquorum est tamquam vehiculum, ad penetrationem & mixtionem faciendam inserviens.

His pro fundamento positis, cum Sanitas nihil aliud sit Medicorum omnium confessione, quàm debita Principiorum ex quibus
unum.

unumquodque Vivens componitur, eorumque actionum proportio & symmetria, atque Morbus eorundem Principiorum actionumve ametria, interunt Hermetici morbos omnes vel Mercuriales esse, vel Salinos, vel Sulphureos. Si tres hæc substantiæ debitè proportionem Viventis permixtæ sint, singulæque debitas suas operationes proportionaliter exercent, hinc Sanitas Longævitæque. Si verò illarum aliqua vel omnes proprios excedant cancellos & limites, ac suo quæque non fungatur officio pro cuiusque subjecti exigentia, infinita emergunt Morborum genera, alia Sulphuris, alia Salis, alia Mercurii vitio. Singulorum proprios morbos defectusque *Quercetanus*, Libro de Recondita rerum natura, & Tractatu de Internis rerum Signaturis recenset; ad quæ loca qui accuratè illos scire cupit ablegamus, nobis hic sat esse existimantes, ejus de Morborum Hæreditariorum Causis opinionem dilucidè explicare. Posito igitur Morbos omnes vel Salis, vel Sulphuris, vel Mercurii naturam participare, concludit *Quercetanus* in Consilio antè citato, morbos eos qui Salis sunt vitio, ut Lepra, Arthritis, Calculus, fixas habere radices, proindeque Hæreditarios plerumque esse; reliquos autem morbos, quia principiorum fluxibilibus & volatilibus, ut Mercurii & Sulphuris, culpâ procedunt, quales sunt Catarrhi omnes & Febres, haud ità facile ad posteros pertingere; nam nec semina sua firmiter figunt, nec tam altas agunt radices, quod tenaciùs impressas

non

non habeant tincturas. Salis atque etiam Sulphuris fixi energiam in morborum transplantatione, similitudine à Plantarum radicibus & seminibus ductâ, sic probat. Si, inquit, *Plantarum radices vel semina transplantantes, facillimè novas agunt radices & re-germinant, adeoque novos edunt fructus; quod neutiquam fiet de floribus aut foliis, in quibus aut Mercurius volatilis, aut Sulphur & Oleum volatile semen habent. Sal autem fixus perpetuò in radice continetur, & in quibusdam caulibus & surculis medullosis, & Sulphur fixum in semine: quapropter ex his transplantantur omnia vegetabilia; at à Mercurialibus, quæ facillè evanescunt, non item; quemadmodum nec à Sulphure volatili prædictis, cujusmodi sunt flores, & nonnullorum folia.*

CAPUT VII.

De Principiis Chymicis Sententia Authoris.

HÆc quæ ex *Quercetano* de rerum Principiis Morborumque Causis retulimus, quòd ex *Hippocratis, Aristotelis* aut *Galen* monumentis non sint deprompta, tanquam inania & absurda doctissimi quamplures, & vulgares plerique omnes tam Medici quàm Philosophi, rejiciunt, necnon eorum nonnulli scriptis aculeatâ virulentia refertis in eundem *Quercetanum* aliòsque *Spagyricos*

gyricos immaniter sæviunt. At ego, ut liberè quid sentiam fatear, quamquam Veterum, præcipuè *Hippocratis* & *Galen*i in Medicina, *Aristotelis* in Philosophia decretis semper ferè insistendum, ab eorūque doctrina rarissimè recedendum firmiter teneam; negare tamen non audeo, ejusmodi substantias seu principia hypostatica, quæ analogiâ quadam Sal, Sulphur & Mercurium repræsentant, in omni corpore mixto reperi. Et miror profecto quâ fronte quisquam experientiæ (scientiæ omnis & cognitionis inventrici) repugnare præsumat, nisi pro ratione sufficiat, multos & pudere & pigere quidquam de novo admittere, quod confirmatæ eorum opinioni adversetur, à qua nè latum quidem unguem recedere sustinent, nè prius non rectè sapuisse videantur: multos tanta cum fatuitate, nè dicam Idololatria, *Hippocratem*, *Aristotelem* & *Galenum* venerari videas, ut quicquid ab illis non dictum, non dicendum, quicquid ab illis incognitum, non cognoscendum putent. Sed quàm longè decipiantur ex eo constat, quod ipse *Galenus*, *Hippocratem* & *Aristotelem* multis in locis redarguat: quoddamque Artium singularum (Medicinæ maxime) ambitus ita sit infinitus, ut nemo à mundi origine ad hunc usque diem omnia quæ in Arte ulla cognita sunt necessaria perfectè & usquequaque cognoverit. Nulla præterit post *Hippocratem* mundi ætis, nullum lustrum, nullus ferè annus, qui nova experimenta Therapeuticæ
in

intervientia non protulit, quorū quāplurima à Mulierculis & Idioris casu & fortuitò fuerunt inventa. Quid igitur mirum ingeniosos Medicos & Philosophos, ratione, diligentia & quotidianā experientia ducibus, antiquorum monumenta multis ditasse documentis, multis adauxisse incrementis? Equidem si *Hippocratis, Galeni, & Aristotelis* manes corporibus quæ olim induti erant reunirentur, & in terras revocarentur, animo obstupescerent & magnopere gestirent artem Medicam tot hodie ornamentis illustratam conspiceret, tot novis inventis ditatam, tot mirificis operationibus locupletatam, quæ eorum temporibus & multis post seculis in *Cimmeriis* erant tenebris sepulta. *Galenus*, 1. de Simplicium medicamentorum facultatibus, c. 18. diversas in aceto substantias agnoscit, partes scilicet alias calidas, alias frigidas, quarum separandi artem ita deperibat, ut pro ea comparanda omnes subire labores, omnibus obijci periculis se promptum & paratum dixerit. Quod verò *Galenus* tanti aestimabat, & tantopere callere exoptabat, nullus jam vel trimestris Chymicus ignorat. Afferit *Aristoteles* myrrham, thus & cætera quæ lacrymæ appellantur, terrea esse, & quæ ejusmodi sunt, negat exhalare, cum non liquentur: quare in ejus opinione illorum destillatio frustra tentabitur; quod falsum esse experimur, cum ex omni mixto aqua destillari posse videamus, licet in majore copia ex uno, in minore ex altero, pro diversa cujusque natura. Non sunt
igitur

igitur Veteres usque adeo suspiciendi, ut nihil illis adjici, nihil adimi posse videatur; neque Neotericorum Inventa ideo rejicienda, quod Veteribus fuerint incognita.

Sed hic duo Mischymicorum argumenta remove decet. Clamant primò, Spagyricos, Sal, Sulphur & Mercurium rerum Principia astruentes, negare oportere tum prima omnium Principia, *Materiam, Formam & Privationem*, tum quatuor Elementa, *Ignem, Aërem, Aquam & Terram*, ex quibus unumquodque mixtum componitur, & in quæ ultimò resolvitur. Omnia ergo; inquit, & Peripateticæ Philosophiæ & Dogmaticæ Medicinæ fundamenta destruunt, convellunt & evertunt. Huic quidem calumniæ non levem occasionem præbuit Chymistarum quorundam ignorantia & protervitas, qui Chymicorum Principiorum cum *Aristotelicis* consensum & conformitatem vel nesciebant, vel dissimulabant. Doctiores verò & prudentiores Spagyrici admittunt *Aristotelica* Principia, *Materiam, Formam & Privationem*, quæ verè prima sunt generationis corporum principia, sed noëtica potius quàm hypostatica. Admittunt & quatuor Elementa, cum quatuor primarum Qualitatum conjugationibus, (in quæ, ut in priora, Sal, Sulphur & Mercurius resolvuntur:) hæc, inquam, ut Principia agnoscunt, sed non proxima, & in quæ si fiat resolutio, omnes mixti virtutes & proprietates intercunt, ipsaque tamquam in nihilum

evanescentia amplius non apparent. Præter autem duo hæc Principiorum genera tertium agnoscunt, proximum & sensibile, tria nimirum illa, Sal, Sulphur & Mercurium, ex quibus proximè mixtum unumquodque componitur, quæque ab invicem chymicè separata manifestè sensibus apparent, & mixti virtutes omnes integras conservant.

Vociferantur præterea unumquodque mixtum absque ullius artis ope in constituentia Principia resolvi posse; Chymicorum verò Principia non nisi Chymicâ analysi & Vulcani ministerio è mixto extrahi, ac proinde in mixto non contineri, sed ignis potius effectus quàm rerum Principia dici debere. Vociferari sanè hoc, non ratiocinari: falsum planè supponunt: separantur sine Artis auxilio Principia Chymica, quamquam id vix appareat, tum propter resolutionis illius traditatem, tum propter Sulphuris & Mercurii volatilitatem, quæ ideo in naturali resolutione unà plerumque à Sale sub fumi vaporosi specie secernuntur. At dubium non est quin in principio resolutionis solus fumus seu Mercurius, vel cum minimo saltem Sulphuris admixto, egrediatur; deinde Sulphur, Salem inter crassas feces relinquens. Cujus rei non aliâ opus est demonstratione quàm ipsâ Chymicâ resolutione: cum enim Ars nihil aliud sit quàm Naturæ simia & imitatrix, quæ posset illa Principia ex mixto separatim extrahere, nisi in mixto continerentur, & naturâ suâ ab invicem separabilia forent? Continen-

tur

De Morbis Hæreditariis. 211

tur profectò in mixto , & non caloris aut ignis vi de novo producuntur , alioquin sequeretur ex mixtis omnibus æqualis magnitudinis æqualem Salis copiam Chymico igne extrahi; quod est contra experientiam: Quædam enim corpora plurimum prebent Salis , parùm Sulphuris, alia plus Mercurii.

CAPUT VIII.

*De Chymica Pathologia Sententia
Authoris.*

Qui Chymica rerum Principia negant , Spagyricam etiam Pathologiam & Therapeiam cane pejus & angue, ut dicitur, abhorrent , non secùs ac si Dogmaticam de Affectuum causis, natura & cura Doctrinam funditus everterent. At sanè qui rem penitiùs perpendere volet, utriusque Sectæ Dogmata non usque adeo inter se discrepantia comperiet: imò ex elegantibus & artificiosis Spagyricorum topiariis multos salutiferos flores depromptos ingentem incultioribus Dogmaticorum hortis splendorem addidisse intelliget, ità ut Hermeticam Scholam Dogmaticæ augmentatricem potius quàm evertricem judicet. Eadem enim medicamenta tum Dogmatici tum Chymici ministrant; sed ab his magis pura , minus cruda & crassa , & ad operandum efficaciora effecta exhibentur: quod cum Dogmaticorum

rum nonnulli suo parùm felici in multis per
vulgaria remedia medendis successu animad-
verterent, in Spagyricorum Gazophylacium
excurrere, indèque variâ furtim delata Me-
dicamenta suis agris propinare, suisque Scri-
ptis inserere coacti sunt. *Fontanus*, quamvis
acerrimus *Paracelsistarum* hostis, (ut patet ex
iis quæ 3. Method. gener. Cap. 1. aliisque in
locis scribit) in praxi tamen ad Chymica Me-
dicamenta multoties recurrit, Ad Pulmonû
infarctum tabellas præscribit ex floribus Sul-
phuris & Saccharo in aqua Tussilaginis solu-
to. Contra eundem affectum aquis & ecleg-
matis pectoralibus oleû Sulphuris admiscet.
In Hepatis & Lienis obstructionibus Crocum
Martis & Cremorem Tartari exhibet. Ad E-
pilepsiam tollendam aquas chymicè distilla-
tas ex Cranio humano & radice Pæoniæ; Sa-
lem item Pæoniæ & oleum Vitrioli laudat.
Rinodæus pariter Medicus *Parisiensis*, licet in
Institutionum pharmaceuticarum Lib. 2. cap.
2. præparationes Chymicas sæpe satius scire
quàm experiri dicat; eodem ipso Capite Chy-
micorum remedia à Pharmacopolio non ab-
leganda censet; eorûmque multa ad contu-
maces solvendos affectus eximiæ esse virtutis
ait. Etejusdem libri Cap. 23. de Extractis in
hunc modum scribit. *Ejusmodi Extractum*
parvâ mole vires habet eximias; illiûsque
drachma non minoris est efficaciæ quàm uncia
medicamenti totâ suâ substantiâ crâssiore ex-
hibitâ: solent verò his Extracta dari quorum
nauseat Ventriculus super Pharmacopæorum
Medi-

De Morbis Hereditariis. 213

Medicinis. Quibus ex verbis colligere licet, vel ipsorum Dogmaticorum confessione Chymica medicamenta communibus Pharmacopœorum præparationibus gratiora, tutiora & efficaciora esse. *Weckerus* denique, celeberrimus Scholæ Dogmaticæ alumnus, innumeras habet in suo Antidotario descriptiones, & Spagyricos extrahendi modos diversorum Salium aperientium, detergentium & purgantium, diversorumque Liqueorum, tam Sulphureorum quàm Mercurialium, herbarum, florum, seminum, radicum, aromatum, aliarumque rerum vegetabilium, quæ omnia & singula olea, sales & aqueos spiritus, plurimorum morborum propria esse & specifica remedia testatur. Hanc autem efficacitatem Chymica medicamenta non aliunde quàm ex laboriosiore, magisque artificiosa præparatione acquirunt. Sunt enim eadem (ut antè dictum) quæ Dogmatici exhibent.

Quod ad Therapeiam ergò attinet, in solis medicamentorum præparationibus Chymici, saltem prudentiores, à Dogmaticis differunt. Neque sanè majus est eorum in Pathologia discrimen. Non inficiantur Hermetici quatuor dari in humano corpore Humores, Sanguinem, scilicet, Pituitam, Bilem & Melancholiam, eosque variis cum suis, tum insitis tum acquisitis, qualitatibus infinitorum morborum causas esse: morborum autem productionem non ipsis Humoribus quatenus Humores sunt, sed quatenus in se Sal, Sulphur & Mercurium continent, attribuendam

214 *De Morbis Hæreditariis.*

buendam ajunt: mor bificas siquidem quali-
tates & qualescunque alias non ab Humori-
bus, sed à tribus illis Principiis procedere vo-
lunt. Nec assertio ratione destitui videtur:
quandoquidem humiditate omni vi caloris
evaporatâ, Sal remanens pristinas servat vir-
tutes & qualitates, quas si ab humiditate ac-
cepisset, unâ cum humiditate perdidisset. Af-
ferere ergò hypostatica illa principia ex qui-
bus constamus esse morborum causas, non
est absurdum, neque Dogmaticorum doctri-
næ Pathologicæ multum repugnat.

C A P U T IX.

*De morbosa Hæreditatis Causa Sen-
tentia Authoris.*

IN Hæreditario Jure quod in Morbis re-
peritur describendo, ejusque Causâ eno-
dandâ, solum *quercetanus*, ex omnibus
quorum Scripta vidiſſe mihi contigit, laudem
promeruisse arbitror. Cùm enim Medicina
Practica sit Scientia, non Speculativa, ejus-
que Finis sit Opus, non Contemplatio; itâ
Medicum de Morbis differere decet, ut omnis
ejus discursus ad Curationem tendat, easque
oportet rimari morborum Causas, è quibus
Therapeutica aliqua Indicatio desumi queat.
At si ve Sanguinis, si ve Seminis, si ve utrius-
que vitio morbos fieri Hæreditarios dica-
mus,

mus, nulla indè Indicatio elicietur, nisi quid sit vitium illud, quo mediante & Semen & Sanguis hæreditariam fecunditatem morbis imprimunt, detegamus. Solus *Quercetanus*, quòd sciam, generale ejusmodi vitium assignavit; Sal scil. fixum, de cujus natura quicunque participant morbi ad Posteriores pervenire solent. Nihil tale nobis à Dogmaticis patefactum; vixque ex eorum Doctrina tale quidquam elici potest: quandoquidem enim morbos ferè omnes morbificasque qualitates ab Humoribus dimanare contendunt, & morbi cujusque Hæreditarii causa fixum quid sit & terrenæ naturæ, non quoad qualitates primas, Siccitatem & Frigus, sed quoad soliditatem fixamque substantiam, Humorem verò nullum præter Melancholicum terrenum illi agnoscunt; ex eorum sententia inferri posset, morbi omnis Hæreditarii causam esse melancholicum humorem. Cæterum ipsi concedunt unum morbum Hæreditarium, verbi gratiâ, Arthritidem, aliquando sanguineum esse, aliquando biliosum, aliquando pituitosum, aliquando, sed omnium rarissimè, melancholicum. Quæ igitur vera sit radix morbosæ Hæreditatis ex Dogmatica Pathologia vix intelligitur.

Nos ergò, ut duabus primo propositis Quæstionibus tandem respondeamus, cum *Quercetano* dicimus, Sal morbosum morbosæ Hæreditatis causam esse, nullumq; morbum fieri Hæreditarium qui de natura Salis non participat, ac proinde morbos in specie hæ-

redi-

216 *De Morbis Hæreditariis.*

reditarios non esse, quandoquidem non omnes de Salis natura participant. Dicere etiam possumus, (ut ambas inter se Sectas conciliemus) impuritatem illam Seminis & Sanguinis quæ Juris hæreditarii in morbis est origo, nunc sanguineam, nunc biliosam, nunc pituitosam, nunc melancholicam esse, aliquid tamen in se substantiæ salinæ & tartarææ continere. Varia enim & diversa Salium genera in corpore humano gignuntur, quæ in variis efflorescunt humoribus. Sal gemmæ & commune in Pituita falsa apparet; Sal armoniacum acetosum in Pituita acida, & in quadam specie Melancholiæ acidæ; Sal vitriolatum æruginosum in Bile æruginosa; Sal aluminosum pungens & stypticum in Pituita vitrea; Sal nitrosum amarum in Bile amara; Sal dulce saccharinum in Pituita dulci; Sal arsenicale & septicum in humoribus malignis & pestilentibus: ex quorum omnium coagulationibus innumeri oriuntur morbi, ut Arthritides, Calculi, Scirrhi, & variæ Obstructionum species, pro variis Salium & Tartarorum naturis; quemadmodum & ex iisdem resolutis complures nascuntur morbi; ex corrosivis, verbi gratiâ, distincta Dysenteriarum genera; ex acribus & salis ardore Urinæ; ex acetatis orees Ventriculi, ex arsenicatis Anthraces, Ulcera cancrosa, Phagedænica, Dysepulota, & similia; & ex stypticis quædam Colicæ species quæ tandem in Contracturas degenerat.

C A P U T X.

*An possint Parentum Morbi in Ne-
potes transferri intactâ inter-
mediâ Prole.*

INter alia quæ de Morbis quæri possunt
Hæreditariis, speculatu non est indignum,
An possibile sit Parentes transmittere
morbos suos ad Nepotes aliosve Posteror,
absque eo quod proxima & immediata Proles
ejusmodi morbis corripiatur. Negativæ par-
ti sequentes duæ Rationes favere videntur.
Cum Agens omne per contactum agat, ut ab
Aristotele docetur 7. *Physic.* Cap. 2. impos-
sibile est Agens aliquod in Patiens agere re-
motum, quin prius agat in propinquum;
eâdemque actione eundem producat effe-
ctum in propinquo quem produxit in remo-
to: Imò ut in propinquum quàm remotum
fortius agat necesse est, modo propinquum
& remotum ejusdem sint naturæ: quodlibet
enim agens certam & determinatam habet
sue activitatis spherâ, in cujus omnes partes
non agit æqualiter, sed in propinquiores for-
tius, in remotiores debilius, si propinquiores
partes illius effectûs sint æquè capaces ac re-
motiores. Aliter verò contingit cum diversa
sunt patientia, & propinquius eandem cum
remota alterationem subire non potest; ut
videre est in Lumine Solari, quod calorem in
sublunaribus corporibus procreat, non autem in

K

infe-

inferioribus Planetis, quamvis longè propinquioribus, propterea quod Cœlestia corpora alterationi non sint obnoxia. Sic Magnes occultâ virtute Ferrum distans cum quadam violentia attrahit, interjectas verò paleas, ligna, lapides, aliâque non minus quàm ferrum mobilia, nullatenus movet; ideo quia sympatheticam Ferri cum Magnete qualitatem non habent, quâ mediante vim à Magnete moventem acciperent. At Nepotum reliquorumque posterorum nulla est ejusmodi disparitas cum proxima prole respectu morbosarum Parentis impressio- num; omnes siquidem in Parentum morbos incidere possunt. Cum igitur Parentum nihil nisi mediante Prole proximâ ad Nepotes transire possit, necesse est, ut parentale vitium & prius & fortius proximos Natos quam Nepotes inficiat.

Alterum Argumentum sumitur ex *Aristotele*, primi de Demonstrat. Cap. 2. Quod efficit tale id ipsum est magis tale: At proximi filii Parentum morbis subsequentes posteros inficiunt: Ergo ipsi eisdem habent morbos.

His tamen Rationibus non obstantibus, contrariam partem vel ipsa probat Experientia. Complures enim morbis cruciantur Hæreditariis quorum proximi Parentes nihil unquam tale sunt perpeffi. Sed Empirici est nudis insistere Experimentis; Philosophi verò & Medici, certam & evidentem cujusque rei cognitionem ex Causis expiscari ac demonstrare. Placet ergò modum explicare quo

De Morbis Hæreditariis. 219

quo in multos multi Averum & Proavorum cadant morbi, quos intermedii Parentes nunquam senserunt. Id tribus præstabimus Theorematis.

Primò, Afferimus morbosam Hæreditatem non à solo Patre, sed etiam & à Matre procedere: licet enim maternum Semen paterno debilius plerumque sit, activum tamen est, quicquid contra Peripatetici clament: Quòd si etiam nulla activitas inesset materno Semini, ipsius Uteri & Sanguinis menstrui impuritas ad infausam hanc Hæreditatem Soboli communicandam sufficeret: sicut enim Tritici semen, quamvis alioqui bonum & laudabile, si in solo non bono seminetur, in zizanias abit, aut certè in frumentum illaudatum; sic sanum, vegetum & laudabile Patris semen malignam concipit indolem morborum Matrem affligentium, unde morbida Proles morbisque Hæreditariis obnoxia procreatur. Secundò, Affirmamus è contra, fieri posse ut à Patre morvido vitiosumque conferente Semen sana, integra & vegeta Proles nascatur; materno nimirum salubri, valido & laudabili Semine, Sanguine & constitutione paterni Seminis vitia prorsus abolente, ita ut paternæ morbositatis vitiorumque vestigia nulla in prole appareant, nullæque supersint reliquæ. Unde prudenter agere censendi sunt, qui Conjuges corpore rectè valentes, virtutibusque rum suis tum majorum insignes, potiùs quam divitiis abundantes, Liberis suis providere satagunt

Tertium Theorema est, Unius Seminis impuritatem rarissimè ab alterius, quantumvisiani, commistione tolli penitus, sæpe autem ita corrigi, ut in foetu qui ex illa commistione confurgit nullus illius impuritatis fructus appareat; mali tamen radix viva fortasse quoad vivit lateat, unaque cum Semine (quod hominis est quasi extractum) in ejus Liberos transferatur, in quibus alterius Seminis, quamvis non morboſi, imbecilli tamen, nullâ aut exiguâ resistantiâ cohibita, infauſta producit germina infelicéſque ſtolones. Hereditarios nimirum morbos, quorum nec vim nec ſymptomata Pater unquâ fuerit perpeſſus, licèt eorum in ſeipſo cauſam fixam, ſed ſopitam, & quaſi *Prometheum* vinculis conſtrictum, per totam habuerit vitam: non ſecùs ac fertiles Vites in glacialibus plantatæ plagis aut nullos, aut acerbos edunt fructus; ſed in benignius ſolum transplantatæ ad priſtinam redeunt fertilitatem, dulcéſque ac vinofas præbent uvas: aut quemadmodum Aqua, quæ naturâ gelida eſt, igni ſuperpoſita calorem concipit, ac inſrigidare nequit; igne verò remoto nativum frigus refrigerandique poteſtatem recuperat.

Ex his facile eſt contraria ſolvere Argumenta. Ad Primum reſponderetur, Agens omne per contactum agere ſive mediatum ſive immediatum; & per conſequens Parentis morbos priùs imprimi Natis quàm Nepotibus quoad Cauſam: cui tamen cauſæ ali-quid in Natis (alterius nimirum Parentis valida

lida & sana constitutio) resistit, quod fortasse non fit in Nepotibus; unde aliquando contingit ut Causa illa Effectum quem non potuit in Natis, in Nepotibus sortiatur.

Secundo item Argumento idem satisfacit responsum: Conceditur enim Filios in se continere Causas morborum quibus Nepotes inficiunt, non semper autem ipsos morbos. Dispar siquidem est aliquando morbificarum causarum actio in Natis & Nepotibus: in his libera interdum & fortis sine ulla resistantia, in illis à resistente contrario debilitata. Majorum morbi in remotis Posteris jure Hæreditario cluescere, licet propinquos aut intermedios non molestant. *Morbus hic*, inquit Valescus de Taranta, in Philonio, Cap. de Elephantiasi, *inter Hæreditarios reponitur, & aliquando ad posteros transit, mediis salvis.*

C A P U T XI.

An Morbi Hæreditarii sint curabiles.

Difficultatem omnium quæ in Morbis medendis occurrunt nulla, quæ pluribus sit communis, medentiū magis terret animos, magisq; de incepto desperare facit opere quàm si quos curandos suscepunt Morbos ægris Hæreditario jure advenisse intelligant: quamplurium enim Medicorum opinio est, imò omnium ferè, Morbos

222 *De Morbis Hæreditariis.*

nullos Hæreditarios radicitus extirpari. Cum, inquit *Iulius Palmarius*, Medicus *Parisiensis*, in opere de Morbis contagiosis, Tractatu de Elephantiasi, Cap. 4. ex Elephantico semine vitium est contractum, de ægri salute spes omnis abjicienda. Idem confirmat in ejusdem Tractatûs Cap. 7. rationemque addit. *Elephantiasis*, inquit, quæ Hæreditario jure successit, vel inveterata est, nullo unquam remedio penitus exscinditur. Hæreditaria naturæ & Seminis sit vitio, quod *Ars* nulla emendare potest. Eadem est *Frambessarii* opinio de Hæreditaria Arthritide, in Appendice ad libros Canonum medicinalium, distinctione secundâ, Canone 5. quibus, inquit, Hæreditaria est Arthritis, vix unquam planè liberantur, quemadmodum nec quibus nodosa evasit: illis enim connatum est, & vite principiis insitum infixumque malum, &c. Cum *Frambessario* conveniunt *Fontanus*, *Paræus*, & *Avicenna* in Hæreditariæ Arthritidis prognosi. Quando, inquit, *Gordonius*, in *Lilio*, Capite de Epilepsia, aliquis est generatus tempore menstruorum, aut ex immundis spermatis, aut Parentes sunt Epileptici, deinde genitus incurrit Epilepsiam, talis non videtur curabilis. Epilepsia, inquit *Bruellus*, inveterata incurabilis, uti ea quæ ab ortu comitatur. Sed quid pluribus authoritatibus opus? Quicumque de morbis Hæreditariis scripserunt eandem de illis prognosin omnes tradiderunt, eorumque una omnium ratio & idem fundamentum, Naturæ

turæ scil. vitia Arte non tolli : morbos Hæreditarios Seminis & Naturæ vitio fieri ; nullis ergò remediis curari.

Tot ego tantisque Philosophis & Medicis ut prorsus dissentire nolim , sic nec in hac re usquequaque consentire possum In hoc autem cum illis consentio , morbos Hæreditarios aliquando incurabiles & plerumque curatu difficiliore alii omnibus qui Hæreditarii nunquam fuerint : In hoc dissentio , quod illi curandi difficultatem Hæreditario juri , seu parentali in natis sympathiæ , tribuant , non vero illius Hæreditatis radici & causæ , substantiæ scilicet salinæ & tartareæ , difficulter mobili & difficulter dissipabili. At meâ opinione fixitas & terrestreitas tum seminalis impuritatis , tum materni Sanguinis vitii , radix est morbosæ Hæreditatis , & causa cur hi morbi incurabiliore sint morbis Sulphureis. In eo præterea quod dicunt Naturæ & Seminis vitia Arte tolli non posse , partim assentior , partim discrepo. Assentior , si Artem nudam , omniq; Naturæ auxilio destitutam , intelligant : adeo verum est illud Hippocratis , *Naturæ morborum medicatrices* ; & irrefutabile illud Galeni , *Æqualis intemperiei nulla cura*. Discrepo , si de Natura loquantur nondum victa , nec adhuc malis penitus succumbente. Ejusmodi enim Naturæ vitia quæ ab ipsa sola Natura expelli nequeunt , ab eadem Natura ab Arte adjuta tolluntur. Nullus est morbus sua specie lethalis , nullus incurabilis : neque jus Hære-

ditarium ex illis est epigenomenis aut super-
venientibus symptomatis, quæ morbos alio-
qui curabiles incurabiles reddunt. Imò verò
è contrà, videmus morbos qui in Parentibus
incurabiles aut saltem curatu difficiles sunt,
facili negotio in Natis aliquando curari, li-
cèt Hæreditarii sint in utrisque. Morbi nam-
que Hæreditarii radix aliquando firmior est
& fortior in Patre quàm in Filio; ac proinde
medicamentorum actioni magis resistit in
Patre quàm in Filio, nisi Filius aliunde quàm
à Patre nova morbi germina acceperit. Si
quæras unde illa virium morbosæ radicis dis-
paritas in Patre & Prole; Dico primò,
Morbosam radicem nihil aliud esse quàm
seminis & sanguinis impuritatem, & pro-
lem ex utriusque Parentis Semine & mater-
no Sanguine constare, ac ortum trahere,
ideoque cum unius Seminis impuritas ab al-
terius Seminis vel Sanguinis salubritate cor-
rigitur & debilitatur, (ut quandoque contin-
gere potest) necessarium esse ut morbus qui
ex debilitata illa impuritate consurgit, in Nato
facilius eradicari possit, quàm Parentis mor-
bus ex impuritate non debilitata emanans.

Dico secundò, Morbo omni Hæredita-
rio certum & præscriptum esse suæ dura-
tionis terminum, ita ut vel ipso quasi senio
confectus absque ullius artis ope tandem de-
finat: quemadmodum enim morbi acuti cer-
ta habent initii, augmenti, statûs & declina-
tionis tempora, certo dierum vel mensium
numero distincta; sic morbi Hæreditarii suum
habent

habent initium, augmentum, statum & declinationem, quæ non diebus neque mensibus, sed potius annis, lustris, & aliquando seculis inter se distinguuntur. Morbus ergo qui Parentem in augmento vel statu affligebat, si Natum in declinatione corripiat, debilius erit in hoc quàm in illo, & per consequentiam curatu facilius. Jus ergo Hæreditarium nihil Morbis addit quod eos incurabiles reddat, & consequenter Morbi Hæreditarii non sunt incurabiles.

CAPUT XII.

[*Generalis Morbosa Hæreditatis Therapeia.*

Morborum in quos Jus cadit Hæreditarium magnus est numerus, diversæ naturæ, & varia ac repugnantia symptomata; quare multæ & dissimiles sunt speciales eorum Therapeutice indicationes; una autem omnium communis & generalis, abolitio scilicet radicis & causæ à qua morbosa Hæreditas dependet. De hac sola hinc nobis erit sermo.

Diximus antè, Hæreditariam morborum radicem nihil aliud esse quàm crassam quandam impuritatem, quam Chymici Salem aut Tartarum morbidum appellant, solidæ alicui Parentis parti infixam, & vel Seminis vel materni Sanguinis vi Liberis communicatam. Hæc ut amoveatur, duo sunt à Medico observanda. Primò, specifica oportet invenire

226 *De Morbis Hereditariis.*

remedia Tartarum dissolventia & evacuantia. Secundò, debita in remediis administrandis observanda methodus. Specificorum defectu & ignoratione contumaces affectus, quales sunt ex Tartaro oriundi, à Medicis ignaris incurabiles plerumque redduntur: ut videre est in vulgari Arthritidis cura, quæ si à frigidis crassisque humoribus orta judicatur; materiam morificam calidis potentèrque siccantibus medicamentis attenuare & discutere plerique Medicorum aggrediuntur. Sed quo successu? Non modò humorem non attenuant, neque discutunt, sed in gypsum potiùs duritiem, in tophos & nodos convertunt: partibus enim tenuioribus vi caloris evaporatis, reliqua materia in lapideam quåndam soliditatem cogitur. In dolorosa pariter & pungente Arthritide, in qua rubor, tumor & calor apparent, refrigerantium medicamentorum (quorum alia ἀπορροιστικά sive repellentia, alia narcotica sive stupefacientia appellantur) usu dolorem quidem aliquantisper sedant, morbum autem incuratum, si non incurabilem, relinquunt, Tartaro nimirum, Arthritidis omnis causâ, indissoluto; cujus certè dissolutio non in vi caloris attenuante, multo minus in frigoris facultatè condensante, sed potiùs in specifici remedii virtute specificè dissolvente consistit. Tot autem sunt specifica dissolventia quot Salium & Tartarorum genera: & quæ unius generis Salem aut Tartarum dissolvunt, alia alterius generis & naturæ dissolvere

re

re nequeunt. Ut videmus, quod Aurum solvit non solvere Argentum, & vicissim quod Argentum dissolvit, Aurum non dissolvere; & quod magis mirandum est, Chrysulcam illam Aquam quæ & Fortis appellatur, & durissimorum metallorû dissolvendi vim habet, dissolvere non posse Sulphuris exiguû, quod tamen in paucO Oleo facillimè dissolvitur.

Magna est lis inter Dogmaticos & Spagyricos, quomodo se habeant dissolventia specifica ad sua dissolubilia, an contraria sint, an similia: Hoc Spagyricis placet, illud Dogmaticis. Dogmatici nullam actionem nisi inter contraria concedunt: Spagyrici contra nihil nisi in simile agere ajunt, idque probant quibusdam Experimentis. Gummi quæ aquea sunt & Mercurialia, ut gummi Arabicum, Tragagantinum, gummi Prunorum & Ceraforum, in aqua, non in oleo dissolvuntur: at Mastix, Thus, Lacca, Sulphur, quoniam oleosa sunt & de natura Sulphuris, in oleo solvuntur, nunquâ in aqua: quæ autem gummi partim sulphurea sunt, partim aquosa, & de natura Sulphuris plurimum participant, ut Ammoniacum, Sagapenum, Galbanum, neq; in oleo neque in aqua solvuntur, sed in aceto, quod vitriolici Salis spiritû, partim etiam sulphureû, partim mercurialem, in se continet.

Lis hæc magna quidem in verbis, in re nulla est. Dissolvens & dissolubile, morbifica causa & specificum remedium, oportet similia sint & contraria; similia in substantia & genere, contraria in qualitate & actione. Arthritidis

228 *De Morbis Hæreditariis.*

thritis à Salibus generatur tartareis, acribus & corrosivis; à Salibus etiam curatur, sed lenitivis & consolidativis. Calculus fit à Tartaro seu Sale coagulato; curatur à Sale resolvente & penetrante. Febris excitatur à Sulphure inflammatorio; extinguitur à Sulphure acido & vitriolato, quod summè refrigerat, sulphureosque spiritus commotos coagulat & compescit. Contraria igitur necesse est esse remedia; ut sint autem specifica, debent esse similia; quorum inquisitioni Medicos omni ingenio incumbere decet: illa enim sunt quæ morbos averruncant, si dexterè & cum methodo administrentur; sine methodo verò parùm prodesse possunt. Hinc fit quòd Empirici & Mulierculæ, quamvis optima & specifica morborum remedia nòrint & habeant, morbis tamen vel rarissimè medeantur, propterea quòd methodum ignorent quâ in remediis administrandis uti decet. Neque Empirici soli, sed & Medici complures, aut ignorantes aut negligentes, mortem & perniciem ægris, dedecus & ignominiam sibi persæpe pariunt.

Methodus hæc, pro varia morborum diversitate varia, est multiplex: imò idem species morbus in variis ægris, ætate, aut temperamento, aut regione, aut consuetudine, aut anni tempore non convenientibus, variam postulat curandi methodum. Generalia autem ejus Capita, & quæ in omni morbo ferè observanda, sequentes comprehendunt Canonæ Duodecim.

Duo

*Duodecim principes generalis methodi
Canones.*

Canon Primus. In omni Morbo toti corpori per universalia prius remedia quàm parti affectæ per particularia & topica prospiciendum: aut saltem particularia nunquam exhibenda, quin universalia vel præcesserint, vel simul administrentur. Secus facientes Empirici & indocti Medici, in frigidis v. g. Hepatis affectibus, dum calida imprimis topica parti applicant, omnes pravos corporis humores illuc attrahunt, & morbum augent.

Secundus Canon sumitur ex *Galeno*, Com. 5. Sect. 1. lib. 6. Epidem. Quodocunque catharsi & Phlebotomiâ utendum, à Phlebotomia tutius est incipere: sanguine namque detracto, obstructions auferuntur, unde facilius medicamenti per venas meatus, & natura parte oneris levata ad medicamento cooperandum in corruptis humoribus excludendis alacrior & robustior redditur. Est tamen advertendum, quòd quando ventriculus peculiari humorum pravitate laborat, vel Emetica vel Cathartica Phlebotomiæ præmittenda sunt, nè venæ post sanguinis detractionem vitiosos è ventriculo humores sugant. Conveniens etiam est, si morbus inducias concedat, ante venæ sectionem emolliens injicere Enema, nè sæculenti humores in intestinis stabulantes ab exhaustis venis attrahantur.

Ter-

230 *De Morbis Hereditariis.*

Tertius Canon. Morbifica materia primò præparanda, deinde evacuanda. Aphor. 22. l. 1. Qui secùs faciunt duo invehunt incommoda. Primò, calorem præparantem & coquentem resolvunt: secundò, movent & non purgant, variâque mala symptomata excitant. Si tamen nimia adsit plethora, primò omnium portiuncula leniter adimenda per phlebotomiam, si sanguinea, per vomitum aut secessum, si sit cacochymica: Alioquin periculum est nè medicamenta præparantia materiæ morbificæ corruptionem & contagium contrahant, naturamque potius opprimant quàm levent.

Quartus Canon. A Causæ morbificæ remotione post præparationem Curatio auspicanda, nisi id symptomatum violentia impediat: aliquando enim ob periculum à symptomate imminens Causam aliquantisper deferere cogimur, & mitigationi symptomatis incumbere.

Quintus Canon. Cùm morbus à pluribus Causis sibi invicem subordinatis dependet, à remotiori initium ducendum: ut si Epilepsia procedat ab Uteri strangulatu, strangulatus à retentione menstruorum, menstrua autem supprimantur ab humorum crassitie quæ fluxui est inepta; ante omnina humores sunt attenuandi, tum menses movendi, & uterus purgandus, postremò Cor & Cerebrum corroboranda.

Sextus Canon. Cùm diversorum graduum medicamenta sunt exhibenda, ut in contumaci-

macibus. & Chronicis affectibus fieri solet, benigniora primò administranda: Naturā enim non est nimium commovenda, antequam materia peccans itā correctā & minorata fuerit, ut uno quasi impetu expelli possit.

Septimus Canon. In Chronicis & contumacibus morbis plus prodest optima victus ratio, quā crebra medicamentorum exhibitio: neque iisdem remediis semper utendum, sed ad similia interdum debet fieri mutatio; fastidiosi namque ægrotantes è nova remedium forma plus auxilii expectant, eāque alacrius amplectuntur.

Octavus Canon. Complicatos & implicitos morbos, qui naturā & curā conveniunt, aut non nisi parum dissentiunt, & simul & seorsim sanare licet: cūque id seorsim fit, ab utrovis incipere conceditur: sed si unus alterum superet, magisve urgeat, illi cautius prospiciendum, altero non neglecto, ex consilio *Galenī*, Cap. 9. l. 1. de Sanitate tuenda.

Nonus Canon. Implicitarum affectionum, quæ aut omnino dissentiunt, aut partim consentiunt, partim dissentiunt, ab ea auspiciandum cujus curatio alteri non officit, & quæ alterā præcedente compleri nequit: ut si Ophthalmiæ jungatur Albugo, illa primum tollenda; deinde hæc detergenda. Ophthalmiæ curatio Albuginem non lædit; Albuginis verò deterfio, quæ acribus fit medicamentis, novam fluxionem accerferet, unde Ophthalmica phlegmone exasperaretur.

Decimus Canon. Biliosa corpora vomitu tutius

232 *De Morbis Hæreditariis.*

tutius evacuantur, teste *Hippocrate*, Aphorismis 4, 6, 17, & 18. lib. 4. nisi quid impediat, ut si *Tabes* adsit: nam tabidos per superiora purgare prohibet *Hippoc.* Aphorism. 8. sect. 4. Prohibent & moderni plerique præsticantes vomitionem in omnibus ferè peccoris affectibus. Ego tamen *Rulandum* imitari malim, qui felici cum successu vomitoria ministrat in *Tussi*, *Asthmate*, utraque *Pluresi* & *Angina*, ut ex ejus *Curat. Empir. Cent.* patet.

Undecimus Canon. Humores crassi per alvum purgari volunt. Aphor. 4. lib. 4. Cavendum tamen ab hac evacuatione in dysentericis doloribus: humor enim noxius per affectam partem nunquam derivandus. Cavendum præterea nè *hypochondria* sint extenuata, ex Aphorism. 35. lib. 2.

Duodecimus Canon. *Materiæ fluenti* & fluxuræ revulsio & diversio debetur per vacationem ex parte opposita ejusdem lateris; *materiæ quæ fluxit* & non impacta est, derivatio ex parte propinqua secundum communicationem vasorum; *materiæ quæ fluxit* & jam impacta est, evacuatio ex ipsa parte affecta.

Epilogus ad Lectorem.

Aliæ quamplurimæ sunt in Morbis mendendis observandæ *Regulæ generales*, de forma nimirum, quantitate & tempore exhibendorum medicamentorum, sed quarum una-

unaquæque quamplurimas patitur exceptiones, quæque in specialibus morborum curativis historiis cautius tradi possunt. Eas igitur nos hic silentes, & alibi, modò Deus vitam & opportunitatem concefferit, latius tradituri, has paucas totùmque Opusculum benevolo Lectori grato animo offerimus, quæ si boni consuluerit, nobis ad majora animos addet,

FINIS.

Elen-

Elenchus Capitem.

Cap. I. Q uid sit, & an sit Morbus Hereditarius.	pag: 183
Cap. II. Quæ sit Morbi Hæreditarii Causa: & an omnes Morbi sint Hæreditarii. Fernellii Opinio.	187
Cap. III. Fernelianæ Opinionis Confutatio.	190
Cap. IV. Laurentii Opinio.	195
Cap. V. Confutatio prædictæ Opinionis.	197
Cap. VI. Quercetani Opinio.	201
Cap. VII. De Principiis Chymicis Sententia Authoris.	206
Cap. VIII. De Chymica Pathologia Sententia Authoris.	211
Cap. IX. De morbosæ Hæreditatis Causa Sententia Authoris.	214
Cap. X. An possint Parentum Morbi in Nepotes transferri, intactâ intermediâ Prole.	217
Cap. XI. An Morbi Hæreditarii sint curabiles.	211
Cap. XII. Generalis Morbosæ Hæreditatis Therapeia.	225

11.

84.

83

62:

71-

87

20.

70

65

97

01

12

96

71-

11

62

14

20

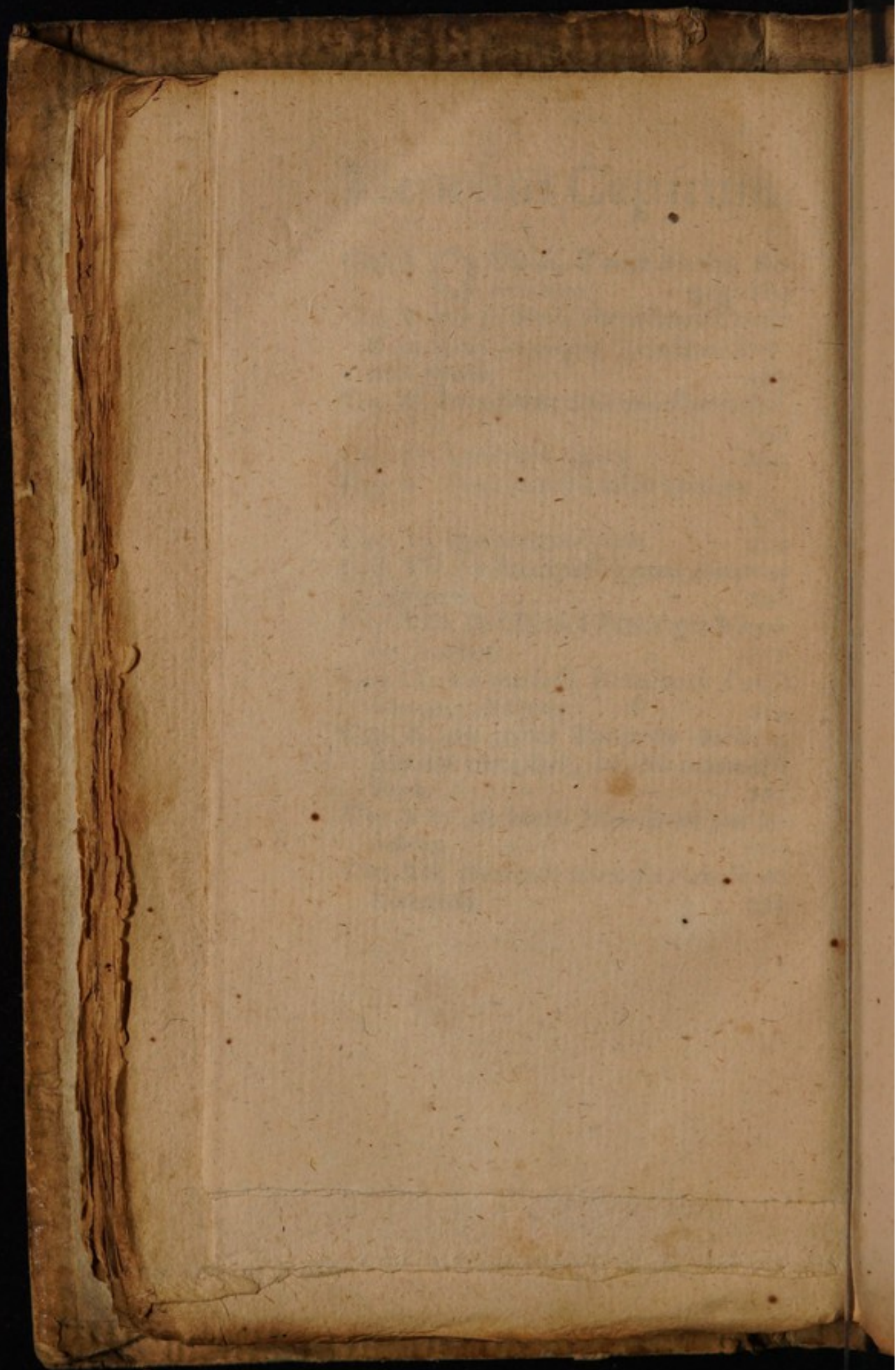
12

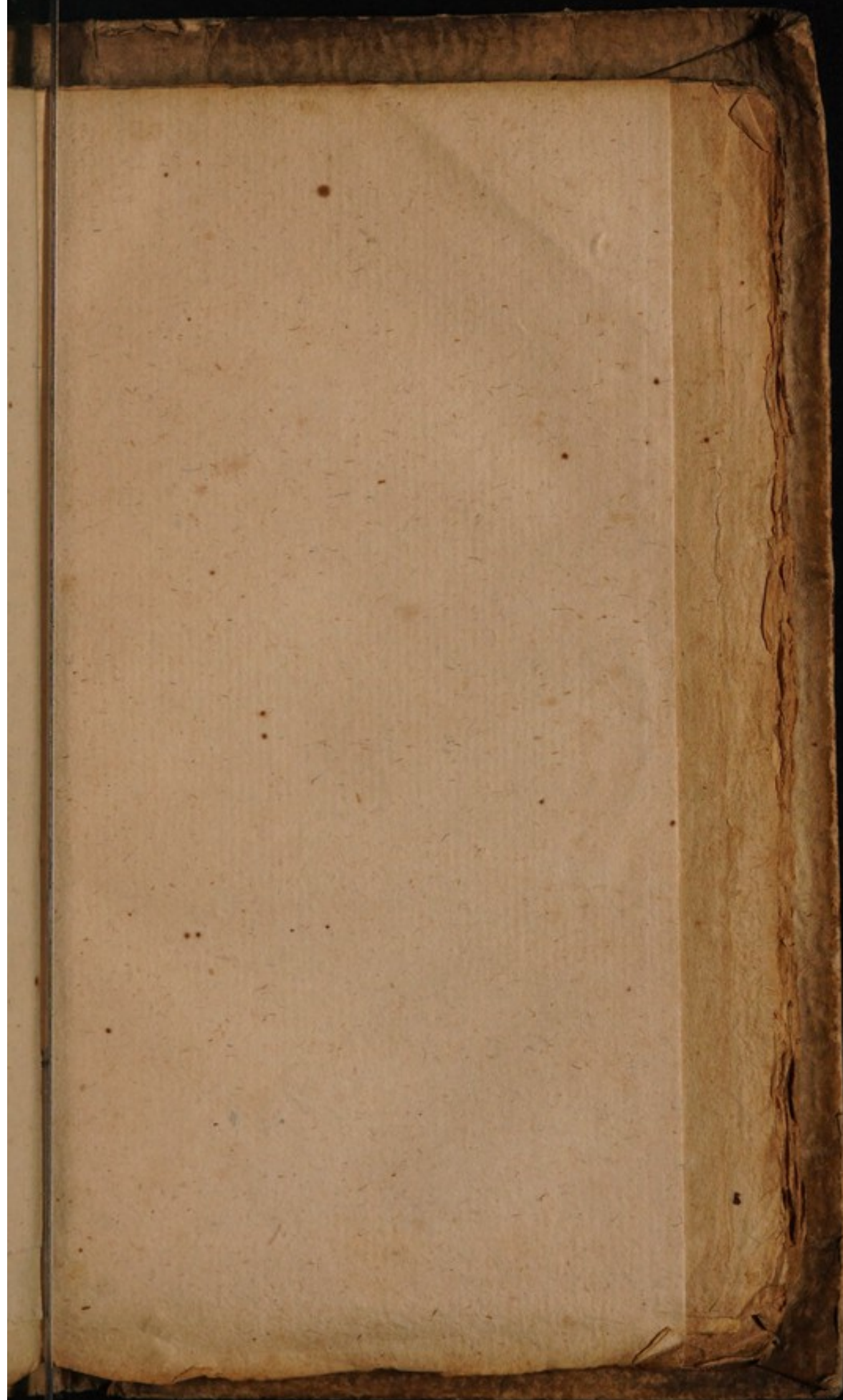
7

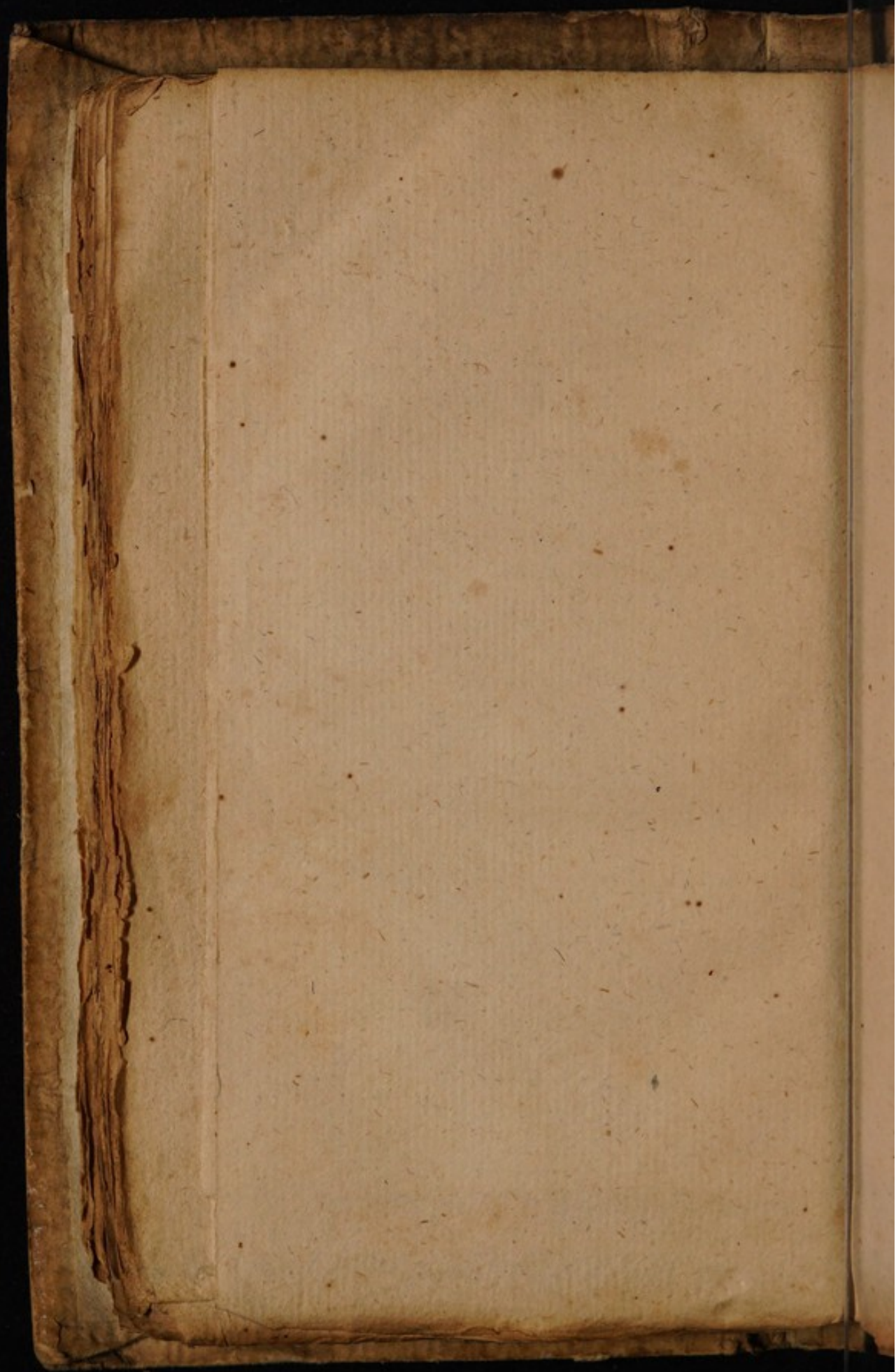
1

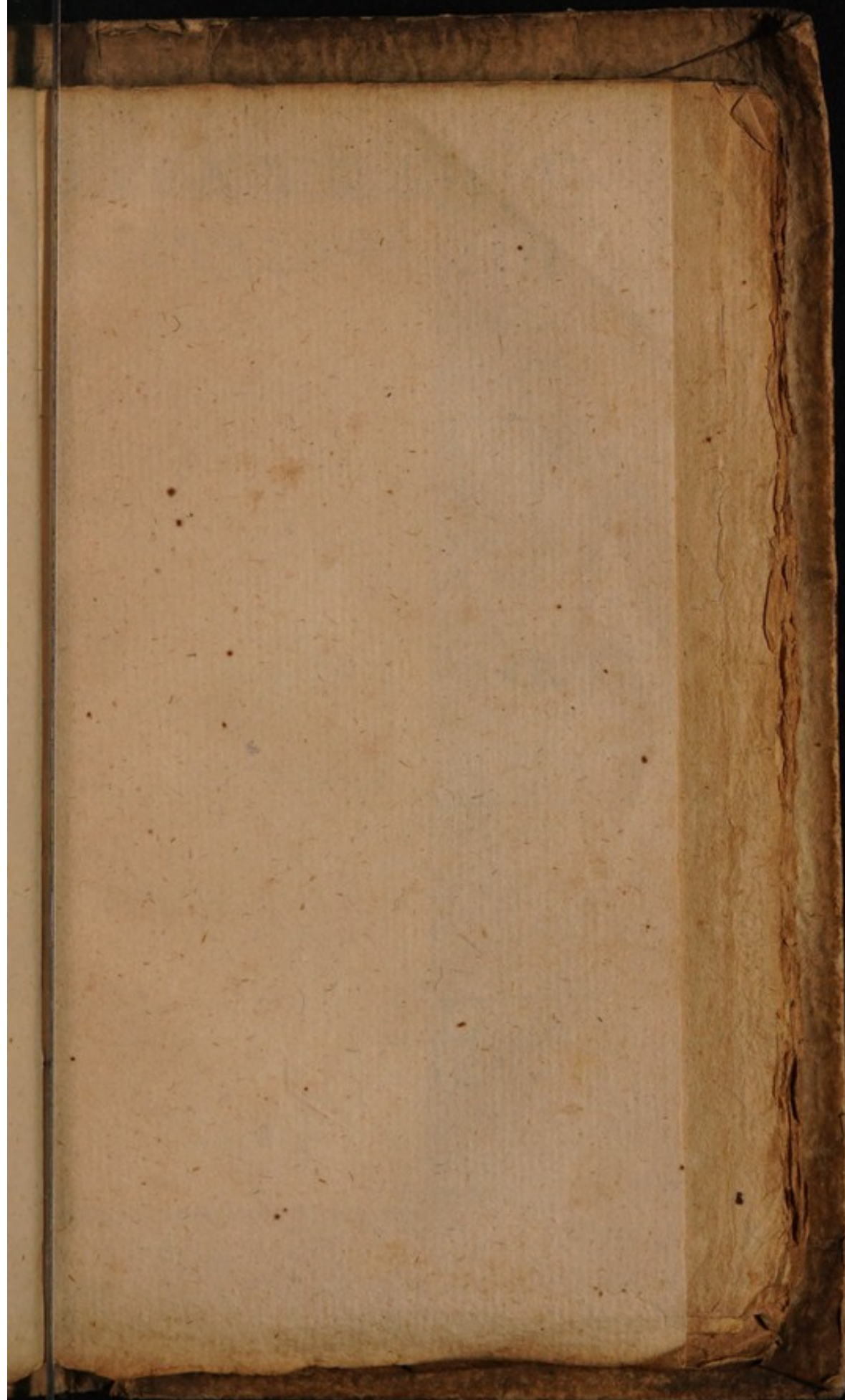
12

65

D
632

